GİRİŞ

4 Ocak 2002 tarihinde kabul edildikten sonra 22 Ocak 2002 tarihinde 26648 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Kanunu'nun 53, Geçici 1, 5 ve 6 ncı maddeleri yayımlandığı tarihte, diğer maddeleri ise 1 Ocak 2003 tarihinde yürürlüğe girerek Türk İhale Sisteminde reform niteliğinde önemli değişiklikler meydana getirmiştir.

Kanun'un çıkarılış amacı konusunda temelde iki neden bulunmaktadır. Bunlardan ilki 1983 yılında yürürlüğe girmiş olan (D.İ.K)'in uygulamasından kaynaklanan problemleri ortadan kaldırmak, ikincisi ise AB ile uyum sürecinde kamu alımları alanında da ortak bir hukuk sistemi oluşturmaktır.

Türkiye'de kamu alımlarını düzenleyen temel mevzuat 2886 sayılı D.İ.K idi. D.İ.K, 1983 yılında yürürlüğe girdikten sonra geçen uzun yıllara ve bu yıllar içerisinde üzerinde yapılan değişikliklere rağmen ticaretin gelişen yapısına ayak uyduramamış ve sonuç olarak kamu harcamalarında etkinliği bozan unsurlardan birisi olmuştur. Kamu alım ihalelerinde etkinliği bozan yolsuzluk, siyasi himayecilik ve rekabeti bozucu uygulamaları elimine etmek için saydam, rekabetçi ve isteklilere eşit davranılan bir kamu alım sistemini oluşturmak gerekmiştir.[1]

Geneline bakıldığında D.İ.K'in temel zayıflıkları şunlardır;[2]

- İdareler bakımından kapsamının, "özelleştirme" hareketinin bir sonucu olarak özel hukuk örgütlenmesine doğru eğilim gösteren Türk İdaresinin ihale usullerinden kaçışına olanak tanıması,

- Kapsamı oldukça geniş olan emanet usulünün amacına aykırı kullanılarak ihalesiz doğrudan iş yapmaya olanak tanıması,

---

[1] EMEK Uğur, **Kamu Alımlarında Etkin İhale Tasarımı**, TÜSİAD Yayınları, 2001, s. 71
[2] ODER Burak, "Kamu İhale Hukuku", in ÖZAY İl Han, **Gün Işığında Yönetim**, İstanbul, Filiz Kitapevi, 2004, s. 559

- İş ve keşif artışı düzenlemesinin kötüye kullanılmaya olanak sağlaması,

- "Müteahhitlik Karnesi" olarak bilinen, isteklilerin idare tarafından önceden kategorize edilmesi sonucunu doğuran uygulamanın idareye büyük güç sağlaması,

- Kamu ihalesi yapan idarelerin, ihale uygulamaları ile işlemleri ve belgeleri açısından bir standardın oluşturulamaması,

- İhaleyi gerçekleştiren idare ve görevlilerin sorumluluğunun geniş olmaması ve kamuoyunun bilgilendirilme ihtiyacının karşılanamaması,

- Belirli bir ekonomik ve mali yeterlilik ile mesleki ve teknik yeterliliğe sahip bulunan isteklilerin, kurallar nedeniyle ihaleye katılma şartlarının tam oluşturulamaması,

- Kamu ihaleleri ile ilgili özel olarak sorumlu bir denetim ve takip biriminin olmaması,

- Kamu ihaleleri ile ilgili olarak isteklilerin, şikayetlerinin incelenmesi ve değerlendirilmesinde idari bir usul bulunmaması,[3]

- İhaleler üzerindeki idari denetimin zayıf olması ve isteklilerin yargı yoluna başvurma konusunda idareyle ilişkilerini bozmamama endişesiyle pek istekli olmamalarıdır.

Türkiye'de kamu alımlarına ilişkin yaşanan sorunların asıl kaynağının, bu alanı düzenleyen başta 2886 sayılı Kanun olmak üzere mevzuattan

[3] İĞDELER Serdar, "Kamu İhale Kanunu Yenilikler ve Eksiklikler", **Türk İdare Dergisi**, Haziran, 2003, s. 2.

kaynaklanmadığı, sorunun asıl kaynağının insan unsurunda[4] ve etik olmayan karar ve uygulamalarda[5] ve mevzuatın siyasi ve ekonomik rant aracı olarak kullanılmasında[6] aranması gerektiğini belirtenler olmakla birlikte, ağırlıklı olarak asıl sorunun 2886 sayılı Kanun'un ihtiyaçlara cevap verememesinden kaynaklandığı görüşü yaygın bir biçimde ileri sürülmüştür.

AB, ulusal mevzuatların uyumlaştırılması çalışmaları çerçevesinde kamusal ihale usullerini de direktiflerle uyumlaştırmaktadır. Bu uyumlaştırmanın maddi hukuktaki temeli Avrupa Topluluğu Anlaşması'nın, malların serbest dolaşımına, işgücünün serbest dolaşımına, yerleşme serbestisine, hizmetlerin serbest dolaşımına ve sermayenin serbest dolaşımına ilişkin kurallarıdır.[7]

1999 Aralık ayında Helsinki'de gerçekleştirilen Avrupa Konseyi Zirve Toplantısında Türkiye'ye adaylık statüsü tanınması, önemli alanlarda Türkiye'nin AB mevzuatıyla uyum çalışmalarını hızlandırmıştır. Nitekim, Türkiye'nin AB'ye aday ülke olarak ilan edilmesinden sonra, AB Komisyonu tarafından hazırlanan ve 24 Mart 2001 tarihinde Avrupa Toplulukları Resmi Gazetesi'nde yayımlanan "Katılım Ortaklığı Belgesi" ile Türkiye tarafından hazırlanan ve 24 Mart 2001 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı"nda kamu alımları konusundaki mevzuat uyumunun orta vadede tamamlanması öngörülmüş ve TBMM'de 04.01.2002 tarihinde kabul edilen, 22.01.2002 tarih ve 24648 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak, 53 üncü, geçici 1, geçici 5 ve geçici 6 ncı maddeleri yayımı tarihinde, diğer maddeleri 01.01.2003 tarihinde yürürlüğe giren, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile kamu alımlarında yeni bir dönem başlamıştır.[8]

---

[4] SORGUÇ Doğan, " İhale, İnsan, Yeniden Yapılanma, Sistem Konusudur", **Türkiye Mühendislik Haberleri**, Sy. 411, 2003, s. 10.
[5] ERİŞ Atilla, "Devlet İhale Sürecinde Etik", **Türkiye Mühendislik Haberleri**, Sy. 411, 2003, s. 16.
[6] ÇORBACIOĞLU Şevket, "Beşinci (12.11.2001) Kamu İhale Kanunu Tasarısı'nın Değerlendirilmesi", **Türkiye Mühendislik Haberleri**, Sy. 414, 2003, s. 27.
[7] ODER Burak, a.g.m., s. 559
[8] KÜÇÜK, Faruk, **4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu Kapsamındaki İhalelere Karşı Yapılacak İdari Başvurular**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005, s. 3.

Kanun'la ilgili olarak gerek doktrinde gerekse de uygulamacılarca çeşitli fikir ve eleştiriler getirilmiş, Kanun'un daha genel bir biçimde ve AB mevzuatına uygun bir şekilde Kamu Alımları Kanunu (Public Procurement Law) olarak isimlendirilmesi gerektiği ve[9] 4735 sayılı Kanun'un *"Kamu Alımları Sözleşmeleri Kanunu"* ve 2886 sayılı Kanunun, *"Kamuya Gelir Getirici İhaleler Kanunu"* olarak isimlendirilmesi ve özellikle 2886 sayılı Kanun'un yeniden yapılandırılıp kanunlaşmasının yerinde olacağı da savunulmuştur.[10]

Kamu alımları ile ilgili olarak AB ülkelerinden İngiltere örneğine baktığımızda, *"Kamu Alımları Ofisi (Office of Government of Commerce-OGC)"* geniş bir yelpazede merkezi hükümetin kamu alımlarını modernize etmek ve bu konuda katma değer artışı sağlamak (value for money-VFM) amacıyla programlar yürütmek için kurulmuş olan Hazineye bağlı bir kurumdur ve Kamu Alımları Ofisi icracı bir kurum değildir.[11]

Bu kurum, hükümetin kamu alımları politikalarını ve stratejisini geliştirmekte, ayrıca Avrupa'da, Dünya Ticaret Örgütü nezdinde ve diğer uluslararası forumlarda kamu alımları konularında İngiltere'yi temsil etmektedir. Kamu Alımları Ofisine bağlı olarak *"Kamu Alımları Ofisi Alım Çözümleri (OGC Buying Solutions)"* adı altında icracı bir birim oluşturulmuştur. Bu birimin görevlerinden biri Kamu Alımları Ofisi ile birlikte çalışmak olup, buradan yapılacak alımlarda çerçeve anlaşmalarının hazırlanması Kamu Alımları Ofisi tarafından yapılmaktadır. [12]

---

[9] EMEK Uğur, a.g.e., s. 79
[10] KÜÇÜK Faruk, a.g.e., s. 190.
[11] AĞARI M. Bülent ve arkadaşları**, Kamu Alımlarında AB ve İngiltere'deki Düzenleme ve Uygulamalar**, Kamu İhale Kurumu Yayını, Nisan, 2005, s. 23.
[12] AĞARI M. Bülent ve arkadaşları, a.g.e., s. 24.

BİRİNCİ BÖLÜM
TÜRK KAMU İHALE SİSTEMİNİN TEMEL YAPISI
VE
İHALEYE KATILIMDA YETERLİK KURALLARI

I. Türk Kamu İhale Sisteminin Temel Yapısı

Kamu İhale Kanunu'nun 68 inci maddesinin (a) fıkrasında "*Bu Kanun kapsamında yer alan işlerin ihalelerinde 8.9.1983 tarihli ve 2886 sayılı D.İ.K hükümleri uygulanmaz.*" hükmü yer almaktadır.

Bu hüküm ile Kamu İhale Kanunu, kendisinden önce yürürlükte bulunan 2886 sayılı D.İ.K'i yürürlükten kaldırmamış, sadece kendi uygulama alanında uygulanmaz kılmıştır.[13]

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 2 nci maddesi uyarınca genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, özel idareler, belediyeler, genel bütçeli dairelere, katma bütçeli idarelere, özel idarelere ve belediyelere bağlı döner sermayeli kuruluşlar, birlikler, tüzel kişilikler, kamu iktisadi teşebbüsleri, sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, mesleki kuruluşlar ile vakıf yükseköğretim kuruluşları hariç olmak üzere, özel kanunlarla kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar, bağımsız bütçeli kuruluşlar, sayılanların doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları her çeşit kuruluş, müessese, işletme ve şirketler kanun kapsamındadır.

İdarelerin, mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinde 4734 sayılı Kanun uygulanacak, bunun dışında idarelerin satım, kiraya verme, trampa ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi işleri kamuya gelir sağlanmasına yönelik olduğundan 2886 sayılı Kanuna tabi olarak yürütülecektir.

---

[13] ODER Burak, a.g.m., s. 563

Kurul, itirazen şikayet konusu yapılan; taksi durağı[14], hastane kantin işletmeciliği[15], şehir içi toplu taşımacılıkta kullanılan otobüslere ilan alma[16], kömür satışı için bayilik verilmesi işi ihalelerinin[17], kamu harcamasını gerektirmeyen, 4734 sayılı Kanun kapsamı dışında, gelir temin etmeye yönelik ve 2886 sayılı D.İ.K ve ilgili yönetmelik hükümlerine tabi olduğunu belirterek şikayet başvurularını reddetmiştir.

Bankalar ise sadece 4603 sayılı Kanun kapsamında iseler yapım ihaleleri yönünden Kamu İhale Kanunu'na tabidir.

Görüldüğü gibi Kamu İhale Kanunu'nun 2 nci maddesi Kanun'un kapsamını hayli geniş tutmuştur. Zaten Kanun'un 1 inci maddesinde yer alan *"Bu Kanun'un amacı, kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemektir."* hükmünden, Kanun'un tüm kamu kurumlarının yapacakları alımları kapsam dahiline sokmak niyetinde olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

Bu madde metnine göre;

- Kamu hukukuna tâbi olan,
- Kamunun denetimine tâbi olan,
- Kamu hizmeti gören,
- Kamu kaynağı kullanan,

kuruluşlar bu özelliklerden en az birini taşımaları halinde Kamu İhale Kanunu'na tâbi olacaklardır.[18]

---

[14] Kamu İhale Kurulu'nun, 18.03.2004 tarih ve 2004/UK.Z – 362 sayılı kararı.
[15] Kamu İhale Kurulu'nun, 18.03.2004 tarih ve 2004/UK.Z – 365 sayılı kararı.
[16] Kamu İhale Kurulu'nun, 02.08.2004 tarih ve 2004/UK.Z – 942 sayılı kararı.
[17] Kamu İhale Kurulu'nun, 01.09.2004 tarih ve 2004/UK.Z – 1104 sayılı kararı.
[18] ŞİMŞEK Abdullah, ALTUN Muhsin, "İhale Kanunu İle Getirilen Değişikliklerin İncelenmesi", **Mali Hukuk Dergisi**, Sy. 102, 2002, s. 76

Kamu kurum ve kuruluşlarının kullanımlarında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal ve hizmet alımı ve yapım işleri Kanun kapsamına alınmakla, kurumların normal bütçe ödenekleri ve faaliyet gelirlerinden (DSİ'nin sulama gelirleri, hastanelerin tedavi hizmetleri gelirleri, özel idarelerin kira ve rüsum gelirleri vs.) başka ayrıca çeşitli yollarla elde etmiş oldukları diğer faaliyet dışı gelirlerden (misafirhane ve sosyal tesislerden elde edilen gelirler, faiz gelirleri, kira gelirleri vs.) karşılanacak mal ve hizmet alımı ve yapım işleri de Kanun kapsamına alınmış olmaktadır.[19]

Diğer taraftan 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında bulunan bazı işlere Kamu İhale Kanunu kapsamında yer verilmemiştir. Bunlar satım, kiraya verme, (taşınmaz mal kiralanması işlemleri Kanun'un 22 nci maddesinde düzenlenmiştir.) ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi işlemleridir. 2886 sayılı Kanun'un bu işlerle ilgili bazı maddeleri şunlardır;

- Kiraya verme işlemlerinde sözleşme süresi (64 üncü md.)

- Su ürünleri istihsali hakkı kiralarında süre (65 inci md.)

- Satılan taşınmaz malların müşteri tarafından adına tescil ettirilmesi (58 inci md.)

- Müşterinin süresi içinde taşınır malları teslim almaması (59 uncu md.)

- Kamu yararına çalışan derneklere taşınmaz malların satımı (72 nci md.)

- Tarihi ve bedii değeri olan taşınmaz malların kiraya verilmesi (73 üncü md.)

- Tarihi ve bedii değeri olmayan taşınmaz mallarla ilgili işlemler (74 üncü md.)

- Ecrimisil ve tahliye işlemleri (75 inci md.)

- 2886 sayılı Kanun kapsamındaki kuruluşların 51/g maddesi uyarınca pazarlık usulü ile yapacakları kiraya verme ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi işlemleri.

---

[19] ÖZEK Ali, "Yeni Kamu İhale Sistemine Genel Bir Bakış", **Mali Hukuk Dergisi**, Sy. 102, 2002, s. 127

Bu işlemler önceden olduğu gibi yine 2886 sayılı D.İ.K kapsamında yürütülecektir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3 üncü maddesinde istisnalar belirtilmiştir. İstisnaları şu şekilde sıralayabiliriz;

- Kanun kapsamına giren kuruluşlarca, kuruluş amacı veya mevzuatı gereği işlemek, değerlendirmek, iyileştirmek veya satmak üzere doğrudan üreticilerden veya ortaklarından yapılan tarım veya hayvancılıkla ilgili ürün alımları ile 6831 sayılı Orman Kanunu gereğince orman köyleri kalkındırma kooperatiflerinden ve köylülerden yapılacak hizmet alımları[20],

- Savunma, güvenlik ve istihbaratla ilgili mevzuat uyarınca gizlilik içinde yürütülmesi gerektiği, her bir ihale için ihale yetkilisince onaylanan; uçak, helikopter, gemi, denizaltı, tank, panzer, roket, füze gibi araç, silah, silah malzeme ve teçhizatı ile silah sistemleri ve harp malzemeleri ile bunların araştırma - geliştirme, eğitim, üretim, modernizasyon, yazılım ve mühimmat ihaleleri ile bunlarla ilgili sefer stokları, bakım, işletme ve idameye yönelik mal ve hizmetler, devlet güvenliği ve istihbaratı kapsamındaki hizmet, malzeme, teçhizat ve sistem alımları[21],

- Uluslararası anlaşmalar gereğince sağlanan dış finansman ile yaptırılacak olan ve finansman anlaşmasında farklı ihale usul ve esaslarının uygulanacağı belirtilen mal veya hizmet alımları ile yapım işleri, uluslararası sermaye piyasalarından yapılacak borçlanmalara ilişkin her türlü danışmanlık ve kredi derecelendirme hizmetleri, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın banknot ve kıymetli evrak üretim ve basımı ile ilgili mal veya hizmet alımları, özelleştirme uygulamaları için 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanun çerçevesinde yapılacak her türlü danışmanlık hizmet alımları, hava

[20] Bu hükme göre çay, şeker pancarı ve tütün alımları gibi alımlarda, alımı gerçekleştiren kuruluşlar tarafından öteden beri uygulanan usuller geçerli olacaktır.
[21] Bu hükme göre bir ihalenin istisna kapsamına girebilmesi için her bir ihalede ihale yetkilisinin ihalenin güvenlik sebebiyle istisna kapsamında olması gerektiği onaylanmalıdır.

taşımacılığı yapan teşebbüs, işletme ve şirketlerin ticari faaliyetlerine ilişkin mal ve hizmet alımları,

- İdarelerin yabancı ülkelerdeki kuruluşlarının mal veya hizmet alımları ile yapım işleri, yurtdışında bulunan nakil vasıtalarının o yerden sağlanması zorunlu mal veya hizmet alımları[22],

- Kanun kapsamına giren kuruluşların; Adalet Bakanlığı'na bağlı ceza infaz kurumları, tutukevleri, iş yurtları kurumları, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı huzurevleri ve yetiştirme yurtları, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı üretim yapan okullar ve merkezler, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na bağlı enstitü ve üretme istasyonları ile Başbakanlık Basımevi İşletmesi tarafından bizzat üretilen mal ve hizmetler için anılan kuruluşlardan, Devlet Malzeme Ofisi Ana Statüsünde yer alan mal ve malzemeler için Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü'nden, yük, yolcu veya liman hizmetleri için Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü'nden, akaryakıt ve taşıt için Tasfiye İşleri Döner Sermaye İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nden yapacakları alımlar[23],

- Ulusal araştırma - geliştirme kurumlarının yürüttüğü ve desteklediği araştırma - geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları,

- 2 nci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (d) bentlerinde sayılan kuruluşların, ticari ve sınai faaliyetleri çerçevesinde; doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini için yapacakları, Hazine garantisi veya doğrudan bütçenin transfer tertibinden aktarma yapmak suretiyle finanse edilenler dışındaki yaklaşık maliyeti ve sözleşme

---

[22] Kamu İhale Kanunu'na tabi bir idarenin herhangi bir aracı yurtdışında arıza yapmış ise bu arızayı gidermek için Kanuna tabi olmadan alım yapmasına imkan sağlayan bir istisnadır.

[23] Bu istisna ile özellikle sosyal ve eğitim amaçlı kurumların ürettikleri ürünlerin alımını kolaylaştırmak amaçlanmıştır.

bedeli üçmilyonyüzotuzbeşbinyenitürklirasıyedikuruş'u aşmayan mal veya hizmet alımları[24],

- Bu Kanun kapsamındaki idarelerin kendi özel mevzuatı uyarınca hak sahiplerine sağlayacakları teşhis ve tedaviye yönelik hizmet alımları ile tedavisi kurumlarınca üstlenilen kişilerin ayakta tedavisi sırasında reçeteye bağlanan ilaç ve tıbbi malzemelerin kişilerce alımları,

Bilindiği gibi tedavi yardımı kapsamında kişiler tarafından eczanelerden ilaç ve gereçler alınması, başta 657 sayılı Kanun olmak üzere personel kanunlarının amir hükümleri kapsamında gerçekleşmektedir. Burada kuruluşlar tarafından doğrudan bir mal veya hizmet alımı söz konusu olmayıp, eczaneler tarafından kişilere verilen ilaç ve gereç bedellerinin bütçeden ödenmesi söz konusudur. Yapılan ödeme esas itibarıyla çalışanların mali ve sosyal hakları kapsamında olup, ihale uygulamaları ile ilgisi yoktur. Nitekim bu husus 2886 sayılı D.İ.K'in İhale Usullerine Tabi Olmayan İşler başlıklı bölümünde düzenlenmiştir.[25]

Öte yandan, İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşlarının veya bağlı ortaklıkların sermayelerinin %26-50'sine sahip bulundukları anonim şirketlerdeki hisselerini ifade eden ve kamu sermayesi katılmakla birlikte kamu kurumu sayılması mümkün olmayan kamu iştirakleri 4734 sayılı Kanun kapsamında değildir.[26]

Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda; Kanun hükümleri ve Kurul kararları dikkate alındığında, 4734 sayılı Kanun kapsamına giren kurum ve kuruluşlar kamu harcaması gerektiren durumlarda 4734 sayılı Kanuna tabi olurken, 2886 sayılı Kanuna göre yapmaya devam edecek, 2886 sayılı

---

[24] Bu maddeden faydalanmak isteyen idareler KİK'e başvurarak faaliyet konusuna giren alımlardan hangilerini istisna kapsamına almak istediklerini beyan etmelidirler. KİK'in bu talebi inceleyip karar vermesinden sonra kararda istisna kapsamına alınan alım kalemleri Kanunun istisnası haline gelirler. Yoksa idareler kendiliğinden hangi alımın bu madde kapsamında istisna olduğuna karar veremezler.
[25] ŞİMŞEK Abdullah, ALTUN Muhsin, a.g.m., s. 79
[26] GÜNDAY Metin, **İdare Hukuku**, Ankara, İmaj Yayınları, 2004, s. 465.

Kanun'un kapsamına girmeyen diğer kamu kurum ve kuruluşları ise, gelir elde etmeye yönelik ihale işlemlerini önceden olduğu gibi hangi usule tabi iseler ona göre yürüteceklerdir.[27]

A. Tanımlar

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 4 üncü maddesinde, Kanun'un uygulanmasında anlaşılabilirliği sağlamak amacıyla bazı teknik terimlerin ve kanun kapsamına giren işlerin tanımı yapılmıştır. Kanun metninde geçen fakat ilgili maddede tanımı yapılmamış olan bazı teknik terimlerin tanımı ise Mal Alımı, Hizmet Alımı, Yapım İşleri, Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmelikleri ile diğer ek mevzuatta yapılmıştır.

Kamu alımı ile devlet anayasada belirtilen görevlerini yerine getirmek ve halkına hizmet sunmak için gerek duyulan ihtiyaçları tedarik etmeyi amaçlar. Kamu alımları, mal ve hizmet alımları ile yapım işleri ile ilgili kamu harcaması yapılmasını içermektedir.

AB düzenlemelerinde ise kamu alımları; bölgesel ve yerel organları da içerecek şekilde kamusal organlar, kamu hukukuna tabi organlar ve belirli kamu hizmetlerinin en basit büro malzemesinden en ileri teknoloji gerektiren mal ve hizmetlere kadar ihtiyaç duyduğu mal, hizmet ve yapım işleri teminini öngören yazılı sözleşmeleri ifade etmektedir.[28]

İhale, idarenin sözleşme öncesi yapması gereken işlemlere ilişkin usul kurallarını ihtiva eder. İdarenin ne tür bir sözleşme yapması gerektiği kural olarak, ilgili yasal düzenlemelerle belirlenmiş bulunduğu gibi bunu yaparken izleyeceği yol ve aşamalar da, bir çok genel düzenleyici işlem ile saptanmıştır.[29]

---

[27] ARSLAN Yılmaz, "Yeni İhale Sistemi ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu Üzerine Bir İnceleme", **İçişleri Bakanlığı**, Ankara, Mart, 2003, http:// www.icisleri.gov.tr.
[28] UZ Abdullah, **Kamu İhale Hukuku**, Ankara, Turhan Kitapevi, 2005, s. 8.
[29] ÖZAY İl Han, **Gün Işığında Yönetim**, İstanbul, Filiz Kitapevi, 2004, s. 427

Genel bir tanım yapılacak olursa kamu ihalelerini; "…..idarenin görev alanına giren hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, karşılığı idare tarafından ödenmek üzere gerekli mal veya bir işin yasada öngörülen usul kurallarına uymak suretiyle oluşturulan rekabet ortamı içerisinde katılan adaylardan en uygun teklifi sunan özel bir kişiye yaptırılmasına yönelik olarak imzalanacak sözleşmelerin oluşum sürecini ifade eden bir dizi işlemler"[30] olarak ifade etmek mümkündür.

Öte yandan idarenin bir ihale açması icaba davet, ihaleye katılanların teklif sunması icap, ihalenin bu tekliflerden en uygun olanına verilmesi ise kabul olarak değerlendirilmektedir. Genel işlem olarak ihale, aslında idarenin sözleşmelerinin hazırlığında geçen bir aşamadır ve kendi içinde bir çok işlemden oluşmaktadır.[31]

İhale; hukuki bir işlem olup, organik bakımdan idari, maddi bakımdan şart işlem niteliğindedir. İdare, şart gerçekleşince işi ihaleyi kazanana vermek zorundadır. [32]

Kanunlarımızda ihale kavramına, 2886 sayılı D.İ.K , 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu olmak üzere üç farklı kanunda yer verildiği için, ihale kavramının, kamu alımları ile kamunun satım, kiraya verme, trampa ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi gibi gelir getirici işlemlerini ifade ettiğini belirtmek zorunludur.[33]

Buna göre, 4734 sayılı Kanun açısından, *"ihale"*; 4734 sayılı Kanun'da yazılı usul ve şartlarla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin istekliler arasından seçilecek birisi üzerine bırakıldığını gösteren ve ihale yetkilisinin onayını müteakip sözleşmenin imzalanması ile tamamlanan işlemler olarak tanımlanmıştır.

---

[30] KUTLU Meltem, **İdare Sözleşmelerinde İhale Süreci**, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, 1997, s. 76
[31] ÖZAY İlhan, a.g.e., s. 435
[32] AKYILMAZ Bahtiyar, **İdare Hukuku**, Konya, Sayram Yayınları, 2004, s. 317.
[33] KÜÇÜK Faruk, a.g.e, s. 18.

Kamu İhale Kanunu'nda belirtilen ihale usulleri; açık ihale usulü, belli istekliler arasında ihale usulü ve pazarlık usulüdür. Doğrudan temin ise her ne kadar Kanun'daki tanımında usul olarak geçmekte ise de, yapılan değişiklikle ihale usulü olmaktan çıkarılmıştır.[34]

Açık ihale usulü, bütün isteklilerin teklif verebildiği usuldür. Tanımda ifade edilmek istenen, Kanun'a uygun olarak ihaleye katılabilecekler konusunda Kanun'daki sınırlamalar dışında herhangi bir sınırlama getirilemeyeceğidir. Yoksa; tanım, ihalenin yerli ve yabancı herkesin katılımına açık olduğu anlamını taşımaktadır.

Belli istekliler arasında ihale usulü, ön yeterlik değerlendirmesi sonucunda idare tarafından davet edilen isteklilerin teklif verebildiği usuldür. Belli istekliler arasında ihale usulü, işin özelliğinin uzmanlık ve/veya ileri teknoloji gerektirmesi nedeniyle açık ihale usulünün uygulanamadığı hallerde söz konusudur. Dolayısıyla bu usulün uygulanabilmesi için ihale konusu işin uzmanlık veya ileri teknoloji gerektiren bir iş olması ve açık ihale usulünün uygulanamaması gerekmektedir.

Pazarlık usulü, Kanun'da belirtilen hallerde kullanılabilen, ihale sürecinin iki aşamalı olarak gerçekleştirildiği, idarenin ihale konusu işin teknik detayları ile gerçekleştirme yöntemlerini ve belli hallerde fiyatı isteklilerle görüştüğü usuldür. Hangi hallerde pazarlık usulünün uygulanabileceği Kanun'un 21'nci maddesinde ifade edilmiştir. Buna göre;

a) Açık ihale usulü yada belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılan ihale sonucunda teklif çıkmaması,
b) Doğal afetler, salgın hastalıklar, can ve mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya idare tarafından önceden

[34] Kanun'un "Uygulanacak İhale Usulleri" başlıklı 18'nci maddesinin (d) bendinde zikredilen "doğrudan temin", 15.08.2003 tarih ve 25200 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4964 sayılı Kanun'un 12'nci maddesi ile mülga olmuştur.

öngörülmeyen olayların ortaya çıkması halinde ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması[35],

c) Savunma ve güvenlik ile ilgili özel durumların ortaya çıkması halinde,

d) İhalenin, araştırma ve geliştirme sürecine ihtiyaç gösteren ve seri üretime konu olmayan nitelikte olması,

e) İhale konusu işin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve mali özelliklerinin gerekli olan netlikte belirlenememesi,

f) Yaklaşık maliyeti, 21 inci maddede belirtilen ve her yıl güncellenen parasal limite kadar olan işler,

söz konusu olduğunda pazarlık usulü uygulanarak ihale yapılabilmektedir.

Doğrudan temin, Kanun'da belirtilen hallerde ihtiyaçların, idare tarafından davet edilen isteklilerle teknik şartların ve fiyatın görüşülerek doğrudan temin edilebildiği usul olarak tanımlanabilir.

Kamu alımının konusu ise mal alımı, hizmet tedariki ve yapımdan oluşur. *Mal*, satın alınan her türlü ihtiyaç maddeleri ile taşınır ve taşınmaz mal ve haklardır.

Hizmet, bakım ve onarım, taşıma, haberleşme, sigorta, araştırma ve geliştirme, muhasebe, piyasa araştırması ve anket, danışmanlık, mimarlık ve mühendislik, etüt ve proje, harita ve kadastro, imar uygulama, her ölçekte imar planı, tanıtım, basım ve yayım, temizlik, yemek hazırlama ve dağıtım, toplantı, organizasyon, sergileme, koruma ve güvenlik, meslekî eğitim, fotoğraf, film, fikrî ve güzel sanat, bilgisayar sistemlerine yönelik hizmetler ile yazılım hizmetlerini, taşınır ve taşınmaz mal ve hakların kiralanması ve benzeri diğer hizmetlerdir.

[35] Kamu İhale Kurulu'nun 26.09.2003 tarih ve 2003 / UK.Z-467 sayılı kararı.

Yapım ise, mal ve hizmetlerden oluşmakla birlikte Kanuna uygun olarak saymak gerekirse; bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri yapım işleridir.

Tedarikçi, mal alımı ihalesine teklif veren gerçek veya tüzel kişileri veya bunların oluşturdukları ortak girişimlerdir.

İstekli, mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalesine teklif veren tedarikçi, hizmet sunucusu veya yapım müteahhidi anlamına gelmektedir.

Yüklenici, üzerine ihale yapılan ve sözleşme imzalanan istekliyi, *idare* ise ihaleyi yapan Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşları ifade etmektedir.

Teklif, 4734 sayılı Kanun kapsamında yapılacak ihalelerde isteklinin idareye sunduğu fiyat teklifi ile değerlendirmeye esas belge ve bilgileri ifade etmektedir.

4734 sayılı Kanun ile getirilen yeni kavramlardan birisi de *yaklaşık maliyettir*. Bu kavram 2886 sayılı Kanun'daki muhammen bedel kavramının karşılığı olsa da bazı farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıkların en önemlisi ise yaklaşık maliyetin gizli olmasıdır. Yaklaşık maliyet ihalenin hiçbir aşamasında açıklanamaz. Yaklaşık maliyet, sadece ihalenin hazırlanması ve sonuçlandırılmasında görev alanlar ile ihale yetkilisi tarafından bilinecektir. Katma Değer Vergisi hariç olarak belirlenecek olan yaklaşık maliyet, gizli tutulduğu için muhammen bedel mahiyetinde bulunmamaktadır.[36]

[36] ÖZEK Ali, a.g.m., s. 128.

4734 sayılı Kanun'da yaklaşık maliyetin kullanıldığı durumlar şunlardır:

- İhale ilanının süresi ve ilan şeklinin tespit edilmesinde,

- Verilen tekliflerin aşırı derecede düşük olup olmadığının tespitinde,

- Yabancı isteklilerin katılabilecekleri ihalelerin tespiti ve yerli istekliler lehine fiyat avantajı uygulanıp uygulanmayacağının belirlenmesinde,

- İhale konusu iş için temin edilecek ödenek tutarının belirlenmesinde,

Yaklaşık maliyet kullanılmaktadır.

4734 sayılı Kanun'un 9 uncu maddesinde *"Mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalesi yapılmadan önce idarece, her türlü fiyat araştırması yapılarak katma değer vergisi hariç olmak üzere yaklaşık maliyet belirlenir ve dayanaklarıyla birlikte bir hesap cetvelinde gösterilir."* denilmektedir. Uygulamalardan görüyoruz ki; tatbikatta en önemli sorunlardan birisi yaklaşık maliyetin idarelerce doğru tespit edilmemesidir. Yaklaşık maliyetin tespiti ihale işlemlerinin ilk aşamalarından birisi olmakla beraber, idarelerin gerçekleştireceği diğer iş ve işlemlerle doğrudan bağlantılı ve sonuca etkili bir unsur olması nedeniyle ihalelerin sağlıklı sonuçlanması açısından ciddi öneme sahiptir. Kanun'un özellikle aşırı düşük tekliflerin sorgulanması, ihale yetkilisince ihalenin sonuçlandırılması, ihaleden beklenen işin yapılabilirliğinin tespit edilmesi ve eşik değerlerle ilgili ilan ve diğer hükümlerin uygulanabilmesi yaklaşık maliyetin tespitiyle doğrudan ilişkilidir.

Kanun'un temel mantığı idarelerce tespit edilen yaklaşık maliyetler üzerine kurulmuştur. Bu nedenle, Kurum tarafından çıkarılan ikincil mevzuatla yeni ihale sisteminin ruhuna uygun bir yaklaşık maliyet sistemi getirilmiştir. 2886 sayılı Kanun ise daha çok eksiltme üzerine kurulmuş olduğundan ihaleye teklif verecek kişiler hiçbir rasyonel çalışma yapmadan,

idarelerce keşif bedeli üzerinden çıkarılmış olan muhammen bedele göre kırım yapmak sureti ile tekliflerini oluşturmaktaydılar. Bu da tekliflerin gerçek fiyatlardan uzak, aşırı düşük olmasına ve ihalesi yapılan işlerin bitirilememesine neden olmaktaydı. Yaklaşık maliyetin piyasa gerçeklerine göre bizzat ihaleyi yapacak olan idare tarafından tespit edilmesi ve bu rakamın gizli tutulması, isteklilerin inceledikleri ihale dokümanı üzerinden işi ne kadara mal edeceklerini kendilerinin belirlemesine ve gerçeğe uygun teklif verebilmelerine imkan tanınmıştır.

Kurum, yanlış uygulamaların önüne geçebilmek için uygulama yönetmeliklerinde yaklaşık maliyet ile ilgili olarak detaylı bir düzenleme yapmıştır. Y.İ.İ.U.Y'nin 8 inci maddesinde yaklaşık maliyet hesabına esas miktarların tespitini düzenlemiş; arazi ve zemin etüdünün yapılmasını, bina işlerinde uygulama projesi, diğer yapım işlerinin uygulama projesi yapılabilen kısımları için uygulama projesi, yapılamayan kısımları için kesin proje yapılmasını, bu projelere dayalı olarak, yapım işinin bünyesindeki imalat kalemlerinin adını ve yapılacağı yerleri gösteren ve yaklaşık maliyetin hazırlanmasına esas teşkil eden mahal listeleri hazırlanmasını, metraj listelerinin hazırlanmasını, uygulama projesi yapılamayan onarım işlerinde rölövelere dayalı olarak düzenlenen mahal listeleri ve metrajlara göre yaklaşık maliyet hesaplanmasını, birim fiyat ve imalat tariflerinin hazırlanmasını, anahtar teslimi götürü bedel işlerde ise, uygulama projeleri ve mahal listelerine dayalı olarak imalat iş kalemleri veya iş gruplarının teknik tarif ve özellikleri belirlenmesini ön görmektedir. Yaklaşık maliyet hesabına esas fiyat ve rayiçlerin tespitini ise; kamu idareleri, ilgili meslek odaları, üniversiteler veya benzeri kuruluşlarca belirlenmiş, yüklenici veya alt yüklenici olarak faaliyet gösteren konusunda deneyimli kişi ve kuruluşlardan alınacak işin niteliğine uygun yapı yaklaşık maliyetlerinden, rayiçlerinden ve birim fiyatlarından, idarenin piyasa araştırmasına dayalı fiyat tespitlerinden, biri veya birkaçı birlikte kullanılmak ve gerekli diğer fiyat araştırmaları yapılmak suretiyle belirleneceğini, idarece yapılacak gerçekçi maliyet analiz ve tespitleri kullanılacağını hüküm altına almaktadır.

Ancak; bazen idarelerin yaklaşık maliyeti olması gerekenden daha yüksek belirlediklerini ve aşırı düşük sorgulamalarını gerçeğe uygun olmayan yaklaşık maliyet ve aşırı düşük sınır değerleri üzerinden yaptıkları görülmektedir. Bu nedenle rasyonel ve normal piyasa rayiçlerine göre teklif sunan bir çok isteklinin teklifi sınır değerin altında kalarak idarece haksız ve gereksiz yere sorgulamaya tabi tutulmaktadır. Aşırı düşük sorgulamasında idarenin kullanacağı takdir hakkının sınırları zorlanmakta, gerçeğe uygun teklif sunan isteklilerin yaptıkları açıklamalar takdire dayalı olarak yetersiz bulunarak bazı istekliler ihale dışı bırakılmaktadır. Böyle bir uygulama bir yandan Kanun'un 5'nci maddesinde yer alan eşit muamele ve eşit rekabet ilkelerine aykırılık teşkil edip toplumdaki adalet ve devlete güven duygularını sarsarken, diğer yandan kamunun yüksek bedeller ödemesine ve kamu zararına neden olmaktadır.

Kurul'un konu ile ilgili çeşitli kararları bulunmaktadır. Yaklaşık maliyetin gerçekçi biçimde tespit edilmesi gerektiği[37], mevzuata uygun olarak yaklaşık maliyeti ve kullanılabilir ödeneği tespit etmeden ihale sürecine başlanılmasının mevzuata aykırı olduğu[38], yaklaşık maliyetin dikkate alınarak ihalenin eşik değerin altında yada üstünde olmasına göre ihalenin yabancı isteklilere açılıp açılamayacağına karar verilmesinin gerektiğini[39] ifade eden kararlar bunlara örnek olarak belirtilebilir.

Eşik Değer, Kanun ile Türk İhale Sistemine kazandırılan yeni kavramlardan biridir. Kanun'da bu kavram için herhangi bir tanım yapılmamış olsa da, yaklaşık maliyetin baz alınacağı hallerde, yaklaşık maliyet rakamı ile mukayese yapmak maksadıyla Kanun'da rakamsal olarak yer almış parasal limitler[40] olarak tanımlanabilir.[41]

---

[37] Kamu İhale Kurulu'nun 06.04.2004 tarih ve 2004 / UK.Z-422 sayılı kararı.
[38] Kamu İhale Kurulu'nun 19.07.2004 tarih ve 2004 / UK.Z-886 sayılı kararı.
[39] Kamu İhale Kurulu'nun 05.05.2004 tarih ve 2004 / UK.Z-577 sayılı kararı.
[40] Kanun'un 67'nci maddesine göre, eşik değerler ve parasal limitler bir önceki yılın TEFE'si esas alınarak Kurul tarafından güncellenerek Resmi Gazete'de yayınlanmaktadır.
[41] ÖZEK Ali, a.g.m., s. 129.

Eşik değerler idarelerin çeşidine göre ve hizmet, mal alımı yada yapım işi oluşuna göre değişik değerler almaktadır. Eşik değerlerin kullanılacağı durumlar şunlardır;

- Yaklaşık maliyetin, eşik değerleri aşıp aşmaması durumuna göre ihale ilanlarının yöntemi ve süresi tespit edilmektedir.

- Yaklaşık maliyetin, eşik değerin altında kalması halinde ihale yabancı isteklilere kapatılabilecek, yaklaşık maliyetin eşik değeri aşması halinde ise ihalede yerli istekliler lehine %15'e kadar fiyat avantajı uygulanabilecektir.[42]

Ekonomik Açıdan En Avantajlı Teklif ile Kanun'da, istekliler tarafından verilen teklifler içerisinde, yapılacak değerlendirme sonrasında, ihalenin ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren isteklinin üzerinde bırakılması esası ifade edilmektedir. Ekonomik açıdan en avantajlı teklif en düşük fiyat esasına göre belirlenebileceği gibi fiyat dışındaki unsurlar dikkate alınarak da belirlenebilir.

4734 sayılı Kanun'da; yaklaşık maliyeti, eşik değerin altında kalan ihalelere sadece yerli isteklilerin katılması, yaklaşık maliyeti eşik değerin üzerindeki ihalelerde, hizmet alımları ve yapım işlerinde bütün yerli istekliler lehine, mal alımlarında ise Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile diğer ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak yerli malı olarak belirlenen malları teklif eden yerli istekliler lehine % 15 oranına kadar fiyat avantajı sağlanması hususlarında idarelerce ihale dokümanına hükümler konabileceği kabul edilmiştir.[43]

---

[42] ÖZEK Ali, a.g.m., s. 129.
[43] BİLİR Hakan, "İhale Teorisi ve Rekabet Perspektifinden Kamu İhale Kanununa Genel Bir Bakış", **Mali Hukuk Dergisi**, Sy. 102, 2002, s. 151.

Kurum, Kamu İhale Kanunu'nun uygulanmasından sorumlu ve Kanunla verilen görevleri yapmak üzere kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip "Kamu İhale Kurumu" nu ifade etmektedir.[44]

Kamu İhale Kurumu, AB uyum süreci çerçevesinde, kamu alımlarına ilişkin işlem ve eylemlerin denetlenmesi, ihalelerdeki yolsuzlukların önlenmesi amacıyla kurulmuş bir kurumdur.[45]

Kurum'u; düzenleme, denetleme ve yönlendirme faaliyetleri olarak ifade edilebilecek olan regülasyon işlemlerini yerine getiren bir bağımsız idari otorite olarak nitelemek mümkündür.[46]

Fransız idare hukukunda bu tür kurumlar, merkezi idare içinde "Başkentteki Yardımcı Kuruluşlar" arasında sayılmakta, idare cihazı içinde, merkezi idare ve yerinden yönetim kuruluşlarına göre kendilerine özgü bir kategori oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra Türk Hukuku açısından da yerinden yönetim kuruluşlarının tipik özelliklerini taşıdıkları söylenebilecek bu otoritelerin, yerel yönetimler ve hizmet yerinden yönetim kuruluşları yanında üçüncü bir yerinden yönetim kuruluşu oluşturduğu da doktrinde ifade edilmektedir.[47]

Kanun'un 4 üncü maddesindeki ifadeyle kanundaki bazı kavramlar şu anlamları ifade etmektedir:

Hizmet sunucusu, hizmet alımı ihalesine teklif veren gerçek veya tüzel kişileri veya bunların oluşturdukları ortak girişimleri,

Danışman, danışmanlık yapan, bilgi ve deneyimini idarenin yararı için kullanan, danışmanlığını yaptığı işin yüklenicileri ile hiçbir organik bağ içinde

---

[44] BİLİR Hakan, a.g.m., s. 152.
[45] ADAK Agah, "Kamu İhale Kurumu ve Şikayet Mekanizması", **Mali Hukuk Dergisi,** Sy. 99, 2003, s. 18.
[46] ULUSOY Ali, **Bağımsız İdari Otoriteler**, Ankara, Turhan Kitapevi, 2003, s. 12.
[47] GÜNDAY Metin, a.g.e., s. 97.

bulunmayan, idareden danışmanlık hizmeti karşılığı dışında hiçbir kazanç sağlamayan ve danışmanlık hizmetlerini veren hizmet sunucularını,

Yapım müteahhidi, yapım işi ihalesine teklif veren gerçek veya tüzel kişileri veya bunların oluşturdukları ortak girişimleri,

Aday, ön yeterlik için başvuran gerçek veya tüzel kişileri veya bunların oluşturdukları ortak girişimleri,

Ortak girişim, ihaleye katılmak üzere birden fazla gerçek veya tüzel kişinin aralarında yaptıkları anlaşma ile oluşturulan iş ortaklığı veya konsorsiyumları,

İstekli, mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalesine teklif veren tedarikçi, hizmet sunucusu veya yapım müteahhidini,

İdare; ihaleyi yapan Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşları,

İhale yetkilisi, idarenin, ihale ve harcama yapma yetki ve sorumluluğuna sahip kişi veya kurulları ile usulüne uygun olarak yetki devri yapılmış görevlilerini,

Başvuru belgesi, belli istekliler arasında ihale usulünde ön yeterliğe katılan aday tarafından yeterliğinin tespitinde kullanılmak üzere sunulan belgeleri,

İhale dokümanı, ihale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinde, isteklilere talimatları da içeren idari şartnameler ile yaptırılacak işin projesini de kapsayan teknik şartnameler, sözleşme tasarısı ve gerekli diğer belge ve bilgileri,

Ön proje, belli bir yapının kesin ihtiyaç programına göre, gerekli arazi ve zemin araştırmaları yapılmadan, bilgilerin halihazır haritalardan alındığı, çevresel etki değerlendirme ve fizibilite raporları dahil elde edilen verilere dayanılarak hazırlanan plân, kesit, görünüş ve profillerin belirtildiği bir veya birkaç çözümü içeren projeyi,

Kesin proje, belli bir yapının onaylanmış ön projesine göre, mümkün olan arazi ve zemin araştırmaları yapılmış olan, yapı elemanlarının ölçülendirilip boyutlandırıldığı, inşaat sistem ve gereçleri ile teknik özelliklerinin belirtildiği projeyi,

Uygulama projesi, belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projeyi,

Rölöve projesi, kültür varlıkları ve yakın çevresinin mevcut durumlarının rapor ve ölçekli projesini[48],

Restorasyon projesi, kültür varlıklarının onarımı, özgün işlevi ve yeni kullanımı için getirilen müdahale biçimlerinin rapor ve projesini[49],

Restitüsyon projesi, kültür varlıklarının ve yakın çevresinin analizi, benzer yapılarla karşılaştırılması, özgün veya belli bir dönemine ilişkin belgeleri ve çizimleri olan öneri projesini[50],

İhale, Kanun'da yazılı usul ve şartlarla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin istekliler arasından seçilecek birisi üzerine bırakıldığını

---

[48] Rölöve projesi, Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun'un Uygulama Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesinde de; "Tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların ve yakın çevresinin mevcut durumlarının belgelenmesi için hazırlanan farklı ölçeklerdeki projeler ile açıklama raporu olarak tanımlanmıştır.

[49] Eski yapının ilk durumuna getirilmesi amacıyla daha önce hazırlanmış rölöve projeden yararlanılarak hazırlanan yenileme projesidir.

[50] Kısmen veya tamamen yok olmuş bir yapının elde bulunan fotoğraf, resim, kalıntı türü kaynaklardan yararlanarak eski haline uygun projesinin yapılmasını ifade etmektedir.

gösteren ve ihale yetkilisinin onayını müteakip sözleşmenin imzalanması ile tamamlanan işlemleri,

Sözleşme, mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinde idare ile yüklenici arasında yapılan yazılı anlaşmayı ifade etmektedir. İdarelerin ihtiyaçlarının karşılanması için gerçek veya tüzel kişilerle kamu ihale usulü uygulanarak yaptığı sözleşmelere "kamu ihale sözleşmeleri adı verilmektedir. Kamu ihale sözleşmeleri, idarenin kamu hizmetlerini yürütebilmek için ihtiyaç duyduğu edimlerin karşılanmasına yönelik tedarik sözleşmeleridir. Bu sözleşmeler, kamu harcamasını gerektiren sözleşmelerdir[51].

Kurul, Kamu İhale Kurulu'nu ifade eder.

B. Genel İlkeler

Kamu alımlarında, saydamlık, rekabet, eşit muamele, güvenirlik, gizlilik, kamuoyu denetimi, etkinlik, yolsuzlukların önüne geçilmesi, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve kaynakların verimli kullanılması mutlak hedef ve ilkelerdir.[52]

1957 tarihli Roma Antlaşması[53]'ndan kaynaklanan ve kamu alımlarına dair AB Direktiflerinde yer alan temel ilkeler; tam rekabet (effective competition), şeffaflık (transparency), ayrımcılık yapmama (non-discrimination), tarafsızlık (objectivity), eşit muamele (equal treatment) ve orantılılıktır (proportionalty).[54]

Kamu alımları ile ilgili temel ilkelere uyulması ve 4734 sayılı Kanun'u uygulama sorumluluğu devletimizin ilgili her organında olmakla birlikte,

---

[51] BUZ Vedat, **Kamu Sözleşmelerinin Kuruluşu ve Geçerlilik Şartları**, Ankara, Yetkin Kitapevi, 2007, s. 67.
[52] 4734 sayılı Kanunun *"Temel İlkeler"* başlıklı 5 inci md.
[53] 25 Mart 1957 tarihinde imzalanan ve 1 Ocak 1958 tarihinde yürürlüğe giren, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran antlaşmadır. Roma'da imzalandığı için Roma antlaşması olarak da adlandırılmaktadır.
[54] KÜÇÜK Faruk, a.g.e., s. 11.

Kanun'un uygulamasının yönlendirilmesi ve denetim görevinin, 4734 sayılı Kanun çerçevesinde öncelikle KİK'e verildiği görülmektedir. 4734 sayılı Kanun ile KİK'e, kapsamdaki ihalelere karşı idari başvurular üzerine idari denetim yetkisi ve görevi verilmiş olup, bu idari denetim aynı zamanda Anayasa gereği yargı denetimine tabi bulunmaktadır.[55]

4734 sayılı Kanun'un 5 inci maddesinin 1 inci fıkrası Kanun'un temel felsefesini ortaya koymaktadır. Kanun'un hazırlanma amacının gerçekleştirilebilmesi için getirilen belirli kurallara bağlı yöntemlerle, devlet ihtiyaçlarının en iyi şekilde uygun şartlarla ve zamanında karşılanması, idarelerin ihalelerde saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, kamuoyu denetimini, kaynakların verimli kullanılmasını sağlaması gerekmektedir. Kurul, Kanun'un somut herhangi bir maddesine aykırı olmasa da, 4734 sayılı Kanun'un 5 inci maddesinde yer alan hususlardan herhangi birine aykırılığı genel ilkelere yada temel ilkelere aykırılık olarak değerlendirerek ihale yada ihale işlemlerinin iptaline karar vermektedir.

Kurul, 29.01.2007 tarihinde vermiş olduğu konu ile ilgili bir kararında[56]; "....*4734 sayılı Kamu İhale Kanun'un 5 inci maddesinde, "idarelerin bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu; aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin bir arada ihale edilemeyeceği; eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünemeyeceği", temel ilkeler olarak hüküm altına alınmıştır.*

İdarece hesaplanan yaklaşık maliyetin, başvuruya konu ihaleye verilen teklif fiyatlar dikkate alındığında gerçekçi tespit edilmediği, yaklaşık maliyetin yüksek olduğu, bu şekilde piyasa rayiç bedellerini yansıtmayan bir yaklaşık

[55] KÜÇÜK Faruk, a.g.e., s. 191.
[56] Kamu İhale Kurulu'nun 29.01.2007 tarih ve 2007/UH.Z-320 sayılı kararı.

maliyet ile ihalenin sonuçlandırılmasının yukarıda belirtilen 4734 sayılı Kanun'un temel ilkelerine aykırı olacağı tespit edilmiştir.

Açıklanan nedenlerle; İhale sürecinde yapılan ve yukarıda mevzuata aykırılıkları tespit edilen işlemlerin düzeltici işlemle giderilemeyecek nitelikte işlemler olduğu saptandığından, 4734 sayılı Kanun'un 56 ncı maddesi (b) bendi gereğince, ihale işlemlerinin ve ihale kararının iptaline," şeklinde karar vererek Kanun'un 5 inci maddesinde belirtilen ilkelere aykırılığı ihale işlemlerinin iptal sebebi olduğunu belirtmiştir.

Söz konusu kararda, ihale konusu iş için tespit edilen yaklaşık maliyetin piyasa koşullarına göre yüksek olmasından bahisle ihalenin iptaline karar verilmiştir. Yaklaşık maliyetin piyasa koşullarına göre yüksek olması, yapılması düşünülen ihalede sağlanması gereken rekabet unsurunun varlığını etkilemektedir. İhaleye katılan istekliler, serbest piyasa koşullarına göre oluşan rayiç bedeller üzerinden faaliyet gösterdiğinden, yaklaşık maliyetin piyasa koşullarından yüksek olması doğal olarak verilen teklifleri de etkileyerek ortaya gerçekçi olmayan teklifler çıkaracaktır. Kurul'un Kanun'da belirtilen temel ilkelere aykırı ihalelerin iptali noktasında istikrarlı kararları bulunmaktadır.

Saydamlık, ihale ile ilgisi olan herkesin ve kamuoyunun ihale, ihale işlemleri ve ihale süreci hakkında bilgilendirilmesi, ihalenin ihaleye teklif verebilecek herkese açık olması, İdare Hukukunda genel kabul gören "idarenin açıklığı / şeffaflığı ilkesi"nin kamu ihalelerinde uygulanmasının sağlanmasını,[57] kısacası ihale sürecinin açık ve şeffaf olmasını ifade etmektedir. Saydamlık, kamu alımları için hayati bir role sahip olduğu gibi ayrımcılığın önlenmesi ve objektif kamu alımları ilkelerine uygun olarak alınabilmesine olanak tanır.[58]

[57] ATAY Ender Ethem, **İdare Hukuku**, Ankara, Turhan Kitapevi, 2006, s. 457.
[58] UZ Abdullah , a.g.e. s. 27

İhale sürecinin şeffaf olması sonucu, ihale fırsatlarının kamuya açıklanması, sözleşmelerin kiminle imzalanacağının değerlendirilmesindeki kriterlerinin her ihale için ilgili isteklilere önceden bildirilmesi, ihale fırsatlarındaki değişikliklerin tüm isteklilere açıklanması, ihale sonucundaki kararların alındıktan sonra isteklilere bildirilmesi ve kamuoyuna ilan edilmesi durumları da bu ilkeyle açıklanmaktadır.[59]

İhale sürecinin açık ve şeffaf olması beraberinde rekabeti getirmektedir. Bu rekabet hem kamusal kaynakların daha etkin bir biçimde kullanılmasına yardımcı olur, hem de sağlanan hizmetlerin yüksek kalitede olmasını sağlar. Yolsuzlukların önüne geçilmesi ile oluşacak açık ve şeffaf ihale sistemi, yolsuzlukların ve kayırmaların önüne geçmek için en önemli araçtır. Yolsuzlukların önlenmesi kamu harcamalarını da azaltır. Açık ve şeffaf ihale politikası kamu idarelerine duyulan güveni artırmaktadır.[60]

Kamu alımlarına ilişkin AB direktiflerinde temel ilkeler arasında yer alan ve aynı zamanda İdare Hukuku'nun da temel ilkelerinden biri olan ölçülülük ilkesi, özellikle bir önlemin yoğunluğu ile önlemi gerektiren olayların arasında uyumlu bir ilişki sunan nitelik olarak tanımlanabilir. Bu ilkenin uygulandığı durumlarda; önlemin seviyesi izlenen amaca ulaşmak için zorunluluk arz eden hususa tamamen uygun ve etkilenen hakların uğradığı zarar, kararın amaçları düşünüldüğünde aşırılık içermediği var sayılır. Ölçülülük ilkesi yaptırım, idari kolluk, kamu yararı kararının açıklanması ve benzeri önlemler gibi bazı alanlarda kararın hukukiliğini, ölçülülüğü şartına bağımlı kılar.[61]

Rekabet, kamunun ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetlerin en ucuz ve en iyi şekilde karşılanabilmesi için ihaleye iştirakin mümkün olduğu kadar fazla olmasını sağlamaktır. Rekabet, etkin bir kamu alımları sisteminin

---

[59] ÇETİN Aydın, "Kamu İhale Yasasındaki Bazı Temel İlkelerin Mali Boyut Açısından İrdelenmesi", **Mali Hukuk Dergisi**, Şubat ,2003, s. 83.
[60] KÜÇÜK Faruk, a.g.e, s. 7.
[61] ATAY Ender Ethem, a.g.e., s. 77.

oluşturulabilmesine hizmet etmesinin yanı sıra, ihalelerde ortaya çıkabilecek yolsuzluğun da azaltılmasına yardımcı bir faktördür.[62]

Öte yandan toplumun malı olan kamu kaynaklarının, tüm toplum yararına en verimli hizmeti üretebilecek bir biçimde kullanılması da buna bağlıdır.[63]

Kanun, rekabetin sağlanabilmesi için bir çok hükme yer vermiştir. Kanun'da, rekabetin sağlanmasını temin maksadıyla;

- İhale ve ön yeterlik ilanlarının yapılması,
- İhalelerde teklif sahibi veya davetli sayısının belli bir sayı altında olması halinde ihalenin iptal edilmesi,
- Yaklaşık maliyetin gizliliği esası,
- Rekabetin fiyat dışında diğer unsurlarda da gerçekleşmesini sağlamak üzere ekonomik açıdan en uygun bedelin fiyatın yanında fiyat dışındaki unsurlara göre de tespiti imkanı,
- İhale yetkilisi kişiler ile bu yetkiye sahip kurullarda görevli kişiler, ihale konusu işle ilgili her türlü ihale işlemlerini hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve onaylamakla görevli olanlar, bunların eşleri ve üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımları ile evlatlıkları ve evlat edinenleri, bütün bu belirtilenlerin ortaklarının ihaleye katılmalarının yasaklanmasına,

ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

2886 sayılı Kanun döneminde Sayıştay; şartnameye isteklilerin son beş yıllık ciro ortalamalarını gösterir mali durum bildirgesi ibraz etmeleri ile ilgili hüküm konulmasını, kapasite raporu veya mali durum bildirgesi gibi belgelerin ibrazının zorunlu tutulmuş olmasını, idarelerin takdirinde bulunmayan bilgi ve belgelerin isteklilerden istenilmesi ve dolayısıyla

---

[62] SEZER Yasin, "Kamu İhale Kanunu: Şeffaflık ve Rekabet",**AİD**, C. 35, Sy. 4, s. 57
[63] SAYLAN Gencay, "Kamu Yatırımlarında İhale Düzeninin İşlerliği ve Hakemlik Kurumu". **AİD**, C. 28, Sy. 1, s. 68.

isteklilerin yanıltılmasını, rekabetin engellenmesi şeklinde değerlendirmiş ve tescili uygun görmemiştir.[64]

***Eşit muamele**,* ihaleyi yapacak olan idarenin, ihaleye katılan veya katılacak olan teklif sahiplerine eşit mesafede bulunması, ihale sürecinin objektif bir anlayışla yürütülmesi anlamına gelmektedir.[65]

Eşit muamele veya diğer bir deyişle; aynı veya benzer durumda bulunan kişilerin farklı muameleye tâbi tutulmadan aynı kurallara bağlı bulunması, idare hukukunun da en temel ilkelerindendir. Anayasa'da dahi eşitlik ilkesi genel esaslar kısmının bulunduğu 10 uncu maddede düzenlenmiş bulunmaktadır. Anayasa'nın anılan maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesi şu şekilde ifade edilmiştir*; "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun hareket etmek zorundadırlar."*

Kanun önünde eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir.[66]

***Güvenilirlik*,** ihale işlemlerinin, ihaleyi katılacakları şüpheye düşürmeyecek bir ortamda hazırlanması ve sonuçlandırılmasını ifade eder.

---

[64] GÜVENDİ İrfan, "Kamu İhalelerinde Açıklık ve Rekabet İlkesi", **Belediye Dünyası**, 2001, C. 2, Sy. 11, s. 57.
[65] GÖNEN Dinçer, IŞIK Hikmet, **Kamu İhale Hukuku**, Ankara, 2003, s. 209.
[66] ATAY E.Ethem, TUNÇ Hasan, "Kamu Hukukunda Eşitlik İlkesi", **Türk Hukuk Dünyası**, Sy. 1, 2000, Mayıs, s. 47.

Gizlilik, ihale sürecinde ihalenin daha sağlıklı ve rekabete açık bir şekilde yürümesi ve sonuçlandırılması amacıyla bazı işlemlerin veya işlerin gizli yürütülmesi anlamına gelmektedir. Kanun'da bu amaçla; belirlenen yaklaşık maliyete ihale ve ön yeterlik ilanlarında yer verilmeyeceği, Kanun'un uygulanmasında görevli olanlar ile danışmanlık hizmeti sunanların, ihale süreci ile ilgili bütün işlemlere, isteklilerin iş ve işlemleri ile tekliflerin teknik ve mali yönlerine ilişkin olarak gizli kalması gereken bilgi ve belgelerle işin yaklaşık maliyetini ifşa edemeyecekleri ve kendilerinin veya üçüncü şahısların yararına kullanamayacakları aksi yönde hareket edenler hakkında ilgisine göre Kanun'un 58 inci ve 60 ıncı maddelerinde yer alan cezaların uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Kamuoyu denetimi, ihale ve ihale neticelerinin ilanı suretiyle sağlanabilecektir. Bu suretle kamuoyu ihale ve sonucu hakkında bilgi sahibi olmakla takip ve denetim imkanına kavuşacaktır.

Genel anlamda, bireylerin zihinsel uyanmaları ile doğru orantılı gelişen bir denetim türüdür. Kamuoyunun denetleme fonksiyonlarını ifa edebilmesi için toplumu oluşturanların entelektüel yapılarının çağın getirileri ile örtüşmesi gerekmektedir. Örgütlenmiş halk tarafından yönetimin icraatının takip edilmesi, haksız eylem ve işlemlerine karşı gerekli tepkisini, eğilimini ve isteklerini ortaya koymasını[67] ifade eden kamuoyu denetimi idare üzerindeki denetim yollarından birisini oluşturmaktadır.[68]

İhtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması, kamunun ihtiyaçlarının en makul fiyat ve en iyi kalitede karşılanması suretiyle mümkündür.[69]

İdareler, idari ve teknik şartnamelerle bunlara dayanılarak yapılacak ihalelerde; verimlilik, fonksiyonellik, rekabetin sağlanması ve fırsat eşitliği gibi

---

[67] TAĞMA Korkmaz, **Siyasi Sistemler, Yönetim Modelleri ve Türkiye**, Timaş Yayınları, 2002, s. 95.
[68] GÖZÜBÜYÜK A.Şeref, TAN Turgut, **İdare Hukuku**, Ankara, Turhan Kitapevi, 2007, s. 747.
[69] GÖNEN Dinçer, IŞIK Hikmet, a.g.e, s. 210.

ilkeleri göz önünde tutmakla yükümlüdürler. Diğer bir ifade ile kamu alımlarında uygulanacak yöntemlerde rekabetin sağlanması görevi kanunla ilgili idarelere ve bir anlamda Kurum'a verilmiş bulunmaktadır.[70]

Kurul, ihale dokümanında rekabete aykırı hükümler konulmasını ihalenin ve ihale işlemlerinin iptal sebebi olarak görmektedir. Nitekim Kurul, 19.03.2007 tarihli kararında; "İlan ve idari şartnamenin *"İsteklinin organizasyon yapısına ve personel durumuna ilişkin belgeler"* maddesinde;

> *1- İhaleye iştirak edecek firmalar teknik şartnamede istenilen yazılım düzenlemelerini kısa sürede yerine getirebilecek sayı ve nitelikte personel istihdam ettiğini belgelemelidir.*
> *2- Firma bünyesinde çalıştırdığı elemanlarından en az birer kişinin yetkili firmalardan alınmış kullanacağı veri tabanı ve ağ kontrol server işletim sistemi ile network cihazları üreticisinden eğitim sertifikası olmalıdır.*
> *3- Her bir aşama için öngörülen adam - ay bilgisi ile teknik eleman isimleri ve unvanları da teklifte yer almalıdır. Firma teklifinde aşağıdaki bilgileri de vermelidir.*
>
> *a- Firmada çalışan toplam yazılım / donanım mühendisi, tekniker, teknisyen veya diğer teknik personel ve eğitim sayıları.*
>
> *b- Bu projede çalışacak elemanların özgeçmişleri,kimlik bilgileri ve konuları ile ilgili deneyimleri ve eğitimleri.",*

Düzenlemesinin yapıldığı ve H.A.İ.U.Y'nin 43 üncü maddesinde de *; "Hizmet alımı ihalelerinde idarece çalıştırılması öngörülen personelin nitelik ve sayısı ihale dokümanında belirtilir. Anahtar teknik personele ilişkin düzenleme dışında mesleki ve teknik yeterliğin belirlenmesine ilişkin olarak ihale dokümanında isteklinin personel çalıştırdığına dair belge veya personel*

[70] BİLİR Hakan, a.g.m., s. 146

çalıştıracağına dair taahhütname istenemez" hükmünün bulunduğunu bu münasebetle idarece ihale dokümanında yapılan çalıştırılacak personele ilişkin düzenlemenin bu hükme aykırı olduğu, dolayısıyla düzenlemenin katılımı daraltıcı ve rekabeti engelleyici olduğu gerekçesiyle şikayete konu ihalenin iptali yönünde karar vermiştir.[71]

Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünememe ilkesi rekabetin sağlanması bakımından son derece olumludur. Hatta çok sayıda küçük iş bir araya getirilerek bir bütün halinde ihaleye çıkılmalı, bu şekilde dönüşümlü teklifler ve piyasaların bölüşülmesi engellenmeye çalışılmalıdır.[72]

Bütçede ödeneği bulunmayan bir iş için harcama yapılamayacağı, konu ile ilgili eskiden beri bilinen en önemli ilkelerinden biridir. Esasen bu güne kadar ödeneği olmayan hiçbir iş ihale edilmiş değildir. Bu açıdan Kanun'un 5 inci maddesinde *"ödeneği olmayan hiçbir iş için ihaleye çıkılamaz"* denilmiş olması yenilik doğurucu bir düzenleme olmasından çok, aksi yöndeki kamuoyu kanaatini etkilemeye yönelik bir irade beyanını yansıtmaktır. Sorun kısmen bütçe imkanlarının kısıtlı olmasından, büyük ölçüde de ülkemizde plan-bütçe ilişkilerinin bir türlü kurumsal temellere oturtulmamış olmasından dolayı, bütçelere sembolik ödenekler konulmasından kaynaklanmaktadır. Kamu yatırımlarına yönelik kaynak tahsisinin büyük ölçüde siyasal tercihlere göre belirlendiği bir ortamda, yasama organı söz konusu düzenlemenin hem sahibi hem de muhatabı durumundadır.[73]

Kurul, bir ihalenin ödeneği olmakla birlikte, gelen tekliflerin ödenek miktarını aşması durumunda idarenin ihaleyi iptal etme konusunda sınırlı bir takdir hakkının olduğuna karar vermiştir. Kamu İhale Kurulu'nun 14.11.2005 tarihli kararında, Kanun'un 39 uncu maddesine atıfta bulunarak anılan

[71] Kamu İhale Kurulu'nun, 19.03.2007 tarih ve 2007/UH.Z-1021 sayılı kararı.
[72] BİLİR Hakan, "Kamu İhaleleri ve Rekabet", **Rekabet Dergisi**, Sy. 11, 2002, s. 46.
[73] ŞİMŞEK Abdullah, ALTUN Muhsin, a.g.m., s. 90.

maddede; "*İhale komisyonu kararı üzerine idare, verilmiş olan bütün teklifleri reddederek ihaleyi iptal etmekte serbesttir. İhalenin iptal edilmesi halinde bu durum bütün isteklilere derhal bildirilir. İdare bütün tekliflerin reddedilmesi nedeniyle herhangi bir yükümlülük altına girmez. Ancak, idare isteklilerin talepte bulunması halinde, ihalenin iptal edilme gerekçelerini talep eden isteklilere bildirir." hükmü yer almaktadır.*

Anılan Kanun maddesi hükmünden ihalenin iptali konusunda idarelerin takdir yetkisinin bulunduğu anlaşılmaktaysa da maddenin gerekçesinde, "Tekliflerin yaklaşık maliyete kıyasla çok yüksek olması veya yaklaşık maliyete göre yüksek olmamakla birlikte mevcut ödeneğin verilen teklifleri karşılayamaması, Kanunun temel ilkelerine uygun olmayan durumların tespiti gibi nedenlerle, ihale komisyonunun kararı üzerinde idareye uluslararası mevzuata paralel bir şekilde ihaleyi iptal etme yetkisi verilerek buna ilişkin hükümler düzenlenmiştir."[74] denilmesinden dolayı bu yetkinin mutlak ve sınırsız olmadığı, tekliflerin yaklaşık maliyetten çok yüksek olması, ödeneğin teklifi karşılayamaması, Kanun'un temel ilkelerine uygun olmayan durumların tespiti gibi nedenlerle ihaleyi iptal etme yetkisi bulunduğunu belirtmektedir.

Dolayısıyla, anılan karar ile idarenin ihaleyi iptal etme hususundaki yetkisinin sınırsız olmadığı, idarenin ancak;

1. Tekliflerin yaklaşık maliyetten çok yüksek olması,
2. Kanun'un temel ilkelerine uygun olmayan durumların tespit edilmesi,
3. Ödeneğin teklifi karşılayamaması,

hallerinde idarenin ihaleyi iptal edebileceği vurgulanmıştır.

[74] Kamu İhale Kurulu'nun 14.11.2005 tarih ve 2005/UY.Z-2141 sayılı kararı.

Ancak, yukarıda bahsedilen durumların söz konusu olması halinde idarenin ihalenin iptali konusunda takdir yetkisinin bulunması, bu yetkinin mutlak ve sınırsız olduğu anlamını taşımamaktadır. İdare, bu yetkinin kullanılmasında her zaman için kamu yararı ve hizmetin gerekleri ile sınırlıdır.

II. İhaleye Katılımda Yeterlik Kuralları

Kamu ihtiyaçlarının karşılanmasında en ucuzun değil en iyisinin alınması amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşılabilmesi için Kanun kapsamında bulunan ihalelere katılım için gerekli olan unsurlar Kanun'un 10 uncu maddesinde ifade edilmiştir.

4734 sayılı Kanun'a tâbi ihalelerde ihaleye katılım için bulunması gerekli olan unsurlar Kanun'un 10 uncu maddesinde ifade edilmiştir. İhaleye katılacak isteklilerden, *ekonomik ve mali yeterlik ile mesleki ve teknik yeterliklerinin* belirlenmesine ilişkin olarak bir takım bilgi ve belgeler istenmektedir. İhale konusu işin niteliğine göre, yeterlik değerlendirmesi için istenecek belge ve bilgilerin, ihale dokümanında ve ihale veya ön yeterliğe ilişkin ilan veya davet belgelerinde belirtilmesi gerekmektedir. Söz konusu belgeler dışında herhangi bir belge istenilmesi mümkün bulunmamaktadır. Bu nedenle yapım işlerinde isteklilerin yeterliğini belirlemede aranılan müteahhitlik karnesi uygulaması sona ermiştir.

Öte yandan, isteklilerin ekonomik ve mali yeterlikleri ile mesleki ve teknik yeterliklerinin değerlendirilmesi amacıyla idarelerce istenilecek her türlü bilgi, belge ve dokümanın rekabeti engelleyici sonuç doğuracak şekilde belirlenmemesi gerekmektedir.

Kanun'da, yeterlik kuralları ile kamuya iş yapacak ve taahhüt altına girecek olan gerçek yada tüzel kişilerin hangi durumda bulunmaları gerektiği belirlenmektedir. Kanun'da yer alan özel ve genel yeterlik koşulları, Kanun'un hizmetin yerine getirilebilmesi için gerekli olduğunu düşündüğü asgari

standartlardır. Kişilerin bu standartları taşıyor olması onların kamuya iş yapma, kamu hizmetini istenilen ölçüde yerine getirme yeteneklerinin mevcut olduğu, sahip oldukları bu şartları ile kamu hizmeti için gerekli olan yatırımı sağlıklı ve verimli şekilde gerçekleştirebilecekleri anlamına gelmektedir.

İhale dokümanının unsurları olan ilan, teknik şartname ve idari şartname arasında da uyum bulunması gerekmektedir. İhale ilanında yapılacak değişiklikler düzeltme ilanı ile, şartnamelerdeki ve dokümanın diğer unsurlarındaki değişiklikler zeyilname ile yapılmaktadır. Zeyilname ile ilandaki bir husus düzeltilemeyeceği gibi, dokümanın ilan dışında kalan diğer unsurlarındaki değişiklik de sadece düzeltme ilanı ile yapılamamaktadır.

III – Yeterliğin Belirlenmesinde Uyulacak İlkeler

A. Ekonomik ve Mali Yeterlik Kriterleri

İsteklilerin ekonomik ve mali yeterliklerinin değerlendirilebilmesi için hangi bilgi ve belgelerin idarelerce isteneceği Kanun'un 10 uncu maddesinin 2 nci fıkrasında belirtilmiştir. Buna göre ekonomik ve mali yeterliklerin belirlenebilmesi için isteklilerin; bankalardan temin edilecek mali durumlarını gösterir belgeleri, yayınlanması zorunlu olan bilanço, yoksa bunlara eşdeğer belgeleri, iş hacmini, toplam cirosunu veya ihale konusu iş ile ilgili önceden bitirdiği iş miktarını gösterir belgeleri ibraz etmeleri gerekmektedir.

1) Bankalardan Temin Edilecek İsteklinin Mali Durumu İle İlgili Belgeler

Y.İ.İ.U.Y'nin 36 ncı maddesinde, isteklinin teklif edeceği bedelin %10 undan az olmamak üzere; M.A.İ.U.Y.'nin 29 uncu maddesinde teklif edilen bedelin %5 inden az olmamak üzere; H.A.İ.U.Y'nin 38 inci maddesinde de, aynı yönetmeliğin 36 ncı maddesinin (c) bendi kapsamındaki hizmetlerin ihalelerinde, isteklinin teklif edeceği bedelin %5 inden az olmamak üzere;

istekli tarafından belirlenecek bir oranda, bankalar nezdindeki kullanılmamış nakit kredisi veya kullanılmamış teminat mektubu kredisini gösterir, yerli veya yabancı bankalardan alınacak belgelerin idarelerce isteneceği öngörülmüştür.

Dolayısıyla isteklilerin, ekonomik ve mali yeterlik değerlendirmesini yapmaya elverişli olmak üzere ;

a. Bankalar nezdindeki kullanılmamış nakit kredisini gösterir,
b. Bankalar nezdindeki kullanılmamış teminat mektubu kredisini gösterir,

yerli veya yabancı bankalardan alınmış belgeleri idarelere sunmaları gerekmektedir.

Gerek görülmesi halinde istenen bu belgeler için ilgili bankanın genel müdürlüğünden veya şubesinden teyit alınabilmektedir. Faks ile yapılan teyitler, banka şubesinin en az iki yetkilisinin imzasını taşıması gerekmektedir.

H.A.İ.U.Y'nin 36 ncı maddesinin (c) bendi kapsamındaki hizmetlerin ihalelerinde de , M.A.İ.U.Y.'nin 29 uncu maddesine göre ve Y.İ.İ.U.Y'nin ilgili hükümleri gereğince isteklinin bilançosunun istenildiği ihalelerde, isteklilerce ihalenin yapıldığı yıldan önceki yıla ait yıl sonu bilançosunun veya gerekli görülen bölümlerinin yoksa bunlara eşdeğer belgelerin verilmesi zorunludur.

Kurul tarafından itirazen şikayet üzerine tesis edilen bir kararda[75]; ihaleye teklif veren isteklilerin teklifleri kapsamında, "KİK 030.0/Y Nolu Standart Form" Mali Durum Bildirimi sunulmasının gerekmediği, bu mali durum bildiriminin, banka tarafından verilen Banka Referans Mektubu'nda belirtilen bilgilerin istekli tarafından teyit edildiğini göstermesi ve banka tarafından bildirilen bilgilerin geçerliğini taahhüt etmesi bakımından önemli

[75] Kamu İhale Kurulu'nun 11.09.2006 tarih ve 2006/UY.Z-2086 sayılı kararı.

olduğu, adı geçen formun teklif kapsamında verilmemesi nedeniyle isteklinin teklifinin değerlendirme dışı bırakılmasında mevzuata aykırılık bulunmadığı tespitinde bulunulmuştur.

Ancak, aynı konuya ilişkin olarak Ankara 8 inci İdare Mahkemesi kararı ile; *"Yasada belirtilen amacın gerçekleşmesi için bu belgelerden önemli olanı banka teminat mektubudur. Çünkü, Yasanın amacı ilgilinin mali durumunun bankalarca teyit edilmesidir. Yoksa, bankaca teyit edilen mali durumun teyitinin bu kez firma yetkilisinden istenmesi Yasanın amacına uygun değildir.*

Bu durumda, Mali Durum Bildirimi Formunun verilmediği gerekçesiyle davacının ihale dışı bırakılmasında hukuka uyarlık bulunmamaktadır."[76] gerekçesi ile yukarıda anılan Kurul kararı iptal edilmiştir.

Oysa, Kamu İhale Genel Tebliği'nin **"L. İdarelerce, Eksik Belge ve Bilgilerin Tamamlatılması"** başlıklı maddesinde; *"İhale dokümanında başvuru veya teklif zarfı içinde sunulması istenilen belgeler ve bu belgelere ilgili mevzuat gereğince eklenmesi zorunlu olan eklerinden herhangi birinin, aday veya isteklilerce sunulmaması halinde, bu eksik belgeler ve ekleri idarelerce tamamlatılmayacaktır. Ancak,*

a) Geçici teminat ve teklif mektuplarının kanunen taşıması zorunlu hususlar hariç olmak üzere, sunulan belgelerde ihale sonucu açısından teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmayan bilgi eksikliklerinin bulunması halinde, bu tür bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgeler,

b) Aday ve isteklilerce sunulan ve başka kurum, kuruluş ve kişilerce düzenlenen belgelerde, belgenin taşıması zorunlu asli unsurlar dışında, belgenin içeriğine ilişkin tereddüt yaratacak nitelikte olan ve belgeyi düzenleyen kurum, kuruluş veya kişilerden kaynaklanan bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgeler,

---

[76] Ankara 8 inci İdare Mahkemesi'nin 22.06.2007 tarih ve 2006 / 2433 E, 2007 / 1637 K. sayılı kararı.

İdarelerce tamamlatılacaktır.

Bu çerçevede, tamamlatılması istenen bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgelerin niteliği dikkate alınarak idarelerce aday veya isteklilere makul bir tamamlama süresi verilecektir.

İdarelerce bilgi eksikliklerinin tamamlatılmasına ilişkin olarak verilen süre içinde aday veya isteklilerce sunulan belgelerin, başvuru veya ihale tarihinden sonraki bir tarihte düzenlenmesi halinde, bu belgeler, aday veya isteklinin başvuru veya ihale tarihi itibarıyla ihaleye katılım şartlarını sağladığını tevsik etmesi halinde kabul edilecektir.

Bu hükümler çerçevesinde bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgelerin yazılı olarak istenilmesi ve isteklilerce bir dilekçe ekinde sunulması gerekmektedir.

İlgili mevzuata göre ihaleye katılma şartı olarak istenmesi gereken belge veya bilgilerin idarece istenmediği ve bu durumun tekliflerin değerlendirilmesi aşamasında tespit edildiği hallerde, idarelerce bu tür belge veya bilgiler tekliflerin değerlendirilmesi aşamasında isteklilerden talep edilemeyecek ve tamamlatılamayacaktır." düzenlemesi mevcuttur.

Olayda başvuru sahibinin mali durum bildirimine ilişkin " KİK 030.1/Y No'lu Standart Formu" incelendiğinde Banka Referans Mektubu'nun[77] 01.08.2006 tarihli olduğu ve anılan Yönetmelik ekinde yer alan Standart Forma uygun olduğu, ancak yapılan incelemede "KİK 030.0/Y Nolu Standart Form" olan Mali Durum Bildiriminin sunulmadığı tespit edilmiştir.

[77] Gayri nakdi kredi özelliğinde olmamakla birlikte, resmi dairelerin mal, yapım ve hizmet alım ihalelerine girecek isteklilere, bankalarda bulunan mevduat ve onaylı kredilerini gösterir nitelikte verilen evraktır. Genelde inşaat ve taahhüt işleri ile uğraşan kredili müşterilerden, işe yetecek kredi ve nakit gücüne sahip olup olmadıklarını saptamak amacıyla referans mektupları istenmektedir.

İhaleye teklif veren isteklilerin ihale dokümanı gereği teklifleri kapsamında, "KİK 030.0/Y Nolu Standart Form" Mali Durum Bildirimini sunması gerekmektedir.

Bu mali durum bildirimi, banka tarafından verilen Banka Referans Mektubu'nda belirtilen bilgilerin istekli tarafından teyit edildiğini göstermesi ve banka tarafından bildirilen bilgilerin geçerliğini taahhüt etmesi bakımından önemli olup, adı geçen formun teklif kapsamında verilmemesi nedeniyle isteklinin teklifinin değerlendirme dışı bırakılmasında mevzuata aykırılık bulunmadığı düşünülmektedir.

Kaldı ki; ihaleye istekli sıfatıyla katılan davacı ihale dokümanına herhangi bir şekilde itiraz etmediği gibi, bu belgenin idareye sunulmasının gereksiz olduğuna dair bir iddiayı da idareye veya KİK'e sunmamıştır.

2) İsteklinin bilançosu ve eşdeğer belgeler

Bilançoyu, bir işletmenin belli bir tarihte sahip olduğu varlıklar ile bu varlıkların sağladığı kaynakları gösteren mali tablo olarak tanımlamak mümkündür. İşletmeye ait bilançoda, işletmeye ait aktif ve pasif varlıklar ile kaynaklar yer almaktadır. Kaynaklar, kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklar ile öz kaynaktan oluşur. Kısa vadeli yabancı kaynaklar, bir yıl içerisinde ödenmesi gereken, uzun vadeli kaynaklar ise bir yıldan sonra ödenmesi gereken borçlardan oluşur. Öz kaynaklar ise işletme sahip ve ortakları tarafından işletme kişiliğine tahsis edilmiş kaynakları ifade etmektedir.[78]

H.A.İ.U.Y'nin 36'ncı maddesinin (c) bendi ve M.A.İ.U.Y.'nin 29 uncu maddesi kapsamına giren ihalelerde, isteklinin ihalenin yapıldığı yıldan önceki yıla ait yıl sonu bilançosunun veya bilançonun gerekli görülen bölümlerinin, yoksa bunlara eşdeğer belgelerinin istenilmesi gerekmektedir.

[78] GÖNEN Dinçer, IŞIK Hikmet, a.g.e, s. 259.

Yapım işleri ihalelerinde ise yaklaşık maliyeti eşik değere eşit ve üzerindeki ihalelerde, isteklinin, ihalenin yapıldığı yıldan önceki yıla ait yıl sonu bilançosunun veya bilançonun gerekli görülen bölümlerinin, yoksa bunlara eşdeğer belgelerin istenilmesi zorunludur.

Yaklaşık maliyeti eşik değerin altında kalan ihalelerde de, isteklinin, ihalenin yapıldığı yıldan önceki yıla ait yıl sonu bilançosu veya bilançonun gerekli görülen bölümleri, yoksa bunlara eşdeğer belgeler istenebilir.

Bu belgelerin istenildiği durumlarda[79];

a) Belli sürelerde nakit akışını sağlayabilmesi için gerekli likiditeye ve kısa dönem içinde borç ödeme gücüne sahip olup olmadığını gösteren cari oranın en az 0,50 olması,

b) Aktif varlıkların ne kadarının öz kaynaklardan oluştuğunu gösteren öz kaynak oranının en az 0,10 olması,

c) Kısa vadeli banka borçlarının öz kaynaklara oranının 0,75 den küçük olması,

gerekmekte ve bu üç kriter birlikte aranmaktadır[80].

Öte yandan Kurul, bir çok kararında[81], bilanço ve eşdeğer belge olarak "Yıl sonu İşletme Hesabı Özeti" şeklinde sunulan belgelerin yönetmelik hükümlerinde yer alan asgari oranlara ilişkin bilgilerin yer almaması gerekçesiyle ibraz edilen bu belgelerin bilanço veya eşdeğer belge niteliğinde sayılamayacağından değerlendirme dışı bırakılması gerektiğini belirtmektedir.

---

[79] H.A.İ.U.Y'nin 39 uncu maddesi.
[80] Kamu İhale Kurulu'nun 13.03.2006 tarih ve 2006/UH.Z-701 sayılı kararı.
[81] Kamu İhale Kurulu'nun 25.09.2006 tarih ve 2006/UY.Z-2260 ile 17.07.2006 tarih ve 2006/UY.Z-1707 sayılı kararları.

Bilançoların veya bilançoların gerekli görülen bölümlerinin ilgili mevzuata göre düzenlenmiş ve yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci, mali müşavir yada vergi dairesince onaylanmış olması zorunludur.

3) İsteklinin İş Hacmini Gösteren Belgeler

İsteklinin iş hacmini gösteren belgeler, H.A.İ.U.Y'nin 42 nci maddesi, M.A.İ.U.Y.'nin 33 üncü ve Y.İ.İ.U.Y'nin 38 inci maddesinde ifade edilmiştir.

H.A.İ.U.Y.'nin 42 nci maddesinde, aynı yönetmeliğin 38 inci maddesinin (c) bendi kapsamında bulunan ihalelerde, ihalenin yapıldığı yıldan önceki son iki yıla ait, isteklinin toplam cirosunu gösteren gelir tablosu veya ihale konusu iş ile ilgili taahhüdü altındaki ve bitirdiği iş miktarını gösteren belgelerin istenilmesinin zorunlu olduğu belirtilmektedir. Bunun yanı sıra serbest meslek mensupları için ise ciro serbest meslek kazanç defter özetinin ibrazının talep edileceği ifade edilmektedir.

Yine aynı Yönetmelik'te yukarıda belirtilen belgelerin istenildiği durumlarda; yıllık ortalama değerlerin toplam ciro için isteklinin teklif edeceği bedelin % 10 - % 20 si aralığında, ihale konusu hizmet işleri ile ilgili gelirleri için ise isteklinin teklif edeceği bedelin % 8 - % 15 i aralığında idarece öngörülecek bir oranda olması, asgari yeterlik kriterleri olarak belirleneceği belirtilmiştir.

M.A.İ.U.Y'nin 33 üncü maddesinde de Yönetmeliğin 29 uncu maddesi uyarınca bu belgelerin istenildiği mal alım ihalelerinde, isteklilerce ihalenin veya son başvurunun yapıldığı yıldan önceki yıla ait, isteklinin toplam cirosunu gösteren gelir tablosu veya ihale konusu iş ile ilgili taahhüdü altındaki ve bitirdiği iş miktarını gösteren belgelerin verilmesi zorunludur.

Ciro hesabında isteklinin yurtiçinde ve yurtdışında yapmış olduğu satış faaliyetlerinden elde edilen gelirler toplamı dikkate alınmaktadır.

Y.İ.İ.U.Y'nin 38 inci maddesinde ise yaklaşık maliyeti eşik değere eşit ve üzerindeki ihalelerde, ihalenin yapıldığı yıldan önceki son üç yıla ait isteklinin toplam cirosunu gösteren gelir tablosunun ve taahhüdü altındaki ve bitirdiği yapım işi miktarını gösteren hak ediş raporları veya benzeri belgelerin her ikisinin idarelerce istenilmesi, isteklilerin ise bu iki belgeden birini sunmaları zorunlu olduğu belirtilmektedir.

İsteklilerin, uygulama yönetmeliklerinde belirtilen iş hacmini gösterir nitelikteki belgeleri sunmaları gerekmektedir. İlgili evrakların sunulmaması veya mevzuat hükümlerine aykırı olarak sunulması ihalenin iptalini gerektirmektedir.

Kurul, konu ile ilgili 10.10.2005 tarihli ve ihalenin iptalini öngören kararında[82]; bilanço ve "iş hacmi"ni gösteren belgelerinin teklif dosyalarında yer almadığının tespit edildiği, iş hacmi ve bilanço ilgili olarak ihale ilanı ve ihale dokümanında yer alan düzenlemeler incelendiğinde ise isteklilerden ihalenin yapıldığı yıldan önceki yıla ait isteklinin yıl sonu bilançosu veya gerekli görülen bölümleri, yoksa bunlara eşdeğer belgelerin istenildiği ve iş deneyim belgesinin mevzuat hükümlerine uygun olarak düzenlenmediği ve söz konusu belgenin iptal edilmesi gerektiği hususunun değerlendirilmek, gerekiyorsa incelenmek ve/veya soruşturulmak üzere ilgili idareye bildirilmesine karar vererek mevzuata uygun olarak düzenlenmeyen iş deneyim belgesinin geçerli kabul edilmeyeceğini ifade etmektedir.

[82] Kamu İhale Kurulu'nun 10.10.2005 tarih ve 2005/UH.Z-1928 sayılı kararı.

B. Mesleki ve Teknik Yeterlik Kriterleri

1) İsteklinin mesleki faaliyetini sürdürdüğünü ve teklif vermeye yetkili olduğunu gösteren belgeler

H.A.İ.U.Y., M.A.İ.U.Y. ve Y.İ.İ.U.Y'ne göre ihalelerde isteklilerden,

a. Gerçek kişi olmaları halinde, ihaleye ilişkin ilk ilanın yapıldığı yıl içerisinde alınmış, ilgisine göre Ticaret ve/veya Sanayi Odası'na yada ilgili meslek odasına kayıtlı olduğunu gösterir belgelerin,

b. Tüzel kişi olması halinde, mevzuatı gereği tüzel kişiliğin siciline kayıtlı bulunduğu Ticaret ve/veya Sanayi Odası'ndan, ihaleye ilişkin ilk ilanın yapıldığı yıl içerisinde alınmış, tüzel kişiliğin sicile kayıtlı olduğuna dair belgenin,

c. Gerçek kişi olması halinde, noter tasdikli imza beyannamesinin,

d. Tüzel kişi olması halinde, ilgisine göre tüzel kişiliğin ortakları, üyeleri veya kurucuları ile tüzel kişiliğin yönetimindeki görevlileri belirten son durumu gösterir Ticaret Sicil Gazetesi veya bu hususları tevsik eden belgeler ile tüzel kişiliğin noter tasdikli imza sirkülerinin,

istenilmesi zorunlu bulunmaktadır.

Anılan yönetmeliklere göre ihaleye teklif verecek isteklilerin söz konusu belgeleri sunmamaları veya mevzuat gereği aranan şartlara uygun olmayan belgeleri sunmaları halinde ihale işlemlerinin ve ihale kararının iptali yaptırımı ile karşılaşılmaktadır.

Nitekim Kurul, 18.09.2006 tarihli kararında[83], Otobüsçüler-Minibüsçüler ve Servis Araçları Odası'ndan veya Şoförler Odası'ndan alınmış mesleki faaliyet belgesinin ve anılan isteklinin ilgili bakanlıktan almış olması gereken ve söz konusu isteklinin yerli istekli olduğunu gösteren herhangi bir belgenin teklif dosyasında bulunmadığının anlaşılmasından dolayı şikayete konu ihale işlemlerinin ve ihale kararının iptaline karar vermiştir.

2) İş Deneyim Belgeleri

H.A.İ.U.Y'nin 42 nci maddesinde, M.A.İ.U.Y'nin 35 inci maddesinde ve Y.İ.İ.U.Y'nin 40 ıncı maddesinde iş deneyimine ilişkin hangi belgelerin isteneceği ifade edilmiştir.

İş deneyim belgeleri; kamuya veya özel sektöre karşı gerçekleştirilen taahhütlerin şartname ve sözleşmelere uygun olarak, zamanında ve hatasız olarak gerçekleştirildiğine dair iş sahipleri tarafından düzenlenen belgelerdir. Bu belgeler gerçek yada tüzel kişi isteklilerin, girmek istedikleri ihale konusu iş veya benzer işle ilgili tecrübe, kapasite ve işi yapabilirlik yeteneklerini kanıtlamaktadır. Kanun'un uygulanmasına dair düzenlemeler Kurul tarafından çıkarılan yönetmeliklerle yapılmıştır. Ancak yönetmeliklerde özellikle yapım işlerine ilişkin iş deneyim belgelerini düzenleyecek mercilerde özel sektöre yapılan işlerle kamuya yapılan işlerde farklı uygulamalara yol açan düzenlemeler getirilmiş, bazı durumlar ise hiç düzenleme yapılmadığı için boşluk doğmuştur.

Y.İ.İ.U.Y'nin 50 nci maddesinde belgeyi düzenleyecek mercilerle ilgili olarak "*İş deneyim belgeleri; bir sözleşme kapsamında kamu kesimine gerçekleştirilen işler için, iş sahibi idare tarafından düzenlenir ve sözleşmeyi yapan yetkili makam tarafından onaylanır.*

İş sahibinin gerçek veya özel hukuk tüzel kişisi olması halinde, iş, belediye sınırları veya mücavir alan içinde ise ilgili belediye tarafından,

[83] Kamu İhale Kurulu'nun 18.09.2006 tarih, 2006/UH.Z-2192 sayılı kararı.

belediye sınırları veya mücavir alan dışında ise ilgili Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğü tarafından düzenlenir", 54 üncü maddede ise *"İş deneyim belgesi, ilgilinin iş ve/veya mesleki tecrübesini tevsik amacıyla, yüklenicilere, yükleniciye karşı bir sözleşme ile taahhüt ettiği iş bölümünü bitiren alt yüklenicilere, mimar veya mühendis olmak şartıyla kendi meslekleriyle ilgili denetleme veya yönetme görevlerinde bulunanlara, talepleri halinde, iş sahibi idare veya ilgili belediye veya valilik tarafından aşağıdaki esaslar dahilinde verilir"* denilmektedir.

Yönetmelik yapım işleri kapsamında değerlendirilen işlerin daha çok İmar Kanunu gereğince belediye veya bayındırlık müdürlüklerince denetleneceği, işin kabulünün yapılacağı ve inşaat ve iskan ruhsatlarının düzenleneceği düşüncesinden hareket etmiştir. Yapının tamamlanıp tamamlanmadığı, ne kadar kısmının tamamlandığı, tamamlanan kısımların fen kurallarına uygun yapılıp yapılmadığı yapı denetim elemanları ile birlikte bu idarelerce yapılmaktadır.

Ancak, yapım işlerinin çeşitliliği ve yapılan işin denetim ve kabulü konusunda yasalarca tek yetkili otorite olarak belirlenmiş farklı idarelerin olduğu göz önüne alınırsa düzenlemede bir boşluk olduğu görülecektir. Örneğin elektrik işleriyle ilgili olarak özel sektöre yapılan bir iş dahi olsa, gerek yapılacak işin projesinin uygunluğu gerekse işin fiilen gerçekleştirilmesi esnasında fen kurallarına uygun yapılıp yapılmadığı ve kabulü yasal olarak ülkedeki elektrik idaresinin yetki ve sorumluluğundadır. Bu durumda gerçekleştirilen işle ilgili belediyenin yada bayındırlık müdürlüğünün iş deneyim belgesi düzenlemesi yasal olarak mümkün olmayacaktır. Bu örnekler su, enerji, telekomünikasyon, ulaşım sektörleri, 1'nci derece doğal ve kültürel sit alanları, Özel Çevre Koruma veya turizm bölgeleri için çoğaltılabilir. Esasen Yönetmelik'te yer almasa da Kamu İhale Kurulu söz konusu boşluğu doldurabilmek için farklı idarelerin sorumluluk alanlarında gerçekleştirilen özel sektöre taahhüt edilen işler için iş deneyiminin sorumlu idarelerce düzenlenmesini kabul etmiştir. İmar mevzuatı dışında kalan ve özel kanunlarla imar yetkisi verilen Organize Sanayi Bölgeleri ve Serbest

Bölgeler gibi kamu otoritelerinin yetki sahası içinde kalan yapım işlerinde de iş deneyim belgeleri ruhsatlandırmayı yapan idarelerce düzenlenebilecektir. Aynı şekilde kurul özel sektöre taahhüt edilen bir elektrik trafosu yapımının TEİAŞ tarafından kabulünün yapılmasını ve bunun iş deneyimi olarak kullanılmasını kabul etmiştir[84].

Hizmet alımı ve yapım işlerinde; iş deneyimini gösteren belgeler ile ihale konusu iş veya işin bölümleriyle nitelik ve büyüklük bakımından benzerlik gösteren, aynı veya benzer usullerle gerçekleştirilen, teçhizat, ekipman, mali güç ve uzmanlık ile personel ve organizasyon gerekleri bakımından benzer özellik taşıyan işleri gösterir belgeler, mal alımı işlerinde iş deneyiminde değerlendirilecek benzer işler; ihaleye konu alımla nitelik ve/veya nicelik bakımından benzerlik gösteren, aynı veya benzer üretim usul ve tekniği gerektiren, tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipman ile mali güç, ihtisas ve organizasyon gerekleri itibariyle benzer özellikteki işlerdir.[85]

Y.İ.İ.U.Y'ne göre istekliden, son on beş yıl içinde yurtiçinde ve yurtdışında kamu veya özel sektörde sözleşme bedelinin en az % 70'i oranında gerçekleştirdiği veya % 50'si oranında denetlediği veyahut yönettiği idarece kusursuz kabul edilen ihale konusu iş veya benzer işlerle ilgili deneyimini gösteren belgelerin istenilmesi zorunlu bulunmaktadır.

İş deneyimini gösteren belgeler, isteklinin ihale konusu iş veya benzer işlerdeki deneyimini ortaya koyan ve Yönetmelik'de yazılı esas ve usullere göre düzenlenerek verilen ve değerlendirilen; iş bitirme belgesi, iş durum belgesi, iş yönetme belgesi ve iş denetleme belgesidir.[86]

M.A.İ.U.Y.'nin 35 inci maddesine göre ise Yönetmeliğin 29 uncu maddesi uyarınca *"Bu belgelerin istenildiği mal alım ihalelerinde, son beş yıl içinde yurt içinde veya yurt dışında kamu veya özel sektörde gerçekleştirilen*

[84] Kamu İhale Kurulu'nun 12.03.2007 tarih ve 2007 / UH.Z-947 sayılı kararı.
[85] H.A.İ.U.Y., md.42.
[86] Y.İ.İ.U.Y., md. 40.

ve idarece noksansız ve ayıpsız kabul edilen ihale konusu alım veya ihale dokümanında belirlenecek benzer nitelikteki alımlarla ilgili deneyimi gösteren belgelerin isteklilerce verilmesinin zorunlu olduğu" belirtilmiştir.

Kanun'a göre isteklilerin kamu sektörü yanında özel sektörde yapmış oldukları işler de iş deneyim veya pratikteki adıyla iş bitirme tutarına dahil edilmektedir. Böylelikle ilk defa kurulmuş bir firmanın kamu sektöründe bitirdiği iş söz konusu olamayacağından özel sektörde bitireceği işler vasıtasıyla ihalelere katılmasına imkan sağlanmış olmaktadır.

Bunun yanı sıra mal ve hizmet alımları için son beş yıl, yapım işleri için son on beş yıl çok uzun sürelerdir. Özellikle yapım işlerinde son on beş yıl, mevcut teknik kapasitenin çok zayıf bir göstergesidir. Bir yüklenicinin 15 yıl önce ne yaptığı, bugün ne yapabileceğini her zaman göstermez. AB normları açısından son beş yıl yeterli iken Kanun'da belirtilen sürenin uzun tutulmasının haklı bir gerekçesinin de bulunduğu söylenemez. İlgili yasal düzenlemenin gerçekliğe uygun bir hale dönüştürülmesi gerekmektedir.

Kurul, benzer iş tanımının rekabeti engelleyecek nitelikte belirlenmesinin mevzuata aykırı olup ihalenin ve ihale işlemlerini iptal sebebi olacağını kabul etmiştir. Kurul'un 19.03.2007 tarihli kararında[87], ihale konusu işe ait idari şartnamenin 7.4 maddesi ile ihale ilanının 4.4. maddesinde söz konusu ihalede benzer iş olarak, isteklinin kamu kurum ve kuruluşlarına yapmış olduğu yemek hizmetlerine ait iş deneyim (İş bitirme ve İş durum) belgesinin değerlendirileceği, yemek verme hizmetini manyetik yemek kartı vererek yerine getiren hizmet işlerinin benzer iş olarak kabul edileceği belirtildiğini,

Başvuru sahibinin söz konusu ihaleye verdiği teklifin "İhale ilanında belirtilen 4.4 maddesi ve idari şartnamenin 7.4 maddesinde belirtilen iş deneyimini (yemek işi ile ilgili) ve kartlı sistem ile hizmet verdiğine dair

[87] Kamu İhale Kurulu'nun 19.03.2007 tarih ve 2007/UH.Z-1006 sayılı kararı.

belgesinin olmaması" sebebiyle değerlendirme dışı bırakıldığı, ihalede benzer iş olarak, kamu yada özel sektöre manyetik yemek kart ile yapmış olduğu yemek hizmeti işine ait iş bitirme belgesi benzer iş olarak kabul edileceğinin belirlendiğinin görüldüğü,

4734 sayılı Kanun'un "Temel İlkeler" başlıklı 5 inci maddesinde; *"İdareler bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, eşit muameleyi, güvenilirliği, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur…"* hükmünün bulunduğu ve bu münasebetle söz konusu ihalede yapılan benzer iş tanımında belirtilen manyetik yemek kartı ile verilen yemek hizmetinin sadece kamu kurumlarını kapsadığı, bu kısıtlamanın rekabete uygun olmadığı, ayrıca ihale konusu yemek hizmetinin manyetik yemek kartı vererek alınmasının öngörüldüğü, idare tarafından sadece manyetik yemek kartı ile yapılan işlerin benzer iş olarak belirlenmesinin rekabeti engellediği, anılan bu düzenlemenin de 4734 sayılı Kanun'un 5 inci maddesine aykırı olduğu, katılımı engelleyici ifadeler içerdiği ve dolayısıyla mevzuata aykırı olduğu şeklinde karar vermiştir.

Kurul, söz konusu kararında, ihalede benzer iş olarak kamu veya özel sektöre manyetik kart ile yemek hizmetine ait iş bitirme belgesinin benzer iş olarak belirlenmesinin rekabete uygun olmadığını düşünmektedir. Zira manyetik yemek kartı ile verilen yemek hizmetinin sadece kamu kurumlarını kapsaması söz konusudur. Bu yöndeki kısıtlamanın Kanun'un temel ilkeleri arasında yer alan rekabet ilkesine aykırı olması münasebetiyle Kurul, haklı olarak şikayete konu ihale işlemlerinin ve ihalenin iptaline karar vermiştir.

Danıştay 13 üncü Dairesi de Kamu İhale Kurulu'nun 15.03.2005 tarih ve 2005/UH.Z-528 sayılı itirazen şikâyetin reddine ilişkin kararı ile ilgili açılmış bulunan davada; *"Hastane temizlik hizmetinin; ameliyathane, yoğun bakım, yeni doğan gibi hijyenin üst derecede sağlanması gereken üniteler bulunması ve tıbbi atık toplama ve bunları depolama gibi apayrı uzmanlık*

gerektiren hizmetler içermesi nedeniyle, bina temizlik hizmetlerinden nitelik, büyüklük, teçzihat, ekipman, malî güç, uzmanlık ve personel organizasyonu açısından farklılık gösterdiği açık olduğundan, benzer işi "hastane temizlik hizmetleri" ile sınırlandıran davalı idare işleminde hukuka aykırılık bulunmaması nedeniyle, davacının itirazen şikâyetinin Kamu İhale Kurulu'nca reddedilmesine ilişkin işleme karşı açılan davanın reddi gerekirken dava konusu işlemin iptaline ilişkin İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır." şeklinde karar vermiştir.[88]

Daire dava ile ilgili vermiş olduğu kararda; H.A.İ.U.Y'nin "Tanımlar" başlıklı 3 üncü maddesinde, *"Benzer İş; ihale konusu hizmet veya hizmetin bölümleriyle nitelik ve büyüklük bakımından benzerlik gösteren aynı veya benzer usullerle gerçekleştirilen teçhizat, ekipman, mali güç ve uzmanlık ile personel ve organizasyon gerekleri bakımından benzer özellik taşıyan hizmetler, İş Deneyim Belgesi ise; isteklinin ihale konusu hizmet veya benzer hizmetlerdeki mesleki deneyimini ortaya koyan ve bu Yönetmelik'te yazılı esas ve usullere göre düzenlenen, verilen ve değerlendirilen iş bitirme belgesi, iş denetleme belgesi ve iş yönetim belgesi*" şeklinde tanımlandığını, Yönetmeliğin "yeterliğin belirlenmesinde uyulacak ilkeler" başlıklı 35 inci maddesinin birinci fıkrasında ise; *"İsteklilerin ekonomik ve mali yeterlikleri ile mesleki ve teknik yeterliklerinin değerlendirilmesi amacıyla idarelerce istenilecek her türlü bilgi, belge, doküman ve değerlendirme kriterleri rekabeti engelleyici sonuç doğuracak şekilde belirlenemez. Ayrıca yeterlik değerlendirmesinde kullanılacak kriterler, ihale konusu işin özelliğine göre söz konusu hizmetin istekli tarafından gerçekleştirilebilirliğini ölçecek nitelikte olmalıdır"*, şeklinde düzenlemenin bulunduğunu ve aynı yönetmeliğin 42/5'nci maddesinde de *"İş deneyiminde değerlendirilecek benzer işler; ihale konusu hizmet veya hizmetin bölümleriyle nitelik ve büyüklük bakımından benzerlik gösteren, aynı veya benzer usullerle gerçekleştirilen, teçhizat, ekipman, mali güç ve uzmanlık ile personel ve organizasyon gerekleri bakımından benzer özellik taşıyan hizmetlerdir."* kurallarının getirildiğini ve bu münasebetle dava

[88] Danıştay 13 üncü Dairesi'nin 2006 / 1168 E, 2006 / 4189 K. sayılı kararı.

konusu işin, benzer iş deneyimi olarak gösterilen işten daha farklı unsurlara sahip olması neticesinden hareketle benzer iş deneyimi olarak kabulünün mümkün olamayacağını vurgulamıştır.

Zira, hastane temizlik işi ile bina temizlik işi arasında işin kapsamı, kullanılan teçhizat ve istihdam edilen personelin durumu açısından farklılıklar bulunmaktadır. Hastane temizlik işinin kapsamına kararda belirtildiği gibi; ameliyathane ve yoğun bakım gibi hijyenin üst seviyede bulunmasını gerektiren ve bunun sağlanması için özel ekipmana ihtiyaç duyulan işler girmektedir. Dolayısıyla isteklinin, benzer iş olarak bina temizlik işini göstermesi ve idarenin bu durumu kabul ederek ihale işlemini gerçekleştirmesi yasal dayanaktan yoksundur.

3) İsteklinin Organizasyon Yapısı ve Personel Durumu İle Kaliteye İlişkin Belgeler

Y.İ.İ.U.Y'ne göre isteklinin organizasyon yapısı ile ihale konusu işi yerine getirmek için idarece öngörülen sayıda ve nitelikte personel çalıştırılmasına ilişkin olarak bir takım belgeler istenmekte ve bunlar üzerinden asgari yeterlik kriterleri belirlenmektedir.

İsteklinin organizasyon yapısına ve ihale konusu işi yerine getirmek için idarece öngörülen sayıda ve nitelikte personel çalıştırdığına veya çalıştıracağına ilişkin bilgi ve belgeler ile isteklinin yönetim kadrosu ve işi yürütecek teknik personelin eğitimi ve mesleki niteliklerini gösteren belgeler istenebilir ve bunlar üzerinden asgari yeterlik kriterleri belirlenebilir. Asgari yeterlik kriteri olarak anahtar teknik personel öngörülmesi halinde, ilgilinin en az beş yıl deneyimli mimar veya mühendis olması yeterli bulunmaktadır. Ancak, bu kişilerin ihale tarihinden önce işe alınmış ve ihale tarihi itibarıyla isteklinin bünyesinde bulunuyor olması şartlarının aranması zorunludur.[89]

[89] Y.İ.İ.U.Y., md. 41.

H.A.İ.U.Y'nin 43 üncü maddesine göre ise "hizmet alımı ihalelerinde idarece çalıştırılması öngörülen personelin nitelik ve sayısı ihale dokümanında belirtilmesi gerekmektedir. Anahtar teknik personele ilişkin düzenleme dışında mesleki ve teknik yeterliğin belirlenmesine ilişkin olarak ihale dokümanında isteklinin personel çalıştırdığına dair belge veya personel çalıştıracağına dair taahhütname istenemez."

İsteklinin mesleki ve teknik yeterliliğinin belirlenebilmesi için; yaklaşık maliyeti Kanun'un 13 üncü maddesinin (b) fıkrasının 2 nci alt bendinde hizmet alımları için öngörülen üst limit tutarına eşit veya bu tutarı aşan hizmet alımı ihalelerinde, isteklinin organizasyon yapısına ve ihale konusu işi yerine getirmek için idarece öngörülen sayıda ve nitelikte personel çalıştırdığına veya çalıştıracağına dair bilgi ve belgelerin, mühendislik ve mimarlık, proje, harita, imar gibi uygulama hizmetleri ile yönetmeliğin 36 ncı maddesinin (b) bendi kapsamındaki hizmetlerin ihalesinde bu belgelere ilave olarak, isteklinin kendisinin veya yönetici kadrosu ile işi yürütecek teknik personelin eğitimi ve mesleki niteliklerini gösteren belgelerin istenilmesi zorunluluğu bulunmaktadır.

Mal alımlarında ise ihale konusu işin niteliğine göre teklif edilen malın istenilen kalite ve özelliklerde üretilebilmesi için gerekli yeterliğe sahip personel çalıştırıldığına ilişkin belgeler ile ihale konusu malın ve daha sonra mala ait yedek parçaların kolay ve hızlı temin edilebilirliğine dair iyi bir organizasyon yapısına sahip olduğunu tevsik edici belgelerin istenilmesi gerekmektedir.

KİK, konu ile ilgili çeşitli kararlarında, organizasyon yapısı ve personel durumu ile kaliteye ilişkin belgelerin sunulmaması veya sunulan belgelerin mevzuata aykırı olması durumunda ihalenin iptalinin gerekeceğini haklı olarak belirtmiştir.

KİK, 18.06.2007 tarihli, isteklinin kaliteye ilişkin belgelerin sunması zorunluluğuna yönelik vermiş olduğu kararında[90], Y.İ.İ.U.Y'nin "İsteklinin Organizasyon Yapısı ve Personel Durumu ile Kaliteye İlişkin Belgeler" başlıklı 41. maddesinde, *"İdareler ayrıca işin niteliğini göz önünde bulundurarak, istekliden kalite yönetim sistem belgesi ile çevre yönetim sistemi belgesi isteyebilir. Bu kalite belge ve sertifikalarının, Türk Akreditasyon Kurumu[91] tarafından akredite edilen belgelendirme ve kalite kontrol kuruluşları veya Uluslararası Akreditasyon Forumu Karşılıklı Tanınma Antlaşması'nda[92] yer alan ulusal akreditasyon kurumlarınca akredite edilmiş belgelendirme ve kalite kontrol kuruluşları tarafından düzenlenmiş olması zorunludur. Bu belgelendirme ve kalite kontrol kuruluşlarının Uluslararası Akreditasyon Forumu Karşılıklı Tanınma Antlaşması'nda yer alan ulusal akreditasyon kurumlarınca akredite[93] edilmiş belgelendirme kuruluşu olduklarının ve bu kuruluşlarca düzenlenen belgenin geçerliliğini sürdürdüğünün, Türk Akreditasyon Kurumu'ndan alınacak bir yazı ile teyit edilmesi gerekir. Bu teyit yazısının ilk ilan/davet veya ihale/son başvuru tarihinin içerisinde bulunduğu yılda alınmış olması zorunludur. Ancak Türk Akreditasyon Kurumu tarafından akredite edildiği duyurulan belgelendirme ve kalite kontrol kuruluşları tarafından verilen ve TÜRKAK Akreditasyon Markası taşıyan belge ve sertifikalar için Türk Akreditasyon Kurumu'ndan teyit alınması zorunlu değildir. İş ortaklıklarında, pilot ortağın bu belgeleri sağlaması yeterlidir. Konsorsiyum olarak ihaleye katılan isteklilerde, ihale konusu işin kalite belgesi istenen kısmına teklif veren konsorsiyum ortaklarının bu belgeleri sunması gerekir."* şeklinde düzenlemenin bulunduğunu,

---

90 Kamu İhale Kurulu'nun 18.06.2007 tarih, 2007/UY.Z-2014 sayılı kararı.

91 27.10.1999 tarih ve 4457 sayılı Kanun ile yurtiçi ve yurtdışındaki kuruluşları akredite etmek, bu kuruluşların belirlenen ve uluslararası standartlara göre faaliyetlerde bulunmalarını ve bu suretle ürün, hizmet, sistem, personel ve laboratuar belgelerinin ulusal ve uluslararası alanda kabulünü temin etmek amacıyla kurulan kısa adı TÜRKAK olan kurumdur.

92 22 Ocak 1998 tarihinde 26 farklı ülkeden 34 tane akreditasyon kuruluşu tarafından imzalanmıştır.

93 Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının Akreditasyonları Hakkında Yönetmelik'in 5 inci maddesinde; *"TÜRKAK tarafından, laboratuarların, muayene ve belgelendirme kuruluşlarının ulusal ve uluslararası kabul görmüş teknik kriterlere göre değerlendirilmesi, yeterliliğinin onaylanması ve düzenli aralıklarla denetlenmesi"* şeklinde ifade edilmiştir. Kısaca, yetkili bir kuruluşun, belli işleri yapan bir kuruluş yada kişinin yeterliliğine resmi tanınırlık vermesi işlemidir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin, *"Hizmet Alımı ve Yapım İşi İhalelerinde Kalite Belgelerine İlişkin Hususlar"* başlıklı bölümünün, *"İdari şartnamelerin 'Mesleki ve teknik yeterliğe ilişkin belgeler ve bu belgelerin taşıması gereken kriterler'* başlıklı alt maddesinde de*; "Yapım işlerinde işin niteliği göz önünde bulundurularak, Y.İ.İ.U.Y'nin 41 inci maddesinin son fıkrası çerçevesinde kalite yönetim sistem belgesi veya çevre yönetim sistem belgesi ya da bunların her ikisi istenebilecek olup bu belgeler dışında başka kalite belge veya sertifikası istenmesi mümkün bulunmamaktadır"* hükmüne yer verildiğini belirterek,

İhale konusu yapım işinin niteliklerinin belirtildiği halde, bu cihazlara ilişkin CE[94] ve TSE belgeleri ile üreticilere ait kalite yönetim sistem belgesinin, isteklilerden ihaleye katılım için teklif ile birlikte vermelerinin istenmesinin yukarıda yer verilen hükümlere aykırı olduğu şeklinde karar vermiştir.

Kurum bir başka kararında[95] ise, ihaleye katılımda yeterlik kurallarının idari şartnamenin yanında teknik şartnamede belirtildiği ve teknik şartnamede isteklilerin organizasyon yapısına ve personel durumuna ilişkin yer alan düzenlemelerin isteklileri tereddüde düşürecek nitelikte ve mevzuata aykırı olduğu gerekçesiyle ihalenin iptaline karar vermiştir.

4) Makine Ve Ekipmana İlişkin Belgeler

İdare, ihale konusu işin yapılabilmesi için gerekli gördüğü makine, tesis ve diğer ekipman ile ilgili belge ve bilgiler isteyebilir. Bunlar için asgari yeterlik kriterleri belirleyebilir.

---

[94] CE uygunluk işareti, 4703 sayılı "*Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun*"un uygulama yönetmeliklerinden "*CE Uygunluk İşaretinin Ürüne İliştirilmesine ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik*" kapsamında bazı sanayi ürünlerinin ilgili teknik düzenlemelere uygun olarak üretildiklerini ve bu uygunluğun üretici yada onaylanmış kuruluşlar tarafından doğrulandığını gösteren bir işarettir. "CE" Markası adını Fransızca "Avrupa'ya Uygunluk" anlamına gelen "Conformité Européene" kelimelerinin baş harflerinden almıştır. Bu düzenleme, üreticilerin CE işaretini ürünlerin üzerinde, ambalajlarında ve ürün hakkındaki her türlü doküman üzerinde kullanmalarını zorunlu kılmaktadır. CE işareti üreticilere, ürünlerinin bazı standartlara ve gereksinimlere uygunluğunu sağlama yükümlülüğünü verirken kullanıcılarında ürünün temel kalite ve güvenlik standardlarına uyduğunu bilmesini sağlar.

[95] Kamu İhale Kurulu'nun 19.02.2007 tarih ve 2007/UH.Z-600 sayılı kararı.

Makine, tesis ve ekipman için kendi malı olma şartının aranmaması esastır. İsteklinin kendi malı olan tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipman fatura, demirbaş veya amortisman defterinde kayıtlı olduğuna dair noter tespit tutanağı veya yeminli mali müşavir raporu ya da serbest muhasebeci ve mali müşavir raporu ile tevsik edilir.[96]

Taahhüt edilerek temin edilecek ekipman için ise, noter onaylı taahhütname sunulması gerekmektedir. Geçici ithalle getirilmiş veya 10.06.1985 tarihli ve 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu hükümlerine göre edinilmiş ekipman da, kira sözleşmesi eklenmek ve ihalenin ilk ilan tarihine kadarki kiraların ödendiği belgelenmek şartı ile isteklinin kendi malı sayılmaktadır. İdare, ihale dokümanında alımın niteliğini göz önünde bulundurarak üretim ve imalat kapasitesine ilişkin kapasite raporu ile ilgili düzenleme yapabilir.[97]

Bununla birlikte, ihale konusu işin niteliği ve hacmi, idarenin ihtiyacının zamanında karşılanması, araçların piyasadan kiralama yoluyla temininin zor olması, isteklinin ihale konusu hizmet alanında etkin olarak faaliyette bulunduklarını gösterebilmesi, kullanılacak makine ve ekipmanın işin gerçekleştirilmesindeki önem derecesi ve özellik arz etmesi gibi kriterler göz önünde bulundurulduğunda, idarelerin belirli nitelikteki makine ve ekipman için kendi malı olma şartını aramasında takdir yetkisi olup idarece makine ve ekipmanın bir bölümü için kendi malı olma şartının aranmasında mevzuata bir aykırılık bulunmamaktadır. Ancak ekipmanın kendi malı olma şartı için tespit edilen bu oranın rekabeti ve katılımı engellemeyecek makul bir oran olması gerekmektedir.[98]

Makine ve diğer ekipmana ilişkin belgelerin istenilmesi ve bunlar üzerinden yeterlik kriteri öngörülmesi halinde, istenecek belgeler ve bunların taşıyacağı şartlar idarece belirlenmektedir.

---

[96] ATAY Tezcan, ERBAŞI Ali, " Hizmet Alımı İhalelerinde Makine, Teçhizat ve Ekipmanlar İçin Kendi Malı Olma Şartının Aranıp Aranmayacağı",**Yaklaşım Dergisi**, Sy. 160, Nisan, 2006, s. 32.
[97] ATAY Tezcan, ERBAŞI Ali, a.g.m., s. 33.
[98] ATAY Tezcan, ERBAŞI Ali, a.g.m., s. 34.

Kurul, makine ve ekipmana ilişkin kriterlerin isteklileri tereddüde düşürmeyecek şekilde açık olarak ve rekabeti engellemeyecek şekilde düzenlenmesini gerekli görmüş, bu ilkelere aykırılığı ihale ve ihale işlemlerinin iptal sebebi olarak değerlendirmiştir.

Kurul, 22.03.2007 tarihli kararında[99], şartnamede hizmetin yapılabilmesi için gerekli tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin olarak isteklilerin;

> a) Kendi malı olanların kendi malı olduğuna dair motorlu taşıt trafik tescil belgelerini (ruhsat) aslı veya noter onaylı suretini,
>
> b) Kiralık olanların ihale süresince kiralandığına dair kiraya verenin (araç sahibinin) ve kiralayanın (yüklenici) imzalarının bulunduğu noterce hazırlanmış kira sözleşmesinin aslı, kiraya verenin (araç sahibinin) noter onaylı imza sirküsü ve kiralanan araçların motorlu trafik tescil belgesi aslı veya noter onaylı suretini ibraz etmelerinin,

zorunlu olduğunun belirtildiğini,

Söz konusu hüküm uyarınca isteklilerin tekliflerin sunulması aşamasında ihale konusu işin gerçekleştirilmesi için idarece gerekli görülen tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmana sahip olmaması halinde bunları temin edeceğine ilişkin noter onaylı taahhütname sunması yeterli görülmektedir. Anılan ihalede, idarece ihale konusu işin gerçekleştirilmesi için gerekli görülen tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmanın isteklinin kendi malı olması şartı aranmamakla birlikte, tekliflerin sunulması aşamasında bunların temin edileceğine ilişkin noter onalı taahhütname istenmesi yeterliyken, henüz ihalenin sonuçlanıp sonuçlanmayacağı veya kimde kalacağı belli değilken, kiralanacak araçlar için ihale süresince kiralandığına

[99] Kamu İhale Kurulu'nun 22.03.2007 tarih ve 2007/UH.Z-1086 sayılı kararı.

dair noter onaylı kira sözleşmesinin aslının istenmesinde mevzuata uyarlık bulunmadığını belirtmiştir.

C. Belgelerin Sunuluş Şekli

Kurum tarafından yayınlanan Uygulama Yönetmeliklerine göre, idareler belgelerin aslını veya aslına uygunluğu noterce onaylanmış örneklerini istemek durumundadırlar. Bu belgelerden ihale konusu iş veya benzer işlerdeki iş deneyimini gösteren iş deneyim belgelerinin noter onaylı olanlarının asılları, ihale üzerinde kalan istekli tarafından ihale yetkilisinin onayından önce idareye ibraz edilmesi öngörülmüştür. Noter onaylı belgelerin "aslına uygundur" ibaresini taşıması zorunlu olup, sureti veya fotokopisi görülerek onaylanmış olanlar ile "ibraz edilenin aynıdır" veya bu anlama gelebilecek bir şerh taşıyanlar geçerli kabul edilmektedir.[100]

Kamu İhale Kurulu Hukuk Müşavirliği'nin, Mal Alımı İhalelerini Düzenleme ve İnceleme Dairesi Başkanlığı'nın 30.06.2003 tarihli ve fotokopisi çekilmiş belgelerin hukuki durumu ile ilgili yazısına karşı vermiş olduğu hukuki mütalaada[101] şu şekilde görüş bildirmiştir:

"……M.A.İ.U.Y'nin "Belgelerin Sunuluş Şekli" başlıklı 32 nci maddesinde; bu Yönetmeliğin uygulanmasında idarelerin, belgelerin aslını veya aslına uygunluğu noterce onaylanmış örneklerini isteyecekleri, ancak bu belgelerden ihale konusu alım veya benzer nitelikteki alımlarla ilgili deneyimini gösteren iş deneyim belgeleri, kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu ve kesinleşmiş vergi borcu olmadığına dair belgelerin asıllarının idareye verilmesinin zorunlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

……

---

[100] Y.İ.İ.U.Y, md. 35.

[101] Kamu İhale Kurulu Hukuk Müşavirliği'nin 19.07.2003 tarih ve B.62.0.KİK.0.22.00.00/25 sayılı mütalaası.

M.A.İ.U.Y.'nin 32 nci maddesinde düzenlenen "Belgelerin Sunuluş Şekline" aykırı olarak istenilen belgelerin asılları yerine renkli dahi olsa fotokopilerinin verilmesi, silinti, kazıntı, içerik değişikliği olmadan sunulması sahtecilik suçunu oluşturmadığı gibi 4734 sayılı Kanun'un 17 nci maddesi kapsamında yasak fiil ve davranışlar kapsamında değerlendirilemeyeceği,

T.C……. Üniversitesi Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü'nün tıbbi malzeme alımı için yaptığı ihaleye başvuran isteklilerden …… Tıbbi Malzeme Ticaret Limited Şirketi'nin yeterlik için istenen belgelerden;

Ticaret Sicil Gazetesi, Ticaret Sicil Tasdiknamesi, imza sirküleri, vekaletname, imza beyannamesi ile mesleki ve teknik yeterlik belgelerinden TSE ve CE belgelerinin noter tasdikli suretlerinin renkli fotokopisini vermesi ve belgelerin asıllarına aykırı içerik taşımadıkça, Kamu İhale Kanunu'nun 17 nci maddesinin 1 inci fıkrasının (c) bendi kapsamında değerlendirilemeyeceği ve buna bağlı olarak aynı Kanunun 58 inci maddesi uyarınca işlem yapılamayacağı düşünülmektedir.

Kurul, konu ile ilgili bir başka kararında da[102]; Y.İ.İ.U.Y'nin "belgelerin sunuluş şekli" başlıklı 35 inci maddesinde, "*Yönetmeliğin uygulanmasında idareler; belgelerin aslını veya aslına uygunluğu noterce onaylanmış örneklerini isterler. Bu belgelerden; ihale konusu iş veya benzer işlere ilişkin iş deneyim belgelerinin noter onaylı olanlarının asılları, ihale üzerinde kalan istekli tarafından ihale yetkilisinin onayından önce idareye ibraz edilir.*

Noter onaylı belgelerin 'aslına uygundur' şerhini taşıması zorunlu olup, sureti veya fotokopisi görülerek onaylanmış olanlar ile 'ibraz edilenin aynıdır' veya bu anlama gelecek bir şerh taşıyanlar geçerli kabul edilmez. (Ek: 22/06/2005 – 25853 R.G. /5 md.) Ancak Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi

[102] Kamu İhale Kurulu'nun 28.05.2007 tarih ve 2007/UY.Z-1810 sayılı kararı.

Nizamnamesi'nin 9 uncu maddesi çerçevesinde; Gazete idaresince veya Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne bağlı odalarca 'aslının aynıdır' şeklinde onaylanarak isteklilere verilen Ticaret Sicili Gazetesi suretleri ile bunların noter onaylı suretleri kabul edilir" hükümlerine yer verildiğini,

Dolayısıyla isteklilerce Ticaret Sicili Gazetesi'nin aslına uygun olduğuna ilişkin noter tasdikli suretlerinin sunulması zaten yeterli olduğu gibi, Gazete idaresince veya Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne bağlı odalarca 'aslının aynıdır' şeklinde onaylanmış suretleri ile bunların noter onaylı suretlerinin de idarelerce kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Mal alımı ihalelerinde isteklilerden kalite belgeleri, ürün uygunluk belgeleri gibi kalite ve standartlara uygunluk belge ve sertifikalarının istenilmesi halinde, idarelerce söz konusu belgelerin aslı veya aslına uygunluğu noterlerce onaylanmış örnekleri veya ürünlerin ilgili mevzuata ve standartlara uygun olarak çoğaltılmış nüshaları veya malın üzerinde bulunan kalite ve standartlara ilişkin marka, işaret ve etiket de kabul edilebilir.[103]

Yabancı isteklilerce sunulacak yabancı ülkelerden temin edilen belgelerin, ait olduğu ülke mevzuatına göre düzenlenmesi ve alındığı ülkedeki Türkiye Cumhuriyeti Konsolosluğu'nca veya Türkiye Dışişleri Bakanlığı'nca onaylı olması gerekmektedir.

Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi'ne[104] taraf ülkelerden temin edilen ve sözleşmenin 1'nci maddesi kapsamındaki resmi belgeler, "apostille" kaşesi taşıması kaydıyla belgelerin

[103] Kamu İhale Kurulu'nun 13.04.2007 tarih ve 2007/UM.Z-1426 sayılı kararı.

[104] 20.06.1984 tarih ve 3028 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulunan bu sözleşme 16.09.1984 tarih ve 18517 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Bu sözleşme ile sözleşmeyi imzalayan devletler, yabancı resmi belgelerin diplomasi veya konsolosluk temsilciliklerince tasdiki mecburiyetinin kaldırılmasını amaçlamışlardır. Akit devletlerden her biri, bu sözleşmenin uygulama alanına giren ve kendi ülkesinde kullanılacak olan belgeleri tasdik işlemlerinden bağışık tutmakla yükümlüdür.

alındığı ülkedeki Türkiye Cumhuriyeti Konsolosluğu veya Türk Dışişleri Bakanlığı onay işleminden muaftır.[105]

Yabancı ülkelerden temin edilen belgelerin sunuluş şeklini düzenleyen M.A.İ.U.Y.'nin belgelerin sunuluş şekli başlıklı 30 uncu maddesinin 5 inci fıkrasında ; *"Yerli veya yabancı isteklilerce sunulacak yabancı ülkelerden temin edilen belgelerin, ait olduğu ülke mevzuatına göre düzenlenmesi ve alındığı ülkedeki Türkiye Cumhuriyeti Konsolosluğu'nca veya Türk Dışişleri Bakanlığı'nca onaylı olması gerekir.*

Ancak idarelerce ihale dokümanında belirtilen belgeler ile Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesine taraf ülkelerden sağlanan ve bu sözleşmenin 1'inci maddesi kapsamındaki resmi belgeler, "apostille"[106] kaşesi taşıması kaydıyla belgelerin alındığı ülkedeki Türkiye Cumhuriyeti Konsolosluğu veya Türk Dışişleri Bakanlığı onay işleminden muaftır.

Türkiye Cumhuriyeti ile diğer devlet veya devletler arasında belgelerdeki imza, mühür veya damganın tasdik işlemini belirli işlemlere bağlı tutan hükümler içeren bir anlaşma veya sözleşme bulunduğu takdirde, bu ülkelerden sağlanan belgelerin onayı bu anlaşma veya sözleşme hükümlerine göre yaptırılabilir. İdarelerce belgelerin Türkçe tercümelerinin istenildiği hallerde ise, yurtdışından sağlanan resmi belgeler ile idarece ihale dokümanında belirlenen belgelerin tercümelerinin Türkiye Cumhuriyeti Konsolosluğu'nca veya Türk Dışişleri Bakanlığı'nca onaylı olması şarttır. Apostille kaşesi taşıyan belgelerin tercümeleri ile Türkiye Cumhuriyeti Konsolosluğu'nca veya Türk Dışişleri Bakanlığı'nca onaylı olması şartı

---

[105] Kamu İhale Kurulu Standart form KİK.031.0/Y.

[106] Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılmasına Dair 5 Ekim 1961 tarihli Lahey Sözleşmesi, 16.9.1984 tarihli ve 18517 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak ülkemiz açısından 29.09.1985 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anılan sözleşmenin 1 inci maddesinde Apostil şerhinin. "Akit Devletlerden birinin ülkesinde düzenlenmiş olup da diğer bir Akit Devlet ülkesinde kullanılacak olan resmi belgelere" uygulanacağı öngörülmektedir. Anılan sözleşmeye taraf ülke vatandaşlarının kendi ülkelerinde düzenlettikleri söz konusu belgeleri taraf olan diğer ülkelerde doğrudan kullanmaları, bu suretle işlemlerde külfetin azaltılması, kolaylığın ve süratin sağlanması amaçlanmaktadır.

aranmayan belgelerden Türkçe tercümeleri istenenlerin tercümelerinin yeminli mütercimlerce yapılması ve noter onaylı olması zorunludur." hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 14.08.2006 tarihli Kurul kararında[107] ise benzer bir şikayet konusuna ilişkin olarak; *"…, Yukarıdaki mevzuat hükmü ile idari şartname hükmü birlikte değerlendirildiğinde, yabancı ülkelerden temin edilen belgelerin Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi'ne taraf ülkelerden sağlanması ve bu sözleşmenin 1 inci maddesi kapsamındaki resmi belgeler niteliğinde olması halinde, "apostille" kaşesi taşıması kaydıyla alındığı ülkedeki Türkiye Cumhuriyeti Konsolosluğu'nun veya Türk Dışişleri Bakanlığı'nın onayından muaf olduğu, ancak anılan sözleşmenin 1 inci maddesi kapsamındaki resmi belge niteliğinde olmaması halinde de Türkiye Cumhuriyeti Konsolosluğu'nun veya Türk Dışişleri Bakanlığı'nın onayından muaf olduğu gibi "apostille" kaşesi taşımasına da gerek olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.*

Başvuru sahibinin, "CE Uygunluk Beyanı" nı veren ..... firmasının ABD orijinli bir firma olduğu ve ABD'nin 16.09.1984 tarihli Resmi Gazete yayımlanan Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi'ne taraf olduğu, üretici firma tarafından verilen CE Uygunluk Beyanının anılan sözleşmede sayılan resmi belge niteliğinde olmadığı, dolayısıyla üretici firma tarafından verilen ve resmi belge niteliğinde olmayan "CE Uygunluk Beyanı"nın "apostille" kaşesi taşıması mümkün olmadığı gibi idari şartnamenin 7.5.5. maddesi gereğince söz konusu belgenin Türkiye Cumhuriyeti Konsolosluğu'nca veya Türk Dışişleri Bakanlığı'nca onay zorunluluğunun da bulunmadığı, bu durumda CE Uygunluk Beyanı'nın noter onaylı tercümesinin sunulması yeterli olduğundan, başvuru sahibinin teklifinin bu gerekçeyle değerlendirme dışı bırakılmasında mevzuata uyarlık bulunmamaktadır." tespiti yapılmıştır.

[107] Kamu İhale Kurulu'nun 14.08.2007 tarih ve 2006/UM.Z-1899 sayılı kararı.

Kurul yine konu ile ilgili bir başka kararında[108]; "*Bu çerçevede, yapılan düzenlemeler, ilgili mevzuat hükümleri ve gerçekleştirilen işlemler bir arada değerlendirildiğinde; Kredi Teklifini düzenleyen firmanın Amerika Birleşik Devletlerinde (ABD) kurulu bir firma olduğu, ABD'nin ise 16.09.1984 tarihli Resmi Gazete yayımlanan Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi'ne taraf ülkelerden birisi olduğu, resmi olmayan belgelerin apostil kaşesi taşıması ile Türkiye Cumhuriyeti Konsolosluğu'nca veya Türk Dışişleri Bakanlığı'nca onay zorunluluğunun bulunmadığı, bu durumda belgenin noter onaylı tercümesinin sunulmasının yeterli olduğu/gerektiği tespit edilmiştir.*

Buna göre, kredi teklifinin Türkçe tercümesinde noter onayı bulunmaması şeklinde ortaya konulan ihale dışı bırakılma gerekçenin, Türkçe tercümelerin noter onaylı olarak sunulacağına dair düzenleme uyarınca yerinde olduğu ve sunulan kredi teklifinde eksik olan onayların sonradan tamamlatılması yoluna gidilmemesi işlemlerinin ise uygun olduğu belirlenmiştir.

M.A.İ.U.Y.'nin belgelerin sunuluş şekli başlıklı 30 uncu maddesinin son fıkrasında; "Yabancı istekliler, ihale dokümanında istenen belgelerin, kendi ülkelerindeki mevzuat uyarınca dengi olan belgeleri sunarlar. Bu belgelerden 4734 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesinin son fıkrasının (a), (b), (c), (d), (e) ve (g) bentlerinde sayılanların isteklinin tabi olduğu mevzuat çerçevesinde denginin bulunmaması ya da düzenlenmesinin mümkün olmaması halinde bu duruma ilişkin yazılı beyanlarını verirler. Ancak bu hususun yabancı gerçek kişi isteklinin uyruğunda bulunduğu yada yabancı tüzel kişi isteklinin şirket merkezinin bulunduğu ülkenin Türkiye'deki misyon şefliklerince veya bu ülkelerdeki Türkiye Cumhuriyeti misyon şefliklerince teyit edilmesi zorunludur." hükmü ile,

……..

[108] Kamu İhale Kurulu'nun 12.3.2007 tarih ve 2007/UM.Z-928 sayılı kararı.

Başvuru sahibi istekli tarafından yapılan itirâzen şikayet başvurusunda, "bulundukları eyalet kanunları gereği bu belgelerden bazılarının, ancak başvuru yapılan tarihi itibariyle düzenlenmesinin mümkün olduğu, ihale tarihi itibariyle alınmasının mümkün olmadığı" hususu belirtilmektedir. Bu durumda, yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri doğrultusunda başvuru sahibi istekli tarafından, ihale tarihi itibariyle düzenlenmesi mümkün bulunmayan belgelerin hangileri olduğunun belirtilmesi suretiyle, bu duruma ilişkin ayrı bir beyan sunulması ve bu durumun şirket merkezinin bulunduğu ülkenin Türkiye'deki misyon şefliklerince veya bu ülkelerdeki Türkiye Cumhuriyeti misyon şefliklerince teyit ettirilmesi gerekmektedir.

……..

Netice itibariyle, gerek kredi teklifinin Türkçe çevirisinin yukarıda nitelikleri belirtilen onay işlemleri yaptırılmadan sunulması, gerekse de 4734 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesinin son fıkrasının (a), (b), (c), (d), (e) ve (g) bentlerinde sayılan durumlarda olunmadığına ilişkin taahhütnamenin standart form örneğine uygun olarak sunulmaması veyahut da mevzuatı gereği istendiği şekilde verilemeyecek olan belgelere ilişkin ayrı beyan sunularak, bu durumun ilgili misyon şefliklerinden teyidinin yapılmaması gerekçeleriyle başvuru sahibi isteklinin ihale dışı bırakılması ve eksiklerin sonradan tamamlatılmaması yönünde alınan kararının yerinde olduğu, yapılan şikayet başvurusunun uygun olmadığı sonucuna varılmıştır." şeklinde karar vermiştir.

İdareler, yurtdışında faaliyet gösteren isteklilerin durumu ile ilgili olarak yurtdışındaki kimi kurum ve kuruluşlarla yazışma yapabildiği gibi uzmanlaşmış kuruluşlara yurtdışında araştırma yaptırtabilmektedirler.

Teklif kapsamında sunulan iş deneyim belgelerinin noter onaylı olanlarının asılları, ihale üzerinde kalan istekli tarafından sözleşme imzalanmadan önce idareye ibraz edilmelidir.

İdareler, ekonomik ve mali yeterlik ile mesleki ve teknik yeterliğe ilişkin parasal değer ihtiva eden belgeleri, ilk ilan veya davet tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuru üzerinden veya yabancı para cinsinden teklif verilebilecek durumlarda ise çapraz kurlar üzerinden tekliflerin değerlendirilmesinde esas alınacak para birimine çevirerek değerlendirmek durumundadırlar.

İKİNCİ BÖLÜM
TEKLİFLERİN HAZIRLANMASI VE SUNULMASI USULÜ

I. Tekliflerin Hazırlanmasına İlişkin Esaslar

Tekliflerin hazırlanış biçimi, içeriği ve verilmesi esasları 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 30 uncu maddesinde düzenlenmiştir.

Madde 30: Teklif mektubu ve geçici teminat da dahil olmak üzere ihaleye katılabilme şartı olarak istenilen bütün belgeler bir zarfa konulur. Zarfın üzerine isteklinin adı, soyadı veya ticaret unvanı, tebligata esas açık adresi, teklifin hangi işe ait olduğu ve ihaleyi yapan idarenin açık adresi yazılır. Zarfın yapıştırılan yeri istekli tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Teklif mektupları yazılı ve imzalı olarak sunulur. Teklif mektubunda ihale dokümanının tamamen okunup kabul edildiğinin belirtilmesi, teklif edilen bedelin rakam ve yazı ile birbirine uygun olarak açıkça yazılması, üzerinde kazıntı, silinti, düzeltme bulunmaması ve teklif mektubunun ad, soyad veya ticaret unvanı yazılmak suretiyle yetkili kişilerce imzalanmış olması zorunludur. Mal alımı ihalelerinde, ihale dokümanında alternatif teklif verilebileceğine dair hüküm bulunması halinde, alternatif tekliflerde aynı şekilde hazırlanarak sunulur.

Teklifler ihale dokümanında belirtilen ihale saatine kadar sıra numaralı alındılar karşılığında idareye verilir. Bu saatten sonra verilen teklifler kabul edilmez ve açılmaksızın iade edilir. Teklifler iadeli taahhütlü olarak da gönderilebilir. Posta ile gönderilecek tekliflerin ihale dokümanında belirtilen ihale saatine kadar idareye ulaşması şarttır. Postadaki gecikme nedeniyle işleme konulmayacak olan tekliflerin alınış zamanı bir tutanakla tespit edilir.

Verilen teklifler, zeyilname düzenlenmesi hali hariç, herhangi bir sebeple geri alınamaz ve değiştirilemez.

Maddenin birinci fıkrasında *" Teklif mektubu ve geçici teminat da dahil olmak üzere ihaleye katılabilme şartı olarak istenilen bütün belgeler bir zarfa konulur. "* denilmektedir.

Kanuna ilişkin tanımların yer aldığı 4 üncü madde de teklif, *" Bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde isteklinin idareye sunduğu fiyat teklifi ile değerlendirmeye esas belge ve/veya bilgileri ifade eder. "* şeklinde belirtilmiştir.

Bu bilgiler ışığında teklifi, teklif mektubu ile geçici teminata ilişkin belgelerde dahil olmak üzere ihaleye katılabilme şartı olarak istenilen bütün belgeleri içeren zarf olarak tanımlamak mümkündür.

Buna göre;

- Teklif Mektubu,
- Geçici teminata ilişkin belgeler
- İhaleye katılabilme şartı olarak istenilen belgeler
- Teklif mektubu ve geçici teminata da dahil olmak üzere ihaleye katılabilme şartı olarak istenilen bütün belgelerin konulduğu zarf,

Teklifi oluşturmaktadır.[109]

İdarenin ihale açmakla, ihale konusu mal, yapım işi veya hizmet edimlerine ihtiyaç duyduğunu ve buna ilişkin bir sözleşme yapmak istediğini duyurmakta, ilgilenen isteklileri kendisine teklifte bulunmaya çağırmaktadır. İhale açılması bir icap niteliği taşımadığı için, ihaleyi açan kurumun ihale açılması işlemi ile bağlı kalma ve süreci sözleşme ile tamamlama yükümlülüğü bulunmamaktadır. Ancak bu icaba davet, özel hukuka tabi şahıslar arasında yapılandan farklı olarak, ihale mevzuatıyla ayrıntılı olarak düzenlenmiş ve özel şekil koşullarına bağlanmıştır.[110]

Doktrinde, isteklilerin sundukları tekliflerin özel hukuk açısından bir icap yani kabulü halinde sözleşmenin kurulması sonucunu doğuracak özelliklere sahip olup olmadığı sorunu ile, bu tekliflerin ihale mevzuatına ve ihale dokümanlarına uygun olup olmadığı sorunu birbirinden ayırt edilerek

[109] GÖNEN Dinçer, IŞIK Hikmet, a.g.e, s. 436.
[110] BUZ Vedat, a.g.e, s. 218.

incelenmektedir. Bu görüşe göre, birinci sorun, yani icabın hukuken geçerli ve bağlayıcı olup olmadığı, özel hukuka göre belirlenir. Borçlar Kanunu anlamında icap niteliği taşıyan teklifler hukuken geçerlidir ve teklifte bulunan şahısları bağlar. Tekliflerden birinin, ihale mevzuatına ve ihale dokümanlarında belirlenen özellikleri taşımaması nedeniyle ihale dışı bırakılması dahi, söz konusu teklifin özel hukuk açısından geçerliliğini etkilemez. Öte yandan istekliler yaptıkları icap niteliği taşıyan teklifleri ile bağlıdırlar.[111]

Uygulamaya yönelik olarak isteklilerin, tekliflerinin hazırlama aşamasındayken birtakım hususlara dikkat etmeleri gerekmektedir. İsteklilerin ihaleyi yürüten kurum veya kuruluş tarafından ihtiyaç duyulan mal ve hizmet yada yapım işinin teknik özelliklerini ve ihale dokümanını dikkatlice incelemek suretiyle kendi imkanları ile karşılaştırarak bir sonuca varmaları gerekmektedir. Bu inceleme sonucunda, ihale konusunu karşılayacak maliyeti hesaplayan istekli, bu maliyetin, kendi mali gücü, teknik imkanları ve üretim avantajları ile karşılaştırıp idarenin belirlediği ihale konusu için verebileceği teklif fiyatı oluşturacaktır. Ayrıca, isteklilerin teklif vermeden önce, piyasa araştırması yapması, teklif verilecek fiyatın ciddi ve yerine getirilebilir olduğunu ispatlayıp, tevsik etmeleri, ayrıca ihaleyi yapan kurum ve kuruluşu da tevsik edecekleri bilgi ve belge ile ikna etmeleri gerekmektedir.[112]

Tekliflerin ihaleye ilişkin şartnameye uygun olması gerekmektedir. Tekliflerin şartnameye uygun olmaması halinde ise ihalenin iptali yoluna gidilmektedir. Danıştay 13 üncü Dairesi, ihale dosyası içerisinde ihale konusu tabaka harman makinesine ait ürün kataloglarının Türkçe tercümelerinin bulunmadığı, bunun da ihalenin idari şartnamesinin 19 uncu maddesine aykırı olduğu, ayrıca davacı firmanın teklif ettiği ürünün teknik şartnamenin 2, 3 ve 8 inci maddesine uygun olmadığı gibi kesin teminat mektubunun da M.A.İ.U.Y'nin ekinde yer alan standart form KİK.032.0/M'ye uygun olmadığı

---

[111] BUZ Vedat, a.g.e, s. 219.
[112] TAŞ Mehmet, "Kamu İhale Kanunu Uygulamasında Teklif Hazırlama", **Mali Hukuk Dergisi**, Sy. 102, Aralık, 2002, s. 53.

gerekçesiyle tabaka harman alımına yönelik ihale kararı ve ihale işlemlerinin iptaline karar veren Kurul kararında[113] hukuka aykırılık bulmayarak davayı reddeden idare mahkemesi hükmünü onamıştır.[114]

A. Teklif Mektubu

Teklif mektubu, teklif edilen fiyatı ihtiva eden ve istekli tarafından imzalanan mektuptur.[115]

Kanun'un 30 uncu maddesinde teklif mektubunun hangi unsurları ihtiva etmesi gerektiği belirtilmiştir. Buna göre teklif mektubunun;

- İsteklinin adı, soyadı veya ticaret unvanı ile imzasını,
- İsteklinin tebligata esas açık adresini,
- Teklifin hangi işe ait olduğu ve ihaleyi yapan idarenin açık adresini,
- İhale dokümanın tamamen okunup kabul edildiği ibaresini,
- Rakam ve yazıyla birbirine uygun olarak açıkça yazılmış teklif fiyatını,

kesinlikle ihtiva etmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte teklif mektubunun tümü üzerinde herhangi bir kazıntı, silinti, düzeltme bulunmaması ve teklif mektubunun ad, soyad veya ticaret unvanı yazılmak suretiyle yetkili kişilerce imzalanması zorunludur.

Kurul, çeşitli kararlarında bu duruma işaret etmiş ve ihalenin iptali yönünde karar vermiştir.

- ".....Pazarlık usulü ile ihale edilen mal alım ihalelerinde idarelerin, tekliflerin ihale komisyonunca değerlendirilmesi aşamasından sonra, isteklilerle verdikleri teklifler üzerinde fiyat görüşmesi yapacağı, bu fiyat

[113] Kamu İhale Kurulu'nun 17.11.2003 tarih ve 2003 / UK.Z-741 sayılı kararı.
[114] Danıştay 13 üncü Dairesi'nin 13.03.2006 tarih ve 2005 / 9088 E, 2006 / 1392 K sayılı kararı.
[115] GÖNEN Dinçer, IŞIK Hikmet, a.g.e, s. 437.

görüşmesinde; ihale komisyonunun istekliler ile yapacağı toplantıda, teklif veren isteklileri ve bunların teklif ettikleri fiyatları açıklayacağı, isteklilerden ilk tekliflerine bağlı kalmak kaydıyla ihale kararına esas olacak son indirimli fiyat tekliflerini yazılı ve kapalı olarak sunmalarını isteyeceği, verilen bu son fiyat teklifleri değerlendirilerek ihalenin sonuçlandırılacağı şeklindeki düzenlemeye rağmen, İdarece, mevzuatta pazarlık usulüyle ihale yapılması için belirtilen şartlara uyulmadan, ilk teklif mektubu ekindeki birim fiyat cetveli üzerinde "kalemle düzeltme yapılarak" yeni fiyatların belirtilmesinin ve son tekliflerin bu şekilde değerlendirilmesinin yani teklif mektubunda isteklinin teklifine hukuki değer katan ibareler bulunmamasına rağmen kabul edilmesinin mevzuata uygun olmadığı tespit edilmiştir." [116]

- "Başvuru sahibinin sunduğu birim fiyat teklif mektubu ve eki birim fiyat teklif cetvelinin incelenmesinden; birim fiyat teklif cetvelinde yer alan birim fiyatların hepsinde kuruş hanesinin üç basamaklı olarak düzenlendiği, sonuçta toplam fiyatın da kuruş hanesinin üç basamaklı olarak belirtildiği ve 140,859.510 YTL olarak yazıldığı, birim fiyat teklif mektubunun 8 inci maddesinde: " İhale konusu işin tamamını teklif mektubumuz ekindeki birim fiyat teklif cetvelinde belirtilen her bir iş kalemi için teklif ettiğimiz birim fiyatlar üzerinden KDV hariç 140.859.510 YTL yüzkırkbinsekizyüzellidokuzytl beşyüzonyenikuruş bedel karşılığında yapmayı kabul ve taahhüt ederiz." denildiği anlaşılmaktadır.

Anılan firma tarafından sunulan birim fiyat teklif mektubunda teklif bedelinin rakam ile yazılan bölümünde 140.859.510 YTL, yazı ile yazılan bölümünde yüzkırkbinsekizyüzellidokuzYTLbeşyüzonYeniKuruş olarak düzenlendiği, yeni kuruş hanesinin üç basamaklı olarak "510 şeklinde yazıldığı, bunun da 5 (beş) YTL 10 (on) yeni kuruş şeklinde anlaşılabileceği hususları tespit edilmiştir.

[116] Kamu İhale Kurulu'nun 05.06.2007 tarih ve 2007/UM.Z-1907 sayılı kararı.

Bu durumda, yukarıda anılan mevzuat hükümleri göz önüne alındığında, başvuru sahibinin sunduğu birim fiyat teklif mektubunun uygun olmadığı gerekçesiyle idare tarafından değerlendirme dışı bırakılmasının mevzuata uygun olduğu anlaşılmış ve başvuru sahibinin bu iddiası yerinde görülmemiştir."[117]

- "İdare tarafından gönderilen ihale işlem dosyasının incelenmesinden; ... A.Ş. firmasının teklif mektubunun taşıması gereken zorunlu unsurları taşıdığı, teklif edilen bedelin rakam ve yazı ile birbirine uygun olarak açıkça yazıldığı, 3 paket için teklif edilen toplam bedelin rakam ile 15.620.225,240 olarak yazıldığı, yazı ile onbeşmilyonaltıyüzyirmibin ikiyüzyirmibeşyenitürklirasıyirmidörtkuruş olarak yazıldığı, kuruş hanesinin iki rakamlı olduğu, virgülden sonra 240 yazılmış olsa da virgülden sonraki sıfırın değeri olmadığı için bu değerin 24 kuruş olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle başvuru sahibinin birinci iddiası yerinde bulunmuştur."[118]

İsteklinin ad ve soyadı veya ticaret unvanı ile imzasının bulunmaması, ihale dokümanın tamamen okunup kabul edildiği ibaresinin bulunmaması veya rakam ve yazıyla birbirine uygun olarak açıkça yazılmış teklif fiyatının bulunmaması, teklif mektubunun tümü üzerinde kazıntı, silinti veya düzeltmenin bulunması hallerde teklifin reddolunması veya hiç yapılmamış sayılması söz konusudur.

Kurul, yine konu ile ilgili bir kararında[119]; *".....Anılan mevzuat hükümleri uyarınca ..... Ltd. Şti tarafından sunulan teklif mektubunda teklif edilen bedelin rakam ve yazı ile birbirine uygun olarak yazılmaması nedeniyle teklif mektubunun taşıması zorunlu şartlardan birisini taşımadığı görüldüğünden teklifinin değerlendirme dışı bırakılması gerektiği bu noktada başvuru sahibinin iddiası yerinde olduğu görülmekte....."* şeklinde karar

[117] Kamu İhale Kurulu'nun 28.05.2007 tarih ve 2007/UM.Z-1804 sayılı kararı.
[118] Kamu İhale Kurulu'nun 07.05.2007 tarih ve 2007/UM.Z-1563 sayılı kararı.
[119] Kamu İhale Kurulu'nun 28.05.2007 tarih ve 2007/UM.Z-1793 sayılı kararı.

vererek teklifin rakam ve yazı ile birbirine uygun olması gerektiğini vurgulanmıştır.

Bununla birlikte tekliflerin Kamu İhale Kanunu'nun 36 ncı maddesine göre ihale dokümanında belirtilen ihale saatine kadar idareye sunulması gerekmektedir. Posta ile gönderilecek tekliflerinde, ihale dokümanında belirtilen ihale saatine kadar idareye ulaşması şarttır. İhale saatinden sonra verilen tekliflerin kabul edilmeyeceği kanunda açıkça ifade edilmiştir.

Kamu İhale Kurulu 18.06.2007 tarihli bir kararında[120];

"…… Elektrik Dağıtım A.Ş. Genel Müdürlüğü tarafından 04.04.2007 tarihinde açık ihale usulü ile yapılan "Genel Müdürlük ve 7 adet İşletme hizmet binalarının temizliği ve ilaçlanmasının 80 personelle yaptırılması hizmet alımı işi" ihalesinde, başvuru sahibi firma tarafından ihale saati 14:00'dan sonra saat 14:02'de teklif zarfının idareye elden sunulduğu, bu nedenle idare tarafından 04.04.2007 tarihi saat 14:03'de bu durumun tutanak ile tespit edildiği ve firma yetkilisi tarafından da tutanağın imzalandığı tespit edilmiştir. 4734 sayılı Kanun'un Tekliflerin Hazırlanması ve Sunulması başlıklı 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında; "Teklifler ihale dokümanında belirtilen ihale saatine kadar sıra numaralı alındılar karşılığında idareye verilir. Bu saatten sonra verilen teklifler kabul edilmez ve açılmaksızın iade edilir. Teklifler iadeli taahhütlü olarak da gönderilebilir. Posta ile gönderilecek tekliflerin ihale dokümanında belirtilen ihale saatine kadar idareye ulaşması şarttır. Postadaki gecikme nedeniyle işleme konulmayacak olan tekliflerin alınış zamanı bir tutanakla tespit edilir." hükmü yer almaktadır.

4734 sayılı Kanun'un 30 uncu maddesine uygun olarak ihale saatinden sonra sunulan teklif zarfının idarece işleme konulmayarak alınış zamanını içeren tutanakla bu hususun tespit edilmesi işlemi mevzuata uygun

[120] Kamu İhale Kurulu'nun 18.06.2007 tarih ve 2007/UH.Z-2028 sayılı kararı.

görülmüştür." şeklindeki kararı ile ihale saatine kadar ihaleyi yapan idareye teslim edilmeyen tekliflerin geçerli kabul edilmeyeceğini belirtmektedir.

B. Geçici Teminat

Geçici teminata ilişkin hükümler Kamu İhale Kanunu'nun 33 üncü maddesinde belirtilmiştir. Buna göre ihalelerde, teklif edilen bedelin %3 ünden az olmamak üzere, istekliler tarafından verilecek tutarda teminat alınması gerekmektedir. Kanun'un 34 üncü maddesinde ise hangi değerlerin teminat olarak kabul edileceği hüküm altına alınmıştır.

Bu düzenlemeler karşında;

a) İstekliler, teklif edilen bedelin %3 ünden az olmamak üzere kendi belirleyecekleri oranda teminat vermek zorundadırlar. Danışmanlık hizmet alımı ihalelerinde ise geçici teminat alınması zorunluluğu bulunmamaktadır.

b) İsteklilerin ortak girişim grubu olmaları halinde, istekliler ortaklık hisseleri oranında belirlenecek teminat verebilecekleri gibi toplam geçici teminat miktarı, en az teminat miktarının altında kalmamak üzere ortaklardan biri veya birkaçı tarafından da geçici teminat verilebilecektir.

c) Kanun'un aradığı şartları taşıyan kabulü mümkün geçici teminatı teklifleri ile sunmayan isteklilerin teklifleri değerlendirme dışında kalacaktır.

Öte yandan teminat mektuplarının 4734 sayılı Kanun kapsamında bulunan ihalelerde teminat olarak kabul edilebilmesi için;

a) Kurum tarafından tespit edilen şekle uygun olması,

b) İlgili mevzuata göre düzenlenmiş olması,

c) Ana sözleşmesinde kredi verebileceği yazılı bankalar tarafından verilmiş olması,

d) Hangi iş için verildiği açıkça belirtilmesi ve genel olarak düzenlenmesi,

e) İhaleyi yapan idareye hitaben düzenlenmesi,

f) İstekli adına düzenlenmesi,

g) İhaleye giren, bir bankaya veya özel finans kurumuna bağlı kuruluş ise, bunun dışındaki banka ve özel finans kurumu tarafından verilmiş olması, gerekmektedir.[121]

4734 sayılı Kanun'un gerekçesinde de işi yapmaya istekli ve yeterli kişilerin teklif vermelerini sağlamak üzere madde metninde belirtilen oranlarda isteklilerden geçici teminat alınacağı öngörülmüştür. Bu gerekçeden ihalelerde disiplini sağlamak, Kanun'a aykırı unsurları bertaraf etmek, Kanun'un emredici hükümlerine aykırı davranan istekliler hakkında ekonomik yaptırım uygulamanın amaçlandığı anlaşılmaktadır.[122]

1) Geçici Teminat Olarak Kabul Edilecek Değerler

Teminat olarak kabul edilecek değerler Kanun'un 34 üncü maddesinde şu şekilde ifade edilmiştir.

a. Tedavüldeki Türk parası :

Tedavüldeki Türk parası ile piyasada geçerliliği bulunan ve reel olarak kullanılan para ifade edilmektedir.

---

[121] GÖNEN Dinçer, IŞIK Hikmet, a.g.e, s. 469.
[122] 01.11.2001 tarihinde kararlaştırılan "Kamu İhale Kanunu Tasarısı"na ilişkin Bakanlar Kurulu gerekçesi.

b. Bankalar ve Özel Finans Kurumları Tarafından Verilen Teminat Mektupları:

4734 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 01.01.2003 tarihindeki düzenlemede teminat olarak kabul edilecek değerler arasında bankalar tarafından verilecek teminat mektupları yer alırken özel finans kurumları tarafından verilecek teminat mektuplarının hukuki durumunun ne olacağı konusunda meydana gelen soru işaretleri neticesinde Kurum, 2003 / 2 No'lu Tebliği ile *; "4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 20 inci maddesinin 6 numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca özel finans kurumları mevduat kabul edememekte, ancak özel cari hesaplar ve kar ve zarara katılma hakkı veren hesaplar yoluyla fon toplayabilmekte ve teminat mektubu verilmesi dahil bir çok bankacılık işlemlerini yapabilmektedir.*

Bankalar Kanunu'nun (12.05.2001 günlü, 4672 sayılı Kanun'la değişik) 20 inci maddesinin 6 numaralı fıkrasının (e) bendinde "Özel finans kurumları, 2886 D.İ.K, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, 2004 sayılı İcra İflas Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve 3167 sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun ile diğer mevzuatın çeke ve teminat mektuplarına ilişkin hükümleri ile 213 sayılı Vergi Usulü Kanunun mükerrer 298 inci maddesi hükümlerinin uygulanması bakımından banka addolunur" hükmü yer almaktadır.

Bu itibarla; "söz konusu hükümde adı geçen kanunlar dışındaki diğer mevzuatın çeke ve teminat mektuplarına ilişkin hükümlerinin uygulanması bakımından da özel finans kurumlarının banka addolunacağı açıktır."[123] şeklinde açıklamada bulunarak özel finans kurumlarından temin edilecek teminat mektuplarının da teminat olarak kabul edilecek değerler arasında olduğu ifade edilmiştir.

[123] 18.01.2003 tarih ve 24997 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 2003/2 No'lu K.İ.K tebliği.

Kurum'un bu yönde vermiş olduğu karar ve gerekçe dikkate alınmak suretiyle anılan kanunda değişiklik yapılmış ve özel finans kurumları tarafından verilen teminat mektupları da teminat olarak kabul edilecek değerler kapsamına alınmıştır.

c. Hazine Müsteşarlığınca İhraç Edilen Devlet İç Borçlanma Senetleri ve Bu Senetler Yerine Düzenlenen Belgeler:

İç Borçlanma ya bizzat Hazine vasıtasıyla veya kamu kuruluşları lehine kefalet vermek suretiyle yahut da özel müesseseler kurarak yapılmaktadır. Devletin iç borçlanmasını yönetmek, Devlet Tahvili, Hazine Bonosu ve diğer iç borçlanma senetleri çıkarmak ise Hazine Müsteşarlığı Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü'nün görevleri arasında yer almaktadır.[124]

Hazine Müsteşarlığı'nca ihraç edilen Devlet Tahvilleri[125] ile Hazine Bonoları[126] ve bu senetler yerine düzenlenen belgeler kamu ihalelerinde teminat olarak kabul edilmektedir.

4734 sayılı Kanun'un 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına göre, aynı maddenin (c) bendinde belirtilen senetler ve bu senetler yerine düzenlenen belgelerden nominal değere faiz dahil edilerek ihraç edilenler, anaparaya tekabül eden satış değeri üzerinden teminat olarak kabul edilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasına göre ise Türkiye'de faaliyette bulunmasına izin verilen yabancı bankaların düzenleyecekleri teminat mektupları ile Türkiye dışında faaliyette bulunan banka veya benzeri kredi kuruluşlarının

---

[124] 4059 sayılı Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, md.2

[125] Devlet tahvili devletin 1 yıldan uzun vadeli borçlanma ihtiyaçlarını karşılamak için Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkarılan borçlanma senetleridir. Bu finansal araç uygulamasında devlet belirtilen tarihte - vade - faiz getirisiyle beraber ödeme yapmayı garanti eder. Devlet tahvillerinden tüzel kişiler faydalanabildiği gibi, bankalar da tahvilleri bilançolarının aktif kaleminde yatırım aracı olarak bulundurabilirler. Devlet tahvilleri sabit faizli, değişken faizli olabildiği gibi dövize endeksli de olabilirler.

[126] En fazla bir yıl vadeye sahiptir. Kısa vadeli borçlanma için kullanılır. Devlet tarafından çıkarılır, likittir. İstendiği zaman bozdurulabilir. Faiz oranları arttıkça Hazine Bonosu'nun değeri düşer. Faiz oranları düştükçe değeri artar.

kontrgarantisi üzerine Türkiye'de faaliyette bulunan bankaların veya özel finans kurumlarının düzenleyecekleri teminat mektupları da teminat olarak kabul edilmektedir.

Teminat olarak teminat mektubu verilmesi halinde, teminat mektubunun kapsam ve şeklinin KİK tarafından belirlenen esaslara ve Uygulama Yönetmeliklerinin ekinde yer alan standart formlara uygun olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra teminatların teminat olarak kabul edilen değerlerle değiştirilmesi de mümkündür.

Geçici teminat devletle işe girişecek olan gerçek ve tüzel kişilerin ihalelere dürüst ve ciddi şekilde katılmalarını sağlamak, ihaleye katılacak isteklilerin gücünü ölçmek, ihale üzerinde bırakılan istekliler iş için gerekli hazırlığı yapmadığı veya kati teminat yatırmaya ve sözleşme yapmaya yanaşmadığı takdirde devletin uğrayacağı zararları karşılamak üzere alınmaktadır.[127]

Kamu İhale Kurulu Hukuk Müşavirliği, Hazine Müsteşarlığı'nca ihraç edilen Devlet İç Borçlanma Senetleri ve bu senetler yerine düzenlenen belgelerin doğruluğunun (sahte olup olmadığının) teyidinin ne şekilde ve nereden yapılması gerektiği, senetlerin yerine geçecek belgeyi düzenleyen bankanın bu belgenin teyidini vermesinin yeterli olup olmadığı ile söz konusu senetlerin kapsamı ve devredilmesi hususları ile ilgili vermiş olduğu mütalaasında şu şeklide görüş[128] belirtmiştir;

"4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 3 üncü maddesinde; Devlet İç Borçlanma Senetleri; Hazine Müsteşarlığı tarafından yurt içinde ihraç edilen borçlanma senetleri olarak, piyasa yapıcısı ise; devlet iç borçlanma senetleri ihalelerinde ve söz

[127] GÖNEN Dinçer, IŞIK Hikmet, a.g.e, s. 464.
[128] Kamu İhale Kurulu Hukuk Müşavirliği'nin 21.07.2003 tarih ve B.62.0.KİK.0.22.00.00/12 sayılı mütalaası.

konusu senetlerin ikincil piyasa işlemlerinde etkinliğin artırılması amacıyla önceden belirlenen kriterlere göre seçilmiş banka olarak ifade edilmiştir.

4749 sayılı Kanun'un 6 ncı maddesinin 1 inci fıkrasında; çıkarılacak Devlet İç Borçlanma senetlerinin çeşitlerine, satış yöntemlerine, faiz koşullarına, vadelerine, basım ve ödemelerine ilişkin her türlü esasları ve bunlara ilişkin şartları belirlemeye ilgili Bakanın yetkili olduğu, son fıkrasında devlet iç borçlanma senetlerinin basım giderleri, satışa katılacak finansal kuruluşlara ödenecek komisyon ve banka muameleleri vergileri ile satışa katılan finansal kuruluşların satış işlemleri dolayısıyla yapacakları her türlü gider, vergi, resim ve harçların Hazine tarafından finansal kuruluşlara geri ödenmesinde ve senetlerin basımında veya kaydi olarak ihracında uygulanacak şekil ve esasların Hazine Müsteşarlığı ile T.C. Merkez Bankası arasında 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanun'u hükümleri uygulanmaksızın akdedilecek mali servis anlaşması ile tespit edileceği hüküm altına alınmıştır.

Devlet İç Borçlanma Senetlerinin basımından imhasına kadar gerçekleştirilen tüm mali servis işlemleri ise T.C. Merkez Bankası tarafından yürütülmekte ve hamillerinin talebi üzerine fiziki forma dönüştürülen Devlet İç Borçlanma Senetlerinin itfa ve faiz ödemeleri, T.C. Merkez Bankası ve T.C. Ziraat Bankası şubelerinden yapılmaktadır. Buna göre, Devlet İç Borçlanma Senetlerinin teknik ve güvenlik özellikleri T.C. Merkez Bankası tarafından T.C. Ziraat Bankası ve diğer Mali Kurumlara bildirilmekte ve bu bağlamda DİBS'lerin sahte olup olmadığı, senedin piyasa yapıcılarından temin edilmesi halinde piyasa yapıcısı kurum veya T.C. Merkez Bankası'ndan, aracısız olarak alınmış olması halinde ise; T.C. Merkez Bankası şubelerinden teyit edilebilmektedir." şeklindeki kararı ile devlet iç borçlanma senetlerinin sahte olup olmadığı, senedin piyasa yapıcılarından temin edilmesi halinde piyasa yapıcısı kurum veya T.C. Merkez Bankası'ndan, aracısız olarak alınmış olması halinde ise; T.C. Merkez Bankası şubelerinden teyit edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Diğer taraftan; yapısı itibariyle incelendiğinde Devlet İç Borçlanma Senetlerinin, alacaklılık hakkı sağlayan, belirli bir meblağı temsil eden, dönemsel gelir getiren, milli nitelikte seri halinde çıkarılan, ibareleri aynı olan ve yatırım aracı olarak vade sonuna kadar elde tutulmaları halinde belirli bir getiriyi garanti eden sabit getirili menkul kıymet olduğu görülmektedir. Buna karşın 4734 sayılı Kanun'un 34 üncü maddesinin (c) bendine göre teminat olarak kabul edilmesi gereken Devlet İç Borçlanma Senetlerinin yerine düzenlenecek belgeler çoğunlukla Bankalarca düzenlenen banka makbuzlarından ibaret olup, kıymetli evrak vasfı taşımamakta ve dolayısıyla hukuki bir değer de ifade etmemektedir. Bu itibarla; idarelerin yapacakları ihalelerde istekliler tarafından verilecek "bu senetler yerine düzenlenen belgelerin" uygulamaya yönelik olarak teminatın hukuki sonuçlarını doğurabilmesi ve 4734 sayılı Kanun'un 34 üncü maddesinde öngörülen diğer teminat değerleri ile aynı düzeyde teminat sağlayabilmesi için "DİBS yerine düzenlenecek belgelerin" Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı'nca hukuki niteliğinin belirlenmesi ve alt yapısının oluşturulması ile bu belgelerin teminat olarak kabul edilebilmesine ilişkin esasların bir alt düzenleme (yönetmelik/tebliğ) ile hüküm altına alınması gerektiği düşünülmektedir.

2. Geçici Teminatın Teslim Yeri

Teminat mektupları, teklif zarflarının içerisinde olmak üzere ihale komisyonlarına sunulmaktadır. Teminat mektupları dışındaki teminatlar ise Saymanlık veya Muhasebe Müdürlüklerine yatırılması ve makbuzların teklif zarfının içinde sunulması gerekmektedir.

4734 sayılı Kanun'un 34 üncü maddesinde tedavüldeki Türk Para'sının teminat olarak kabul edilecek değerler arasında yer alması ve teminat mektubu dışındaki teminatların Saymanlık yada Muhasebe Müdürlüklerine yatırılmasının zorunlu olduğu hüküm altına alınmış olup, Kanun'a istinaden çıkartılan ikincil mevzuatta geçici teminatın nakit olarak nasıl yatırılması gerektiğine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiş aynı zamanda

iletişim ve ulaşım hizmetleri ile bankacılık hizmetlerinin hızla geliştiği günümüzde, ihalelere katılacak isteklilerin zaman kaybının en aza indirilmesi ve istekli sayısının artırılarak rekabetin sağlanması hususları da göz önünde bulundurularak; teminat mektupları dışındaki teminatların saymanlık yada muhasebe müdürlüklerine yatırılacağı hükmünün; tedavüldeki Türk Parası olarak verilecek geçici, kesin ve ek teminatların ilgili muhasebe birimlerinin veznesine veya banka hesaplarına yatırılması olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.[129]

3. Geçici Teminatın İadesi

Geçici teminat, ihaleyi kazanan istekli tarafından kesin teminatın verilip sözleşmenin imzalanmasından sonra iade edilir. İhale üzerinde kalan istekli ile sözleşme imzalanması halinde, ekonomik olarak en avantajlı ikinci teklif sahibine ait teminat, sözleşme imzalandıktan sonra iade edilir.

Kanunun "Geçici Teminatın İadesi" başlıklı 30 uncu maddesinde; "İhale üzerinde kalan istekli ile ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibi istekliye ait teminat mektupları ihaleden sonra Saymanlık yada Muhasebe Müdürlüklerine teslim edilir. Diğer isteklilere ait teminatlar ise hemen iade edilir." hükmü yer almaktadır. H.A.İ.U.Y'nin "Tekliflerin Geçerlilik Süresi" başlıklı 64 üncü maddesinde de, "Tekliflerin geçerlilik süresi ihale dokümanında belirtilir." denmektedir. İdarece ihtiyaç duyulması halinde bu süre, teklif ve sözleşme koşulları değiştirilmemek ve isteklinin kabulü kaydıyla, en fazla ihale dokümanında belirtilen teklif geçerlilik süresi kadar uzatılabilir." hükmü yer almaktadır. Buna göre ihtiyaç duyulması halinde isteklilerin kabul etmeleri durumunda teklif ve geçici teminat geçerlilik süresi uzatılabilecektir.

[129] Kamu İhale Kurulu'nun 18.06.2007 tarih ve 2007/UM.Z-1996 sayılı kararı.

4. Geçici Teminat Mektuplarının Süresi

Geçici teminat mektuplarının geçerlilik süresi ile ilgili düzenleme Kanunun 35 inci maddesinde yapılmıştır.

Maddenin birinci fıkrasında Kanun kapsamında verilecek teminat mektuplarının kapsam ve şeklini tespite, KİK'in yetkili olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında, Kanun'un 32 nci maddesine göre belirlenen tekliflerin geçerlik süresinden en az otuz gün fazla süreli olmak kaydıyla, geçici teminat mektuplarında süre belirtileceği, teklifin geçerlik süresinin uzatılması halinde, geçici teminat mektuplarının süresinin de aynı süre ile uzatılacağı hüküm altına alınmıştır.

Geçici teminat, 4734 sayılı Kanun'un 33 üncü maddesinde; "İhalelerde, teklif edilen bedelin %3 ünden az olmamak üzere, danışmanlık hizmeti ihalelerinde geçici teminat alınması zorunlu değildir." hükmü ile düzenlenmiş ve "işi yapmaya istekli ve yeterli kişilerin teklif vermelerini sağlamak üzere geçici teminat alınmasının gerekli görüldüğü" hükmün gerekçesinde belirtilmiştir.

Kamu İhale Kurulu Hukuk Müşavirliği, Kamu İhale Kurulu Mal Alımları İhalelerini Düzenleme ve İnceleme Daire Başkanlığı'nın 23.05.2003 Tarih ve 487-4 sayılı Geçici teminat mektuplarının süresi ile ilgili yazısına karşı vermiş olduğu hukuki mütalaasında[130], 4734 sayılı Kanun'un 35 inci maddesinin 2 nci fıkrasında; *"32 inci maddeye göre belirlenen tekliflerin geçerlilik süresinden en az otuz gün fazla süreli olmak kaydıyla, geçici teminat mektuplarında süre belirtilir. Teklif geçerlilik süresinin uzatılması halinde, geçici teminat mektuplarının süresi de aynı süre ile uzatılır. Kesin teminat mektuplarının süresi ihale konusu işin bitiş tarihi dikkate alınmak suretiyle idare tarafından belirlenir."* hükmü yer almaktadır. Buna göre teminat

[130] KİK Hukuk Müşavirliği'nin B.62.0.KİK.0.22.00.00/14 sayı ve 17.05.2003 tarihli mütalaası.

mektuplarının yasada gösterilen süre kaydını içermesi gerektiği, ancak geçici teminat mektuplarında gösterilecek sürenin, tekliflerin geçerlik süresinden en az otuz gün fazla süreli olmasının asgari olarak arandığı, bu sürenin altında bir süre belirlenemeyeceğinin fakat bu süreden daha uzun bir süre istenmesinde engel bulunmadığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde, kesin teminat mektuplarında istenecek sürenin de en az işin bitiş tarihi dikkate alınarak belirleneceği, buradaki işin bitim tarihinin kesin teminat mektubu için en az süre olduğu bu sürenin kısaltılmasının mümkün bulunmadığı ancak daha uzun süreli kesin teminat mektubu istenebileceği belirtilmektedir.

Öte yandan doktrinde ve bankacılık uygulamalarında, geçerli olduğu sürelere göre teminat mektupları vadeli teminat mektupları ve vadesiz teminat mektupları olarak ikiye ayrılmakta ve vadesiz teminat mektupları; *"Üzerinde belirli bir geçerlilik süresi bulunmayan, yani rizikonun doğumunu belirli bir zaman parçası ile sınırlamayan ve bu neden ile rizikonun doğumundan itibaren zaman aşımı süresi sonuna kadar bankanın sorumluluğunun devamı sonucunu doğuran garantilerdir."* şeklinde tanımlanmaktadır. Bu durumda, doktrine göre süresiz teminat mektuplarının Borçlar Kanunu'nun 125 inci maddesinin; *"Bu kanunda başka suretle hüküm mevcut olmadığı takdirde her dava on senelik müruru zamana tabidir."* hükmündeki 10 yıllık genel zamanaşımı süresine tabi olduğu ve risk muaccel olduktan sonra zamanaşımı süresinin işlemeye başlayacağı kabul edilmektedir.

Yukarıda yapılan açıklamalara göre; süre şartının teminat mektuplarında bir geçerlik şartı olmadığı, üzerinde vade bulunmayan teminat mektubunun süresiz olarak kabul edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Süresiz teminat mektubunun 4734 sayılı Kanun'a göre yapılacak ihalelerde kabul edilip edilemeyeceği konusuna gelince; 4734 sayılı Kanun'un 35 inci maddesinde teminat mektupları için aranılan sürelerin asgari süreler

olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, önceki yasadaki süresiz olma koşuluyla kıyaslandığında, teminat mektuplarına süre konulmasının bankalar ve istekliler lehine bir değişiklik olduğu bu değişiklik ile, teminat mektubu ile garanti altına alınan riskin istekliler ve bankalar açısından süresiz olarak üstlenilmemesinin, makul bir süreyle sınırlandırılmasının amaçlandığı düşünülmektedir. Bu durumda, kural olarak, 4734 sayılı Kanun'a ve Kamu İhale Kurum'unca çıkarılan alt mevzuata uygun olarak teminat mektuplarının süreli verilmesinin uygun olacağı, Kurum'ca belirlenen teminat mektubu örneğindeki koşulların tamamının sağlanmasının ve süre koşulunda (garanti süresini kısaltmak gibi) idare açısından aleyhte bir düzenlemeye hiçbir şekilde gidilmemesinin zorunlu olduğu görülmektedir. Ancak, süre hususu teminat mektuplarında geçerlik şartı olmadığından ve süresiz teminat mektubu ile (istekli ve banka tarafından daha uzun süreyle riskin üstlenilmesi nedeniyle) idare ve ihale süreci aleyhine bir sonuç doğurulmadığından söz konusu geçici teminat mektubunun idarece kabul edilmesinde sakınca bulunmadığı söylenebilir.

Sonuç olarak, teminat mektuplarının süresiz olmasının hukuken mümkün bulunması ve 4734 sayılı Kanun'un 35 inci maddesinde teminat mektupları için aranılan sürelerin asgari süreler olması nedeniyle, süresiz geçici teminat mektubunun (M.A.İ.U.Y'nin ekinde yer alan standart formdaki diğer hususları içermesi koşuluyla) kabul edilebileceği değerlendirilmelidir.

Geçici teminat mektuplarının geçerlik süresi ile ilgili Kurum, 2003/7 sayılı Tebliği ile de açıklama getirmiştir. Anılan tebliğde, idarelerin geçici teminat mektuplarında belirtilecek süre ile ilgili ayrı bir belirleme yapmamaları ve tip idari şartnamelerin geçici teminata ilişkin maddelerindeki *"Geçici teminat olarak sunulacak teklif mektuplarında süre belirtilmelidir. Bu sürenin, tekliflerin geçerlik süresinden itibaren en az otuz gün fazla olması gerekir."* hükmüne uygun olarak asgari süreyi karşılayan veya isteklilerce sunulan ve

asgari sürelerden daha uzun süreleri içerir geçici teminat mektuplarını geçerli kabul etmelerinin gerektiği ifade edilmektedir.[131]

Kurul, bir kararında da[132]; *"Y.İ.İ.U.Y'nin ekinde yer alan Standart Form-KİK029.0/Y'nin geçici teminat mektubunun geçerlilik süresine ilişkin olan (2) numaralı dip notunda "4734 sayılı Kanun'un 35 inci maddesine göre bu tarih teklifin geçerlilik süresinin bitiminden itibaren 30 günden az olmamak üzere istekli tarafından belirlenecektir." ibaresi yer almaktadır. Bahse konu ihalede ihale tarihinin 01.02.2007 olduğu, teklif geçerlilik süresinin 60 gün olarak düzenlendiği ve bu süreye minimum 30 gün eklemek suretiyle geçici teminat mektuplarının süresinin istekliler tarafından en erken 01.05.2007 tarihine kadar verilmesi gerekmektedir. İhalede ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibi olan ……. Tekstil Mobilya San. Tic. Ltd. Şti. tarafından sunulan geçici teminat mektubunun 30.04.2007 tarihine kadar geçerli olduğu görülmüştür.*

4734 sayılı Kanun'un 36 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında "İsteklilerin belgelerinin eksik olup olmadığı ve teklif mektubu ile geçici teminatlarının usulüne uygun olup olmadığı kontrol edilir. Belgeleri eksik veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmayan istekliler tutanakla tespit edilir." ve 37 nci maddesinin 2 nci fıkrasında "Tekliflerin değerlendirilmesinde, öncelikle belgeleri eksik olduğu veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmadığı 36 ncı maddeye göre ilk oturumda tespit edilen isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilir." hükmü mevcuttur.

Bu itibarla, idari şartnamenin anılan maddesi ve Standart Form'daki dip not dikkate alındığında anılan firmanın geçici teminat mektubunun süresinin eksik olduğu ve usulüne uygun olmayan geçici teminatın ihale

---

[131] 24.07.2003 tarih ve 25178 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 2003/7 sayılı Kamu İhale Kurulu tebliği.
[132] Kamu İhale Kurulu'nun 18.06.2007 tarih ve 2007/UY.Z-2024 sayılı kararı.

komisyonunca değerlendirme dışı bırakılmaması işlemi anılan Kanun maddesine aykırılık teşkil etmektedir." şeklinde karar vererek geçici teminat mektuplarının süresinin teklifin geçerlilik süresinin bitiminden itibaren 30 günden az olmaması gerektiğini vurgulamıştır.

5. Geçici Teminatların Gelir Kaydedilmesi

Kamu ihalelerinde alınan geçici teminatın işlevi, ihaleyi kazananları sözleşme imzalamaya, üstlenilecek işin sözleşme ve şartname hükümlerine uygun biçimde yapılmasını sağlamaya zorlamak olup, ihalenin bozulmasında idarenin haklı bir nedeni varsa ve yasada geçici teminatın gelir kaydedilmesine olanak sağlayan sebepler arasında bulunan bir hal var ise geçici teminatın hazineye irat kaydı söz konusu olabilmektedir.

Kanun'da geçici teminatların gelir kaydedilmesi hususu daha önceki mevzuata göre bir çok yönden farklılık arz etmektedir. 2886 sayılı Kanun'da sadece üzerine ihale yapılan müteahhit veya isteklinin, kesin teminat alınması zorunlu olan hallerde veya onay belgesinde kesin teminat alınacağının kararlaştırıldığı ihtiyari durumlarda, kanunun öngördüğü sürede kesin teminatı idareye vermemesi halinde geçici teminatın gelir kaydedileceği hükmü bulunmakta, kanun dışında geçici teminatların gelir kaydedileceğine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.[133]

4734 sayılı Kanun'da ise Kanun'un değişik birkaç maddesinde geçici teminatların gelir kaydedilmesi hususu düzenlenmiştir. Kanun'un ihaleye katılamayacak olanlar başlıklı birinci maddesinde, ihaleye katılamayacaklar sayıldıktan sonra, maddede sayılan yasaklara rağmen ihaleye katılan isteklilerin ihale dışı bırakılmasının yanında geçici teminatlarının da gelir kaydedilmesi hükmü getirilmiştir. Yine Kanun'un tekliflerin değerlendirilmesi başlıklı 37 nci maddesinin son fıkrası hükmüne uygun olarak aritmetik hataların düzeltilmesi sonucunda isteklinin düzeltilmiş teklifi kabul etmemesi

[133] KAYA Osman, " Kamu İhale Kanunu'na Göre Teminatlar", **Mali Hukuk Dergisi**, Sy. 103, Şubat 2003, s. 125.

veya süresinde cevap vermemesi hallerinde teklif değerlendirme dışı bırakılmakta ve bu durumda geçici teminatın gelir kaydedilmesi zorunlu bulunmaktadır.

Kanun'un 10 uncu maddesinde ihale dışı bırakılmayı gerektiren haller tek tek sayılmış ve söz konusu durumlarda olan isteklilerin ihale dışı bırakılacağı ifade edilmiştir. H.A.İ.U.Y'nin "İhale üzerinde kalan isteklinin sözleşmeyi imzalamaması" başlıklı 76'ncı maddesinde anılan maddeye atıfta bulunularak: "*Mücbir sebep halleri dışında, ihale üzerinde kalan isteklinin ihale tarihi itibarıyla 4734 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesinin son fıkrasının (a), (b), (c), (d), (e) ve (g) bentlerinde sayılan durumlarda olmadığına dair belgeleri veya kesin teminatı vermemesi ya da sözleşme imzalamaması durumunda, geçici teminatı gelir kaydedilerek Kanun'un 58 inci maddesi gereğince altı aydan az olmamak üzere bir yıla kadar ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilir."* hükmüne yer verilmiştir.

Dolayısıyla Kanun'un 10 uncu maddesinde ifade edilen durumlarda olmadığına dair belgeleri veya kesin teminatı vermemesi yada sözleşme imzalamaması halinde isteklinin geçici teminatı gelir kaydedilmektedir.

04.04.2007 tarihinde 24483 sayılı Resmî Gazete´de yayımlanan 5615 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 23 üncü maddesi ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 10 uncu maddesine; "*Kurum, dördüncü fıkranın; (c) bendi ile ilgili olarak Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'nın uygun görüşünü alarak sosyal güvenlik prim borcunun kapsamı ve tutarını; (d) bendi ile ilgili olarak, Gelir İdaresi Başkanlığı'nın uygun görüşünü alarak vergi borcu kapsamına girecek vergileri; tür ve tutar itibariyle belirlemeye yetkilidir.*

Bu madde kapsamında istenen belgelerden hangilerinin taahhütname olarak sunulabileceği Kurum tarafından belirlenir. Gerçeğe aykırı hususlar içeren taahhütname sunulması veya ihale üzerinde kalan istekli tarafından

taahhüt altına alınan durumu tevsik eden belgelerin sözleşme imzalanmadan önce verilmemesi halinde bu durumda olanlar ihale dışı bırakılarak geçici teminatları gelir kaydedilir." fıkrası eklenmiştir.

Değişiklikten önce 4734 ve 4735 sayılı Kanun'ların uygulanmasına yönelik olarak çıkarılan Uygulama Yönetmeliklerinde 10 uncu maddenin 4 üncü fıkrasında belirtilen hususlarda taahhütname verilmesine ilişkin hükümler ile mücbir sebep halleri dışında, ihale üzerinde kalan isteklinin ihale tarihi itibarıyla 4734 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesinin son fıkrasının (a), (b), (c), (d), (e) ve (g) bentlerinde sayılan durumlarda olmadığına dair belgeleri veya kesin teminatı vermemesi yada sözleşme imzalamaması durumunda, geçici teminatın gelir kaydedilerek Kanun'un 58 inci maddesi gereğince altı aydan az olmamak üzere bir yıla kadar ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verileceğine ilişkin hükümler bulunmakta ve Uygulama Yönetmelikleri ekindeki ilgili standart formlarda bu hususa yönelik düzenlemeler bulunmakta idi.

4734 sayılı Kanun'da anılan hususlara ilişkin taahhütnamelerin düzenlenmediği durumda, isteklilerin bu hususlara ilişkin durumlarını belgelemeleri yerine ihaleye katılım ve rekabetin sağlanması amacına dönük olarak ve ilgili tarafların olumlu görüşleri çerçevesinde, aktarılan hususların taahhüde bağlanması ancak ihale üzerinde kalan isteklinin bu durumu belgelemesi esası benimsenmiştir.[134]

Taahhütname uygulamasında işlerliğin sağlanması ve katılım ve rekabetin sağlanması yanında güvenirlik ilkesinin de temini bakımından ihale üzerinde kalan isteklinin bu hususları belgeleyemediği hallerde;

a) Geçici teminatın irat kaydı,

[134] Kamu İhale Kurulu'nun, 03.05.2007 tarih ve 26511 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 13.04.2007 tarih ve 2007/DK.D-54 sayılı kararı.

b) 17 nci maddenin (b) bendi kapsamında değerlendirilecek bu eylem nedeniyle istekli hakkında yasaklama işlemi uygulanması,

esasları benimsenmiştir.

Kanun'un geçici teminatların gelir kaydedilmesine ilişkin hüküm bulunan bir başka maddesi de sözleşme yapılmasında isteklinin görev ve sorumluluğu başlıklı 44 üncü maddesidir. İhale üzerinde kalan isteklinin yasada öngörülen sürede kesin teminatı vererek sözleşmeyi imzalamaması halinde geçici teminatı gelir kaydedilmektedir.[135]

C. İhaleye Katılabilme Şartı Olarak İstenilen Belgeler

İhaleye katılabilme şartı olarak istenilen belgeler, ihale konusu işin niteliğine göre ihale dokümanı veya ilan ile isteklilerden istenilen belgelerdir.

İsteklilerin ihaleye katılabilmeleri için teklif kapsamında bulundurmaları gereken belgelerin neler olduğu ihale konusu iş ile ilgili yürürlükte bulunan Uygulama Yönetmelikleri ekindeki Tip Şartnamelerde belirtilmektedir.

İsteklilerin;

1- Tebligata yarar adreslerini, irtibat için gerekli telefon numaralarını ve diğer iletişim için gerekli bilgilerini,

2- Kayıtlı bulundukları Ticaret veya Sanayi Odası belgesini,

3- Teklif vermeye yetkili olunduğunu gösterir noter tasdikli imza beyannamesi veya imza sirkülerini

4- Şekli ve içeriği şartnamede belirtilen teklif mektubunu,

[135] KAYA Osman , a.g.m., s. 126.

5- Geçici teminatı,

6- Uygulama Yönetmeliklerinde belirtilen yeterlik belgeleri,

7- İsteklinin ortak girişim grubu olması halinde şartnamede belirtilen iş ortaklığı veya konsorsiyum beyannamesini,

8- Şekli ve içeriği uygulama yönetmeliklerinde düzenlenen yeterlik belgelerini,

9- İhale dokümanın satın alındığına ilişkin belgeyi,

teklifleri ile birlikte sunmaları gerekmektedir.

D. Teklif Mektubu Zarfı

Teklif mektubu ile birlikte geçici teminat belgelerinin ve ihaleye katılabilme şartı olarak istenilen diğer belgelerin içine konulduğu zarf, yasaya uygun olarak hazırlanması sonucunda "teklif" adını alır.[136]

Zarfın içerisine teklif mektubu, geçici teminata ilişkin belgeler ile ihaleye katılabilme şartı olarak istenilen belgeler konularak, zarfın üzerine isteklinin adı, soyadı veya ticaret unvanı, tebligata esas adresi yazılır ve kapatılır.

İsteklinin göstereceği adresin kanuni ikametgah adresi olması zorunlu değildir. Tebligat Kanunu'na, Kamu İhale Kanunu'nun 30, 41 ve 42 nci maddeleri ile bir istisna getirilmiş ve teklif zarfı üzerinde bildirilen adrese ihale kararı için tebliğ usulü benimsenmiştir.

[136] GÖNEN Dinçer, a.g.e., s. 444

Kanun'un 30 uncu maddesinde belirlenen esaslar doğrultusunda hazırlanmayan teklif zarfları ihale komisyonunca bir tutanak ile belirlenerek değerlendirmeye alınmamaktadır.

4734 sayılı Kanun'un 30 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "zarfın yapıştırılan yeri istekli tarafından imzalanır ve mühürlenir." şeklindeki hükmün nasıl yorumlanması gerektiği konusunda ortaya çıkan bir takım problemler üzerine Kamu İhale Kurulu 2003/7 sayılı Tebliği[137] ile;

" 4734 sayılı Kanun'un "Tekliflerin Hazırlanması ve Sunulması" başlıklı 30 uncu maddesinin birinci fıkrasındaki "Teklif mektubu ve geçici teminat da dahil olmak üzere ihaleye katılabilme şartı olarak istenilen bütün belgeler bir zarfa konulur. Zarfın üzerine isteklinin adı, soyadı veya ticaret unvanı, tebligata esas açık adresi, teklifin hangi işe ait olduğu ve ihaleyi yapan idarenin açık adresi yazılır. Zarfın yapıştırılan yeri istekli tarafından imzalanır ve mühürlenir." hükmünde yer alan "zarfın yapıştırılan yeri istekli tarafından mühürlenir" ifadesinden ne anlaşılması gerektiği konusunda tereddütler olduğu görülmüştür.

4734 sayılı Kanun'un 30 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "zarfın yapıştırılan yeri istekli tarafından imzalanır ve mühürlenir" hükmünün, zarfın yapıştırılan yerinin ihaleye katılan istekli tarafından imzalanıp, kaşesinin veya mührünün basılması şeklinde uygulanması gerekmektedir.

Yine idarelerin ve isteklilerin önceki uygulamalardan gelen alışkanlıkları çerçevesinde mali tekliflerini ayrı bir zarf içerisinde sundukları veya bazı şartnamelere bu yönde hüküm konulduğu görüldüğünden bu konuya da açıklık getirilmesi ihtiyacı doğmuştur.

[137] Kamu İhale Kurulu'nun 24.07.2003 tarih ve 25178 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan tebliği.

4734 sayılı Kanun çerçevesinde teklif zarfları hazırlanırken (pazarlık usulü ihale ile danışmanlık hizmet alım ihalelerindeki özel durumlar dışında) mali teklifleri de içeren tek bir teklif zarfının sunulması ve idari şartnamelerin de bu paralelde düzenlenmesi gerekmektedir." şeklinde açıklamada bulunarak anılan konu karşısında nasıl hareket edilmesi gerektiği konusunu çözüme kavuşturmuştur.

Anılan tebliğe göre, zarfın yapıştırılan yerinin ihaleye katılan istekli tarafından imzalanıp kaşesinin veya mührünün basılması gerekmektedir. Bunun yanı sıra Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri ile pazarlık usulü ihale hariç olmak üzere idareye mali teklifi de içerir tek bir zarfın sunulması gerekmektedir.

E. Tekliflerin Geçerlik Süresi

Kanun'un 32 nci maddesi ile uluslararası mevzuata uyum sağlamak üzere isteklilerce süresiz teklif verilmesi uygulamasına son verilerek, tekliflerin işin özelliğine göre ihale dokümanında belirlenecek süre içerisinde geçerli olmasına ilişkin bir düzenleme getirilmiştir. Buna göre; tekliflerin geçerlik süresinin ne kadar olduğunun, ihale dokümanında belirtilmesi gerekmektedir.[138]

4734 sayılı Kanun'un 32 nci maddesi, *"Tekliflerin geçerlilik süresi ihale dokümanında belirtilir. İdarece ihtiyaç duyulması halinde bu süre, teklif ve sözleşme koşulları değiştirilmemek ve isteklinin kabulü kaydıyla, en fazla ihale dokümanında belirtilen teklif geçerlilik süresi kadar uzatılabilir."* hükmünü amirdir. Ancak Kanun, teklif geçerlik süresinin isteklilerce uzatılmasına rağmen ihalenin sözleşmeye bağıtlanamaması halinde tekliflerin ikinci defa uzatılıp uzatılamayacağı yada teklif geçerlik süresi

[138] UZ Abdullah, a.g.e., s. 280.

dolmuş olmasına rağmen sözleşme bağıtlanabileceği konusunda açıklık getirmemiştir.

Kanun, bir yandan idarelerin teklif geçerlik süresi içinde ihaleleri sonuçlandırarak sözleşmeye bağlanmasını, bir yandan da isteklilerce verilmiş olan tekliflerin ileriye yönelik spekülatif tarzda değil, günün piyasa şartlarına uygun verilmesini amaçlamaktadır. Süresiz verilen tekliflerin piyasa gerçekleriyle bağdaşmadığı, idarelerin tespit etmiş oldukları yaklaşık maliyetlerin çok üzerinde tekliflerle karşı karşıya kaldığı bilinmektedir. Kanun, 32 nci maddesiyle bu durumu önlemiş ancak, ihalelerin sonuçlanması için açık bir düzenleme yapmamıştır.

Kamu İhale Kurulu, 2005 Yılı Genel Tebliği ile söz konusu belirsizliği gidermiş, teklif geçerlik süresi dolmuş olsa da ihalenin sözleşmeye bağlanabileceğini hüküm altına almıştır.

2005 Yılı Genel Tebliği'ne göre, *"Kesinleşen ihale kararı bildirildikten sonra şikayet başvurusunda bulunulması veya dava açılması nedeniyle ihale sürecinin uzaması sonucunda; teklif geçerlilik süresinin ihale dokümanında öngörülen azami süre kadar uzatıldığı ve bu sürenin de dolduğu, buna rağmen sözleşmenin imzalanamadığı durumlarda; uygulama yönetmeliklerinde yer alan sözleşmenin imzalanması ile ilgili prosedüre göre, ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibi veya ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibi ile, kabul etmeleri şartıyla sözleşme imzalanabilir."*

Ancak tekliflerin geçerlilik süresinin dolmuş olması nedeniyle ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibi veya ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibinin sözleşmeyi imzalama zorunluluğu bulunmadığından, sözleşmeyi imzalamayan istekliler hakkında geçici teminatın irat kaydedilmesine ve yasaklamaya ilişkin hükümler uygulanmayacaktır.

Bu hükümden anlaşılacağı üzere, düzenleme teklif geçerlik süresinin ikinci defa uzatılmasına cevaz veren bir düzenleme değildir. Amaçlanan husus, tarafların rızası üzerine teklif geçerlik süresi dolduktan sonra sözleşme bağıtlanmasının sağlanmasıdır. Bir anlamda akit yapma süresinin uzatılmasıdır. Bu yolun kullanılabilmesi için öncelikle sözleşme bağıtlanması dışında ihale sürecinin tamamlanmış ve ihale kararının alınmış olması gerekmektedir. Yani, ekonomik açıdan en avantajlı birinci ve ikinci teklif belirlenmiş olmalıdır. Bununla birlikte teklif geçerlik süresi Kanun'un 32 nci maddesi çerçevesinde isteklilerce uzatılmış yada teklif geçerlik süresi dolmadan uzatma talebi yapılmamış, dolayısı ile teklif geçerlik süresinin uzatılma imkanı kalmamış olmalıdır. Bu gibi durumlar nedeniyle teklif geçerlik süreleri dolmuş olmasına rağmen ihalenin sözleşmeye bağlanmamış olması gerekmektedir. Bu durumda idare, öncelikle ekonomik açıdan en avantajlı birinci teklif sahibine sözleşme bağıtlamayı kabul edip etmeyeceğini soracak, isteklinin kabulü koşuluyla sözleşme bağıtlayabilecektir. Birinci avantajlı teklif sahibi sözleşme bağıtlamayı kabul etmez ise idarenin takdirine bağlı olarak ikinci teklif sahibine gidilebilecektir.

Kanun'un bu hususu açıkça düzenlememiş olmasının bir sonucu da; isteklilerin sözleşme bağıtlamayı reddetmesi halinde her hangi bir müeyyidenin uygulanamayacak olmasıdır. Kanun'un sözleşmenin imzasından imtina edilmesi halinde ön gördüğü, isteklinin geçici teminatının irat kaydedilerek nakde çevrilmesi veya ihalelere girmekten yasaklanması gibi yaptırımlar uygulanamayacaktır. İdareler tarafından, ihale üzerinde kalan birinci ve ikinci isteklinin sözleşme bağıtlamayı kabul etmemesi halinde, isteklilerin teminat mektubu ve diğer belgeleri isteklilere teslim edilecektir.

Kural olarak ihale dokümanında belirtilen geçerlik süresi sonunda, teklifin geçerliliği kalmaz. Ancak, idarece ihtiyaç duyulması halinde bu süre, teklif ve sözleşme koşullarının değiştirilmemesi ve isteklinin kabulü kaydıyla, en fazla ihale dokümanında belirtilen teklif geçerlilik süresi kadar uzatılabilir.

Tip İdari şartnamelerin "Tekliflerin Geçerlilik Süresi" başlıklı maddesinde de, isteklinin, idarenin bu talebi kabul edebileceği veya reddedebileceği, teklif geçerlik süresinin uzatılması talebini reddeden isteklinin geçici teminatının iade edileceği hükmü yer almaktadır.

İstekliler, verdikleri teklifler ile kendilerini bağlamakla birlikte, bunun süresini bilmedikleri ortamda, teklif bedelinin yüksek olacağı aşikardır. Zira, bilinmeyen unsurları taşıyan bir ihalede, risk unsuru da artacağından, doğal olarak ihalenin bedeli de yüksek seviyede oluşur. Bu bağlamda, teklifin geçerlik süresi uzun tutuldukça, aynı gerekçeyle, ihale bedeli yüksek seviyede dengelenir.[139]

Kurul, konu ile ilgili kararında[140]; *"……İsteklinin teklifi ile bağlı kalacağı bir sürenin belirlenmesi, isteklinin korunmasını sağladığı gibi, ihale işlemlerinin zamanında yapılmasını sağlamak için idareler üzerinde de açık bir etki oluşturacaktır. 4734 sayılı Kanun'un 32 nci maddesi hükmü disipliner niteliktedir. Bu nedenle idareler yanında, ihalelere katılan istekliler de 4734 sayılı Kanun'da yer alan esas ve usullere uymak suretiyle, idare tarafından belirlenen, teklifle bağlı kalınan sürede, ihalenin sonuçlandırılmasından sorumludur. İdare isteklinin teklifiyle bağlı kalacağı süreyi işin özelliğine göre 4734 sayılı Kanun'un hükümleri ve Kanun'da yazılı işlem sürelerini dikkate alarak belirleyecek, idare ve istekli burada belirlenen süreyi dikkate alarak ihale işlemlerinin yapılması suretiyle sözleşmenin imzalanmasını sağlamakla yükümlü olacaktır.....*

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 32 nci maddesinde düzenlenen tekliflerin geçerlilik süresinin sözleşmenin imzalanmasına kadar geçerli olacağı ve idare tarafından belirlenen tekliflerin geçerlilik süresi içinde sözleşmenin imzalanması gerektiği, oysa söz konusu ihalede ihale üzerinde bırakılan ….. İnş. ve San. A.Ş.'nin 20.05.2004 tarihinde sona eren teklif geçerlilik süresinin uzatılması hususunda idarenin bir talepte bulunmadığı ve

[139] TAŞ Mehmet, a.g.m., s. 53.
[140] Kamu İhale Kurulu'nun 05.07.2004 tarih ve 2004/UK.Z-837 sayılı kararı.

teklif geçerlilik süresi içerisinde sözleşmenin imzalanamamış olduğu belirlendiğinden, idarenin teklif geçerlilik süresi dolmadan, bu sürenin uzatılması yönünde istekliden talepte bulunmaması Kanun'un 32 nci maddesine aykırılık teşkil etmektedir." şeklinde karar vererek teklif geçerlik süresinin, sözleşmenin imzalanmasına kadar geçerli olacağı ve idare tarafından belirlenen teklif geçerlilik süresi içinde sözleşmenin imzalanması gerektiği, oysa inceleme konusu ihalede ihale üzerinde bırakılan firmanın sona eren teklif geçerlilik süresinin uzatılması hususunda idarenin bir talepte bulunmadığı ve teklif geçerlik süresi içerisinde sözleşmenin imzalanmamış olduğu belirlendiğinden, idarenin teklif geçerlilik süresi dolmadan, bu sürenin uzatılması yönünde istekliden talepte bulunmamasının Kanun'a aykırı olduğunu tespit etmiştir.

İsteklilerin, teklif mektubunda teklif geçerlik süresini de takvim günü olarak belirtmeleri gerekmektedir. Aksi halde teklif verdikleri ihalede teklifleri değerlendirme dışı kalmaktadır.

Danıştay 13 üncü Dairesi, konu ile bağlantısı bulunan kararında[141]; ihale üzerinde kalanın teklif mektubunda, teklif geçerlik süresinin takvim günü olarak belirtilmemesi ve ihale konusu iş ile ilgili taahhüdü altındaki ve bitirdiği iş miktarını gösteren belgeyi sunmayan isteklilerin değerlendirme dışı bırakılması ve kalan tekliflerin yeniden değerlendirilmesi suretiyle ihale işlemlerine devam edilmesi yönünde verilen Kurul kararına[142] karşı açılan davada, idare mahkemesi davanın kabulü ile ihale işlemleri ve ihalenin iptali yönünde karar vermiş, anılan Daire ise, ihaleye 14 firmanın katılmasının rekabet ortamının oluştuğunu gösterdiğini, çeşitli eksiklikler nedeniyle 13 firmanın ihale dışı kalmış olması, ihalenin iptali için yeterli sebep teşkil etmeyeceğinden, bütün tekliflerle birlikte ihale üzerinde kalanın teklifinin de yaklaşık maliyetin altında olması münasebetiyle ihalenin iptali yönünde karar veren idare mahkemesi hükmünü bozmuştur.

---

[141] Danıştay 13 üncü Dairesi'nin, 03.11.2006 tarih ve 2006 / 533 E, 2006 / 4190 K sayılı kararı.
[142] Kamu İhale Kurulu'nun, 22.02.2005 tarih ve 2005 / UH.Z-398 sayılı kararı.

Danıştay'ın anılan kararı, Kanun'un temel felsefesinin ortaya konulduğu ve kamu alımlarında uyulması gereken ilkelerin ifade edildiği 5 inci maddesi hükmü karşısında hukuka uygun görünmemektedir. Zira kamu alımlarında rekabet, devlet ihtiyaçlarının en iyi şekilde uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve kaynakların verimli kullanılması ilkelerine uygun davranılmasını gerektirmektedir. Dava konusu olayda, ihaleye katılan 14 firmadan 13 tanesi çeşitli sebeplerle değerlendirme dışı kalmış ve ihale kalan tek firma üzerinde bırakılmıştır. Her ne kadar ihaleye katılım noktasında rekabetin sağlandığı söylenebilirse de, değerlendirme dışı kalan tekliflerin içeriği bilinmeden kalan tek firma üzerinde ihalenin bırakılmış olması Kanun'un temel felsefesine uygun değildir. Bu açıdan kanımca Danıştay 13 üncü Dairesi'nin söz konusu kararı hukuki mesnetten uzaktır.

II. Tekliflerin Sunulmasına İlişkin Esaslar

A. Genel İlkeler

Tekliflerin, KİK tarafından hazırlanan Uygulama Yönetmeliklerinin ekinde yer alan standart formlardan işin niteliğine göre uygun olanı esas alınarak hazırlanması gerekmektedir.[143]

Tekliflerin veriliş şekli konusunda 4734 sayılı Kanun'da, 2886 sayılı Kanun'dan farklı bir düzenleme getirilmediği görülmektedir. Kanun'da asıl olan, tekliflerin idareye sıra numaralı alındı karşılığında elden verilmesidir.

Kanun'un 30 uncu maddesinin 3 üncü fıkrasında ; "*Teklifler iadeli taahhütlü olarak da gönderilebilir. Posta ile gönderilecek tekliflerin ihale dokümanında belirtilen ihale saatine kadar idareye ulaşması şarttır. Postadaki gecikme nedeniyle işleme konulmayacak olan tekliflerin alınış zamanı bir tutanakla tespit edilir."* denilmek suretiyle posta ile teklif verilebilmesine olanak tanınmıştır. Bu bakımdan, ihale ilanlarında görülen

[143] UZ Abdullah, a.g.e., s. 274

"posta ile gönderilen teklifler kabul edilmez" şeklindeki düzenlemeler Kanun'a aykırıdır. Buradaki seçimlik hak idareye değil, istekliye aittir.[144]

Tekliflerde bulunması zorunlu bilgiler Kanunun 30 uncu maddesinde belirtilmiş olup, bunlardan teklife esas rakam ve yazı dışındaki bilgiler "önemsiz bilgi eksikliği" kapsamında tamamlatılabilir. Örneğin teklif edilen bedelin yalnız rakamla yazılıp yazılı şekilde belirtilmediği hallerde, istekliden teklifini rakama uygun olarak yazı ile de belirtmesi istenmelidir. İsteklinin teklifinin aşırı düşük veya en avantajlı teklif olup olmaması bunda etkili değildir. Yine mektupta imza bulunup da ad ve soyadın bulunmadığı veya tam tersi durumlar böyledir. Çünkü bu bilgiler teklifin esasını değiştirmediği gibi zarfın üzerinde de yer alması zorunlu bilgilerdir. Bu gibi eksikliklerin tamamlatılması için mutlaka istekliye yazılı bir tebligat yapılması zorunlu olmayıp, isteklinin davet edilerek eksikliğin hemen tamamlatılması ve eksikliğin tespitine ilişkin tutanağın altının imzalatılması da yeterli olacaktır.

Teklif zarflarının maddede öngörüldüğü şekilde ağzının yapıştırılması, yapıştırılan kısmı kaplayacak şekilde imzalanması zorunludur. Bu şartı taşımayan zarflar açılmaz ve değerlendirmeye alınmaz.

Kanun'un 36 ncı maddesinde açıkça, *"30 uncu maddesinin birinci fıkrasına uygun olmayan zarflar bir tutanak ile belirlenerek değerlendirmeye alınmaz."* hükmü yer almaktadır. Dolayısıyla bu gibi zarfların ihale sonrası iade edilmesi gerekmektedir.

Öte yandan zarf üzerindeki eksikliklerin ihale sırasında tamamlatılması da mümkün değildir. Kurul, teklif zarfının üzerinde ihaleyi yapan idarenin açık

[144] ALTUN Muhsin, "Kamu İhale Kanunu'nda Teklif Mektuplarının Hazırlanması ve Verilmesine İlişkin Esaslar", **Mali Hukuk Dergisi**, Sy. 106, Ağustos, 2003, s. 89

adresinin bulunmaması nedeniyle isteklinin ihale dışı bırakılmasının kanuna aykırı bir durum olarak görmemektedir.[145]

Kamu İhale Kanunu'nun 10 uncu maddesi ile *"İhaleye katılacak isteklilerden, ekonomik ve malî yeterlik ile mesleki ve teknik yeterliklerinin belirlenmesine ilişkin olarak aşağıda belirtilen bilgi ve belgeler istenebilir: …Aşağıda belirtilen durumlardaki istekliler ihale dışı bırakılır:*" denilerek isteklilerin iflas, tasfiye, SSK prim borcu, vergi borcu, mesleki faaliyetten men edilmemiş olma gibi hallerinin olmadığına ilişkin belgelerin sunulma zorunluluğu ve bu belgeleri sunmayan isteklilerin ihale dışı bırakılması gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Kurul ilk çıkardığı yönetmeliklerdeki bu tür belgelerin sunulması ile ilgili mevcut hükümlerde değişiklik yapmış ve *"İhaleye katılan adaylardan veya isteklilerden (a), (b), (c), (d), (e), (g) ve (i) bentlerinde belirtilen durumlarda olmadıklarına dair beyanlarını ortaya koyan yazılı taahhütnamelerin başvuru veya teklifleriyle birlikte, ihale üzerinde kalan istekliden ise bu durumlarda olmadığına dair belgelerin sözleşme imzalanmadan önce istenilmesi zorunludur."* şeklindeki yeni düzenlemesi ile isteklilerin ihale dışı bırakılmayı gerektiren durumda olmadıklarını, kendileri tarafından verilecek bir taahhütname ile ihale teklif dosyalarında sunacaklarını, sadece ihale üzerinde kalan isteklinin sözleşme bağıtlanmadan önce ilgili idarelerden alacağı resmi belgeyi ihaleyi yapan idareye sunacağını hüküm altına almıştır.

Ancak uygulamada idarelerin ihale üzerinde kalan isteklinin bu belgelerden birini idareye sunmaması halini ihale dışı bırakılma nedeni olarak değil, isteklinin ihalelerden yasaklanmasını gerektiren bir husus olarak kabul ettikleri görülmektedir. Halbuki, 4734 sayılı Kanun yasaklamayı gerektiren fiil ve davranışları sayma ve sınırlama yoluyla belirlemiştir. 17 nci maddede *"İhalelerde aşağıda belirtilen fiil veya davranışlarda bulunmak yasaktır:"* denilerek, bir kısmı TCK'da açıkça suç olarak tanımlanan bir kısmı ise 4734 sayılı Kanun'un özel düzenleme ile suç saydığı ve yasaklamayı gerektiren

[145] Kamu İhale Kurulu'nun, 15.05.2003 tarih ve 2003 / UK.Z – 73 sayılı kararı.

alternatif teklif verme ve ihaleye katılamayacağı halde katılma gibi fiil ve davranışları ve bu yasaklara uymayanlar hakkında Kanun'un 4 üncü bölümünde yer alan yasaklamaya yönelik müeyyidelerin uygulanacağını düzenlenmiştir.

Kanun, kendi genel mantığı ve bu hüküm çerçevesinde, isteklilerin ancak yukarıda belirtilen hallerde yasaklanabileceğini, bunun dışındaki mevzuata aykırı hal ve davranışın, Kanun'un öngördüğü hal ve davranışı düzenleyen özel hükümler çerçevesinde müeyyidelendirilebileceğini ifade etmektedir. Genel hukuk kuralları da bizi aynı sonuca götürmektedir. Ticari de olsa bir hakkın kullanımının engellenmesi, ancak yasalarda "açıkça" öngörülmesi hallerinde mümkündür.

Temel hak ve hürriyetler yanında "ihalelerden yasaklama", "idareyi yanıltma" eylemine karşılık bir cezai yaptırım olarak algılandığında dahi TCK'nın temel ilkelerine aykırı bir durum ortaya çıkmaktadır. TCK'nın suç ve cezada kanunilik (tipiklik) ilkesini düzenleyen 2 nci maddesinde yer alan, kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemeyeceği, kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamayacağı ve bu hükümlerin kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamayacağı yolundaki esaslı düzenlemeler, ihale dışı bırakılmayı gerektiren bir belge eksikliğinin, yasaklamayı gerektiren bir davranış olarak kabul edilmesini engellemektedir. Bunun aksini iddia etmek; ihale sürecinde meydana gelen her türlü mevzuata aykırılığın yada belge eksikliğinin, "idareyi yanıltmaya yönelik bir faaliyet" olarak algılanmasına ve bir çok isteklinin kamu ihalelerinden yasaklanmasına kadar gidebilecek bir yanlış yorum olacaktır.

Kurul kararlarında bu güne kadar 10 uncu maddede istenen belgelerden her hangi birinin sunulmadığını tespit ettiği hallerde, her ne kadar yasaklama idarelerin yetkisinde olsa da, sadece ihale dışı kalması gerektiğini belirterek hüküm tesis etmiş, herhangi bir yasaklama hükmüne atıfta bulunmamıştır.

Kaldı ki; 10 uncu maddede sayılan belgelerin ihaleye giriş esnasında değil de sözleşme esnasında sunulması zorunluluğu, Kurul tarafından yapılan bir değişiklik sonucu ortaya çıkmıştır. Yorum yada kıyas yoluyla, bu değişikliğin suç ve ceza tanımlarının da değişmesine yol açtığını düşünmek hukuka aykırı bir yöntem olur. Yasa koyucunun ön görmediği bir suç ve cezanın "Kurul tarafından ihdas" edilmesi sonucuna varır ki, bu da bütün temel hukuk prensiplerinin ihlali anlamına gelir. Bu nedenle 10 uncu maddedeki belgeleri sunamayan isteklilerin sadece ihale dışı bırakılması ve herhangi bir ihaleden yasaklamaya maruz bırakılmaması gerekmektedir.´

B. İhale ve Ön Yeterlik Dokümanındaki Hususlara İlişkin Açıklama İstenmesi

Ön yeterlik başvurusu veya teklif verme aşamasında, ihale veya ön yeterlik dokümanında açıklanmasına ihtiyaç duyulan hususlarla ilgili olarak, adaylar ve istekliler son başvuru veya teklif verme gününden yirmi gün öncesine kadar yazılı olarak açıklama talep edebilmektedirler.

Açıklama talebinin idarece uygun görülmesi halinde idarece yapılacak açıklama, bu tarihe kadar ihale veya ön yeterlik dokümanı alan tüm istekli veya adaylara yazılı olarak iadeli taahhütlü mektupla bildirilmekte veya imza karşılığı elden teslim edilmektedir.

C. Tekliflerin Geri Alınması ve Değiştirilmesi

Kanun'un sistematiğine göre zeyilname düzenlemesi hali hariç, tekliflerin herhangi bir sebeple geri alınması ve değiştirilmesi mümkün değildir. Kanun'un 33 üncü maddesine göre, teklifler verildikten sonra, Kanun'da yazılı haller dışında zam veya indirim teklifleri de kabul edilemez.

Kamu İhale mevzuatı uyarınca açık ihale usulünde teklif edilen fiyatın da değiştirilmemesi esastır. Bu durumun tek istisnası Kanun'un 37 nci maddesinin son fıkrasında düzenlenmiş olup, teklif edilen fiyatları gösteren teklif mektubu eki cetvelde çarpım ve toplamlarda aritmetik hata bulunması halinde aritmetik hataların birim fiyatlar esas alınmak kaydıyla düzletilebileceği ve bulunan toplamın istekli tarafından kabul edilmesi halinde değiştirme mümkün olabilmektedir.[146]

Kurul, konu ile ilgili yapmış olduğu itirazen şikayet incelemesinde durumu şu şekilde tespit etmiştir[147]; *"Kanun'un 30 uncu maddesinde ise, "…Verilen teklifler, zeyilname düzenlenmesi hali hariç, herhangi bir sebeple geri alınamaz ve değiştirilemez…." hükmüne yer verilmiştir. Teklifler verildikten sonra ……. A.Ş.'nin idareye gönderdiği 05.11.2003 tarih ve M/BP 29/03 referans no'lu yazıda; "…ihale için teklif ettikleri fiyatı başka alımlara emsal teşkil etmemek üzere 198.000 Euro'ya (araç başına, şikayetçi firmanın fiyatı ile aynı bedel) indirdiklerini bildirdikleri ve sözleşmenin indirilmiş fiyat üzerinden ……. A.Ş. ile 19.01.2004 tarihinde imzalandığı anlaşılmış olup idarece istekli firma tarafından yapılan indirim dikkate alınarak işlem tesis edilmesi, 4734 sayılı Kanun'un 30 uncu maddesinde yer alan, "…verilen teklifler zeyilname düzenlenmesi hali hariç, herhangi bir sebeple geri alınamaz ve değiştirilemez…" hükmüne aykırıdır.*" demek suretiyle zeyilname düzenlenmesi hali hariç tekliflerin değiştirilemeyeceğine işaret etmiştir.

C. Alternatif veya Şartlı Teklif Sunulması

Kanun'un 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasındaki; "*Mal alımı ihalelerinde, ihale dokümanında alternatif teklif verilebileceğine dair hüküm bulunması halinde, alternatif tekliflerde aynı şekilde hazırlanarak sunulur."* şeklindeki hüküm gereği mal alımı ihalelerinde, ihale dokümanında alternatif

[146] UZ Abdullah, a.g.e., s. 275.
[147] Kamu İhale Kurulu'nun 24.02.2004 tarih ve 2004/UK.Z-236 sayılı kararı.

teklif verilebileceğine ilişkin hüküm bulunması halinde alternatif tekliflerin sunulması imkanı bulunmaktadır.

Alternatif teklif verilebilmesi konusunda dikkat edilmesi gereken en önemli husus, alternatif teklif sunulabilmesinin sadece mal alımı ihalelerinde söz konusu olabilmesidir. Kurul; *"İhale konusu işe ait idari şartnamenin 9'uncu maddesinde isteklilerin asıl tekliflerinin yanı sıra alternatif teklif verilebileceği şeklinde bir düzenlemeye yer verildiği görülmüştür. Buna karşılık 4734 sayılı Kanun'un 27 nci maddesinin (h) bendinde alternatif teklif verilmesi ve verilebilecekse alternatif tekliflerin nasıl değerlendirileceği hususu mal alımları ile ilişkilendirilmiş olup, bu durumda, idari şartnamelerde alternatif tekliflere ilişkin düzenlemeye sadece mal alımı ihalelerinde yer verilebilecektir. Bu nedenle, bu şekilde bir düzenlemenin yapım işi ihalesine ait bir idari şartnamede bulunması anılan mevzuat hükmüne aykırıdır."* şeklindeki kararı ile alternatif teklifin yalnız mal alımı ihalelerinde söz konusu olabileceğini, yapım işleri ihalelerinde alternatif teklif verme imkanının bulunmadığını ifade etmiştir.[148]

Bununla birlikte diğer bir husus da, alternatif teklif verilebileceğine ilişkin ihale dokümanında bir açıklığın bulunması gerektiğidir. Yani idareler, hazırladıkları ihale dokümanlarında alternatif teklif verilebileceğini açıkça ifade etmelidirler. Nitekim, Kurul; *"……söz konusu ihalede alternatif teklif verilemeyeceği düzenlemesi bulunmasına rağmen …… firması tarafından 14 üncü kalemde yer alan malzemeye ilişkin olarak alternatif teklif verilmesi ve bu teklifin ihale komisyonunca değerlendirmeye alınmak suretiyle ihalenin anılan firmanın üzerinde bırakılması yukarıda anılan mevzuata aykırıdır."* şeklindeki kararı[149] ile ihalede alternatif teklif verilemeyeceğinin düzenlenmiş olmasına rağmen alternatif teklif verilmesinin mevzuata aykırı olduğu yönünde karar vermiştir.

[148] Kamu İhale Kurulu'nun 19.10.2004 tarih ve 2004/UY.Z-1386 sayılı kararı.
[149] Kamu İhale Kurulu'nun 19.10.2004 tarih ve 2004/UM.Z-1376 sayılı kararı.

Alternatif teklif verilmesi halinde teklif mektupları teklif edilecek her bir ürün için asıl teklif ve alternatif teklif şeklinde istekli tarafından belirlenmek suretiyle düzenlenerek teklif belgeleri içinde verilmesi gerekmektedir.[150]

İhalelerde, istekliler belli koşullar öne sürerek fiyatta indirim yapmayı içeren teklif mektubu sunamazlar. Kurul, konu ile ilgili kararında; *"İdari şartnamede ihale konusu işin adının, "otomatik meteoroloji ölçüm istasyonu", miktarı ve türünün, "özellikleri şartnamenin teknik hususlar kısmında verilen 150 adet otomatik meteoroloji ölçüm sistemi" olarak belirtildiği, buna rağmen ihale üzerinde bırakılan istekli tarafından birim fiyat teklif cetvelinden 151 istasyon için teklif verildiği anlaşılmıştır. Anılan Kanun ve Yönetmelik hükmü uyarınca, ihale üzerinde bırakılan isteklinin teklif tutarının aritmetik hata dışında değiştirilmesinin mümkün olmadığı, birim fiyat teklif cetvelinde fazladan bir kalem oluşturulduğu ve bu kalem için de teklif verildiği, dolayısıyla söz konusu teklifin şartlı teklif olarak değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır."* şeklinde karar vermiştir.[151]

Bir diğer kararında[152] ise Kurul, *"Yukarıda sıralanan tüm trafo merkezlerinin yapım işinin şirketimize verilmesi durumunda, yukarıda belirtilen istasyonların her birinin toplam fiyatı üzerinden %2 indirim uygulamayı taahhüt ederiz." ifadesinin bulunduğu, istekli tarafından belli bir koşula bağlı olarak teklif fiyatında tenzilat yapılacak olması hususunun şartlı teklif olarak değerlendirilmesi gerektiği ve Kanunun temel ilkelerinden rekabetin ve eşit muamelenin sağlanması açısından uygun olmadığı, başvuru sahibinin dilekçesinde belirttiği üzere ihale konusu 10 adet trafo merkezinden 154 KV Malatya-TM1 işine en düşük teklifi vermiş olduğu ve ihale üzerine bırakılarak kendisiyle sözleşme imzalanan ……. Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye ait teklif mektubunun usulüne uygun olmadığı anlaşılmıştır." d*emek suretiyle

[150] UZ Abdullah, a.g.e., s. 278.
[151] Kamu İhale Kurulu'nun 11.12.2006 tarih ve 2006/UM.Z-3128 sayılı kararı.
[152] Kamu İhale Kurulu'nun 12.07.2004 tarih ve 2004/UK.Z-861 sayılı kararı.

koşula bağlı olarak teklif fiyatında tenzilat yapılacak olması hususunun şartlı teklif olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

E. Zeyilname Düzenlenmesi

Kural olarak ihale dokümanında ve ön yeterlik dokümanında değişiklik yapılamaz. İhale dokümanında değişiklik yapılmasının zorunlu olduğu hallerde, söz konusu durum tutanakla tespit olunur ve daha önce yapılmış olan ilanlar geçersiz sayılmak suretiyle gerekli düzeltmeler yapılarak ilan yenilenir.

Fakat , isteklilere davet mektubu gönderildikten sonra yani teklif verme aşamasında iken bir takım maddi veya teknik hataların idarece tespit edilmesi veya bu durumun isteklilerce yazılı olarak bildirilmesi halinde zeyilname düzenlemek suretiyle ihale dokümanında değişiklik yapmak mümkündür. Bu durum Kanun'un 50 nci maddesinin son fıkrasında düzenlenmiştir.

İlgili maddeye göre zeyilname düzenlemek suretiyle ihale dokümanında değişiklik yapılabilmesi için maddi veya teknik hatalar ile eksikliklerin tekliflerin hazırlanmasını ve işin gerçekleştirilmesini etkileyecek ölçüde olması gerekmektedir. Söz konusu hata ve eksiklikler işin gerçekleştirilmesini veya tekliflerin hazırlanmasını etkilemiyor ise zeyilname düzenleyerek değişiklik yapmaya gerek bulunmamaktadır. Bununla birlikte maddede yer alan *".....ihale dokümanında değişiklikler yapılabilir."* şeklindeki ibareden zeyilname düzenleyerek ihale dokümanında değişiklik yapmanın idarenin takdirinde olduğu sonucu çıkarmak mümkündür[153]. Yani ihale dokümanında zeyilname düzenleyerek değişiklik yapılabilmesi için işin gerçekleştirilmesini veya tekliflerin hazırlanmasını etkileyecek maddi veya teknik hata ve eksikliklerin bulunmasının yanında zeyilname düzenlenmesi hususunda idarenin karar vermesi gerekmektedir.

[153]GÖNEN Dinçer, IŞIK Hikmet, a.g.e., s. 525.

Öte yandan yapılan değişikliklere ilişkin zeyilnamenin, son teklif verme gününden en az on gün öncesinde bilgi sahibi olmalarını sağlayacak şekilde ihaleye davet edilen tüm isteklilere bildirilmesi gerekmektedir. Zeyilname düzenlenmesi nedeniyle tekliflerin hazırlanması için ek süreye ihtiyaç duyulması halinde teklif verme tarihi bir defaya mahsus olmak üzere en fazla yirmi gün süreyle ertelenebilir. Ayrıca zeyilname düzenlenmesinden önce tekliflerini vermiş olan isteklilerin tekliflerini geri çekip yeniden teklif verme imkanı da bulunmaktadır.

Kamu İhale Kurulu da istikrar kazanmış kararlarında zeyilname ile ilandaki herhangi bir hususun düzeltilmesini mevzuata aykırı olarak değerlendirmektedir.

Kamu İhale Kurulu'nun 05.03.2007 tarihli kararında[154] : "*İncelenen ihaleye ait ilanın "Kalite ve standarda ilişkin belgeler" başlıklı 4.3.4. maddesinde, "İstekliler tarafından, ihale tarihi itibariyle geçerlilik süresini doldurmamış aşağıdaki maddelerde belirtilen belgeleri sunulması zorundadır.*

…

6.TS EN ISO 14001:2004 belgesi." düzenlemesine yer verilmiş, idari şartnamenin 7.3.4.1 maddesinde de TS EN ISO 14001:2004 belgesinin sunulmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir.

İdare tarafından 01.12.2006 tarihinde düzenlenen zeyilnamede, "…idari şartnamenin 7.3.4.1 maddesinin 4 ve 6 ncı maddelerinde istenen "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan 1457 sayılı İş Kanunun 74 üncü maddesi veya 4857 sayılı İş Kanunu'nun 78 nci maddesi uyarınca iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan İşletme Belgesi ve kurma izni belgesinin (aslı veya noter tasdikli sureti veya aslı idarece görülerek onaylanmış suretini) ve TS EN ISO 14001:2004 belgesi ile ilgili maddeler kaldırıldığından, söz konusu maddeler ile ilgili hiçbir evrak istenmeyecektir." ifadesine yer verilmiştir.

---

[154] Kamu İhale Kurulu'nun 05.03.2007 tarihli ve 2007/UH.Z-855 sayılı kararı.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İlanın Uygun Olmaması" başlıklı 26'ncı maddesinde; "13, 24 ve 25 inci maddelerdeki hükümlere uygun olmayan ilânlar geçersizdir. Bu durumda, ilân bu maddelere uygun bir şekilde yenilenmedikçe ihale veya ön yeterlik yapılamaz.

Ancak, 13'üncü maddede belirtilen ilânın yapılmaması veya ilân sürelerine uyulmaması halleri hariç, yapılan ilânlarda 24 ve 25 inci madde hükümlerine uygun olmayan hatalar bulunması durumunda, idarelerce ilânların yayımlanmasını takip eden on gün içinde hatalı hususlar için düzeltme ilânı yapılmak suretiyle ihale veya ön yeterlik gerçekleştirilebilir." hükmüne,

Kamu İhale Genel Tebliği'nin Birinci Bölümünün XII/C numaralı maddesinde "Zeyilname ile İhale Dokümanında Değişiklik Yapılması" başlığı altında ".. Ancak ilanda yapılacak düzeltmeler sadece 4734 sayılı Kanun'un 26 ncı maddesinde belirtilen hallerle sınırlı olarak ve ilanın yayınlanmasını takip eden 10 gün içinde yapılabileceğinden bu süre geçtikten sonra ihale dokümanının ilana yansıyan hükümleri ile ilgili olarak zeyilname düzenlenmesi mümkün bulunmamaktadır." hükmüne yer verilmiştir.

İhale ilanında TS EN ISO 14001:2004 belgesi istenilmesi nedeniyle, sözkonusu yeterlik kriterlerinin aranmayacağı yönünde yapılan düzenlemenin ancak ilânının yayımlanmasını takip eden on gün içinde düzeltme ilanı ile yapılabileceği, düzeltme ilanı yayımlanmaksızın zeyilnameyle bir değişikliğe gidilmesinin 4734 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi ile anılan Tebliğ hükmüne aykırılık teşkil ettiği anlaşılmıştır." açıklamada bulunulmuştur.

Kurul konu ile ilgili bir başka kararında da[155]; "*İlân yapıldıktan sonra ihale dokümanında değişiklik yapılmaması esastır. Değişiklik yapılması zorunlu olursa, bunu gerektiren sebep ve zorunluluklar bir tutanakla tespit edilerek önceki ilânlar geçersiz sayılır ve iş yeniden aynı şekilde ilân olunur.*

[155] Kamu İhale Kurulu'nun, 18.06.2007 tarih ve 2007/UY.Z-2011 sayılı kararı.

Ancak, ilân yapıldıktan sonra, tekliflerin hazırlanmasını veya işin gerçekleştirilmesini etkileyebilecek maddi veya teknik hatalar veya eksikliklerin idarece tespit edilmesi veya isteklilerce yazılı olarak bildirilmesi halinde, ihale dokümanında değişiklikler yapılabilir. Yapılan bu değişikliklere ilişkin ihale dokümanının bağlayıcı bir parçası olan zeyilname, son teklif verme gününden en az on gün öncesinde bilgi sahibi olmalarını temin edecek şekilde ihale dokümanı alanların tamamına gönderilir…" hükmü yer almaktadır.

4734 sayılı Kanun'un yukarda aktarılan hükümleri gereği, ilanda yapılacak düzeltmeler sadece 4734 sayılı Kanun'un 26 ncı maddesinde belirtilen hallerle sınırlı olarak ve ilanın yayımlanmasını takip eden 10 gün içinde yapılabileceğinden, bu süre içinde düzeltme ilanı yapılmaksızın ihale dokümanının ilana yansıyan hükümleri ile ilgili olarak zeyilname düzenlenmesi mümkün bulunmamaktadır. İncelenen ihalede zeyilname ile düzeltilen husus, ihaleye katılımı etkileyen ve ihale dokümanının ilana yansıyan bir hüküm olup, süresi içinde düzeltme ilanı yapılmadan düzenlenen zeyilname, 4734 sayılı Kanun'un 29 uncu maddesi hükümlerine aykırıdır." şeklinde kararı ile zeyilname ile düzeltmelerin, ilanın yapılmasını takip eden 10 gün içinde yapılabileceğine işaret etmiştir.

Netice olarak, zeyilname ile ihale dokümanında değişiklik yapılabilmesi için tespit edilen maddi hata veya eksikliklerin tekliflerin hazırlanmasını veya gerçekleştirilmesini etkileyecek nitelikte bulunması ve zeyilname düzenleyerek ihale dokümanında değişiklik yapılmasına idarenin karar vermiş olması gerekmektedir.

SONUÇ

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, D.İ.K'in uygulanmasında ortaya çıkan problemleri ortadan kaldırmak ve AB ile uyum sürecinde kamu alımları alanında ortak bir hukuk sistemi oluşturmak amacıyla çıkarılmış ve hemen hemen tüm kamu kurumlarını ve bunların yaptıkları ihaleleri kapsamında barındırmaktadır.

Güvenlik, gizlilik, ticari hayatın gerekleri gibi sebeplerle bazı kamu alımları kanun kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu istisnalar incelendiğinde kanunun çıkış amacına aykırı olarak çok geniş olduğu söylenebilir.

Bu kanun ile saydamlık, rekabet, eşit muamele, güvenirlik, gizlilik, kamuoyu denetimi, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve kaynakların verimli kullanılması gibi kriterler temel ilkeler olarak kabul edilmiştir. Eşik değer, ortak girişim, yaklaşık maliyet ve ekonomik açıdan en avantajlı teklif gibi yeni kelimeler Türk ihale hukuku literatürüne bu Kanunla girmiştir.

Kanun ile açık ihale usulü, belli istekliler arasında ihale usulü ve pazarlık usulü olmak üzere üç ihale yöntemi belirlenmiştir. Bunlardan açık ihale usulü temel usul, diğerleri ise ancak belli şartların varlığı halinde uygulanabilecek istisnai usullerdir. Ayrıca Kanun'un ilk şeklinde bir ihale usulü olmakla beraber sonradan alım yöntemi olarak belirtilen doğrudan temin de istisnai bazı hallerde kullanılabilen bir kamu alım yöntemi olarak belirtilmiştir.

İhalenin başlangıcından sözleşmenin imzalanmasına kadar olan süre içerisinde idarece yapılan işlemlerde Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olmadığına ilişkin şikayetleri inceleyerek sonuçlandırmak ve ihale konusunda genel düzenlemeler yapmak üzere bağımsız bir idari kuruluş olan Kamu İhale Kurumu kurulmuştur.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile Türk ihale sistemine belli standart düzenlemeler getirilmiş olmakla beraber uygulamada birlik henüz tam anlamı ile sağlanamamıştır. Hem idarelerin ve isteklilerin bu kanunu iyi bir şekilde algılayabilmesi, hem de genel düzenleyici işlemlerin rekabeti ve eşit muameleyi tam olarak sağlayabilmesi için, düzenlemelerin yeniden gözden geçirilmesi ve bu alandaki eğitimlerin yaygınlaştırılması gerekmektedir.

İhale uygulamalarının en önemli aşamasını tekliflerin hazırlanması ve sunulması oluşturmaktadır. Tekliflerin geçerliliğini etkileyecek şekil şartları ihale kanunlarında ve yönetmeliklerde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerin esas amacı, isteklilerin ihaleye ilişkin niyetlerini açıkça belirtmelerini, idarelerin de bu niyeti doğru biçimde tespit etmelerini sağlamaya yöneliktir. 4734 sayılı Kanun ile tekliflerin hazırlanması ve sunulmasına ilişkin köklü değişiklikler öngörülmüş, 2886 sayılı Kanun dönemindeki uygulamadan tümüyle farklı yeni bir sistem getirilmiştir.[156]

Öte yandan Türkiye, AB direktifleri karşısında müktesebatla çelişen yeni istisnalar kabul etmekten kaçınmalıdır. Şeffaf olmayan ve ayrımcı kamu ihale uygulamalarına son verilmesi ve Kamu İhale Kanunu'nun müktesebata uyumlaştırılması için harekete geçilmesi gerekmektedir. Kamu ihaleleri alanında idari kapasitenin daha da güçlendirilmesine ihtiyaç vardır. Kamu İhale Kanunu'nun takibi alım yapan kuruluşlara daha fazla eğitim imkanı sağlanması ve kaynak tahsisi gerekmektedir.[157]

---

[156] ALTUN Muhsin, a.g.m., s. 81.

[157] ÇOLAK H.Bayram, "Kamu Alımlarında AB Müktesebatına Uyum Düzeyimiz", **Yaklaşım Dergisi**, Sy. 158, Şubat, 2006, s. 36.

KAYNAKÇA

ADAK Agah; "Kamu İhale Kurumu ve Şikayet Mekanizması", **Mali Hukuk Dergisi**, Sy. 99, 2004.

AĞARI M. Bülent Ve Arkadaşları; **Kamu Alımlarında AB Ve İngiltere'deki Düzenleme ve Uygulamalar**, Kamu İhale Kurumu Yayını, Ankara, Nisan, 2005.

AKYILMAZ Bahtiyar; **İdare Hukuku**, Sayram Yayınları, Konya, 2004.

ALTUN Muhsin; "Kamu İhale Kanunu'nda Teklif Mektuplarının Hazırlanması ve Verilmesine İlişkin Esaslar", **Mali Hukuk Dergisi**, Sy. 106, Ağustos, 2003.

ALTUN Muhsin; "Avrupa Birliği Direktifleri Karşısında Kamu İhale Kanunu'nda Yapılması Gereken Değişiklikler", **Mali Hukuk Dergisi**, Sy.103, Şubat, 2003.

ALTUN Muhsin; "4734 Sayılı Kanun Uygulanmasında İhale Dokümanı, İçeriği ve Düzenlenmesi", **Mali Hukuk Dergisi,** Sy. 108, Aralık, 2003.

ATAY Ender Ethem; **İdare Hukuku**, Turhan Kitapevi, Ankara, 2006.

ATAY Ender Ethem, TUNÇ Hasan; "Kamu Hukukunda Eşitlik İlkesi", **Türk Hukuk Dünyası**, Sy. 1, Mayıs, 2000.

ARSLAN Yılmaz; "Yeni İhale Sistemi Ve 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu Üzerine Bir İnceleme", **İçişleri Bakanlığı**, Ankara, Mart, 2003, www.icisleri.gov.tr.

ATAY Tezcan, ERBAŞI Ali; "Hizmet Alımı İhalelerinde Makine, Teçhizat ve Ekipmanlar İçin Kendi Malı Olma Şartının Aranıp Aranmayacağı" **Yaklaşım Dergisi**, Sy. 160, Nisan, 2006.

BİLİR Hakan; "İhale Teorisi Ve Rekabet Perspektifinden Kamu İhale Kanunu'na Genel Bir Bakış", **Mali Hukuk Dergisi**, Sy. 102, Aralık, 2002.

BİLİR Hakan; "Kamu İhaleleri Ve Rekabet", **Rekabet Dergisi,** Sy. 11, 2002.

BUZ Vedat**; Kamu İhale Sözleşmelerinin Kuruluşu ve Geçerlilik Şartları**, Yetkin Kitapevi, Ankara, 2007.

ÇETİN Aydın; "Kamu İhale Yasasındaki Bazı Temel İlkelerin Mali Boyut Açısından İrdelenmesi", **Mali Hukuk Dergisi**, Sy. 103, Şubat, 2003.

ÇOLAK H.Bayram; "Kamu Alımlarında AB Müktesebatına Uyum Düzeyimiz", **Yaklaşım Dergisi**, Sy. 158, Şubat, 2006.

ÇORBACIOĞLU Şevket; "Beşinci (12.11.2001) Kamu İhale Kanunu Tasarısı'nın Değerlendirmesi", **Türkiye Mühendislik Haberleri**, Sy. 414.

EMEK Uğur, "Kamu Alımlarında Etkin İhale Tasarımı", **TUSİAD Yayını**, 2001.

ERİŞ Atilla; "Devlet İhale Sürecinde Etik", **Türkiye Mühendislik Haberleri**, Sy. 411.

GÜNDAY Metin; **İdare Hukuku**, İmaj Yayınevi, Ankara, 2006.

GÜNDÜZ İrfan; "Kamu İhalelerinde Açıklık Ve Rekabet İlkesi", **Belediye Dünyası**, C. 2, Sy. 11, 2001.

GÖNEN Dinçer, IŞIK Hikmet; **Açıklamalı Kamu İhale Kanunu Ve İlgili Mevzuat**, Ankara, 2003.

GÖZÜBÜYÜK A.Şeref, TAN Turgut; **İdare Hukuku**, Turhan Kitapevi, Ankara, 2007.

İĞDELER Serdar, "Kamu İhale Kanunu Yenilikler Ve Eksiklikler", **Türk İdare Dergisi**, Haziran, 2003.

KÜÇÜK Faruk; **4734 sayılı Kamu İhale Kanunu Kapsamındaki İhalelere Karşı Yapılacak İdari Başvurular**, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara,2005,

KUTLU Meltem; **İdare Sözleşmelerinde İhale Süreci**, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir, 1997.

KAYA Osman; " Kamu İhale Kanuna Göre Teminatlar", **Mali Hukuk Dergisi**, Sy.103, Şubat, 2003.

ODER Burak; "Kamu İhale Hukuku" in ÖZAY İlhan, **Gün Işığında Yönetim**, Filiz kitapevi, İstanbul, 2004.

ÖZEK Ali; "Yeni Kamu İhale Sistemine Genel Bir Bakış", **Mali Hukuk Dergisi**, Sy. 102, Aralık, 2002.

ÖZAY İl Han; **Gün Işığında Yönetim**, Filiz Kitapevi,İstanbul, 2004.

ÖZEK Ali, KAYA Osman; "Kamu İhale Kanunu'na Göre Bütün İhale Usullerinde İşlem Akış Süreci ve Açıklamaları", **Mali Hukuk Dergisi**, Sy. 105, Haziran, 2003.

SAYLAN Gencay; "Kamu Yatırımlarında İhale Düzeninin İşlerliği Ve Hakemlik Kurumu", **AİD**., C.28, Sy. 1.

SEZER Yasin; "Kamu İhale Kanunu: Şeffaflık Ve Rekabet", **AİD**.,C.35, Sy. 4.

SORGUÇ Doğan; "İhale, İnsan, Yeniden Yapılanma Sistem Konusudur", **Türkiye Mühendislik Haberleri,** Sy. 411.

ŞİMŞEK Abdullah, ALTUN Muhsin; "İhale Kanunu İle Getirilen Değişikliklerin İncelenmesi", **Mali Hukuk Dergisi**, Sy. 102, Aralık, 2002.

TAĞMA Korkmaz; **Siyasi Sistemler, Yönetim Modelleri ve Türkiye**, Timaş Yayınları, 2001.

TAŞ Mehmet; "Kamu İhale Kanunu Uygulamasında Teklif Hazırlama", **Mali Hukuk Dergisi**, Sy. 102, Aralık, 2002.

ULUSOY Ali; **Bağımsız İdari Otoriteler**, Turhan Kitapevi, Ankara, 2003.

UZ Abdullah; **Kamu İhale Hukuku** , Turhan Kitapevi, Ankara, 2005

TEZDE KULLANILAN KAMU İHALE KURULU İLE MAHKEME KARARLAR LİSTESİ

1. Kamu İhale Kurulu'nun, 18.03.2004 tarih ve 2004/UK.Z – 362 sayılı kararı.
2. Kamu İhale Kurulu'nun, 18.03.2004 tarih ve 2004/UK.Z – 365 sayılı kararı.
3. Kamu İhale Kurulu'nun, 02.08.2004 tarih ve 2004/UK.Z – 942 sayılı kararı.
4. Kamu İhale Kurulu'nun, 01.09.2004 tarih ve 2004/UK.Z – 1104 sayılı kararı.
5. Kamu İhale Kurulu'nun 26.09.2003 tarih ve 2003 / UK.Z-467 sayılı kararı.
6. Kamu İhale Kurulu'nun 06.04.2004 tarih ve 2004 / UK.Z-422 sayılı kararı.
7. Kamu İhale Kurulu'nun 19.07.2004 tarih ve 2004 / UK.Z-886 sayılı kararı.
8. Kamu İhale Kurulu'nun 05.05.2004 tarih ve 2004 / UK.Z-577 sayılı kararı.
9. Kamu İhale Kurulu'nun 29.01.2007 tarih ve 2007/UH.Z-320 sayılı kararı.
10. Kamu İhale Kurulu'nun, 19.03.2007 tarih ve 2007/UH.Z-1021 sayılı kararı
11. Kamu İhale Kurulu'nun 14.11.2005 tarih ve 2005/UY.Z-2141 sayılı kararı.
12. Kamu İhale Kurulu'nun 11.09.2006 tarih ve 2006/UY.Z-2086 sayılı kararı,
13. Ankara 8'nci İdare Mahkemesi'nin 22.06.2007 tarih ve 2006 / 2433 E, 2007 / 1637 K. sayılı kararı.
14. Kamu İhale Kurulu'nun 13.03.2006 tarih ve 2006/UH.Z-701 sayılı kararı.
15. Kamu İhale Kurulu'nun 25.09.2006 tarih ve 2006/UY.Z-2260 sayılı kararı.
16. Kamu İhale Kurulu'nun 17.07.2006 tarih ve 2006/UY.Z-1707 sayılı kararı.
17. Kamu İhale Kurulu'nun 10.10.2005 tarih ve 2005/UH.Z-1928 sayılı kararı
18. Kamu İhale Kurulu'nun 18.09.2006 tarih ve 2006/UH.Z-2192 sayılı kararı.
19. Kamu İhale Kurulu'nun 12.03.2007 tarih ve 2007 / UH.Z-947 sayılı kararı.
20. Kamu İhale Kurulu'nun 19.03.2007 tarih ve 2007/UH.Z-1006 sayılı kararı.
21. Danıştay 13'ncü Dairesi'nin 2006 / 1168 E, 2006 / 4189 K. sayılı kararı.
22. Kamu İhale Kurulu'nun 18.06.2007 tarih, 2007/UY.Z-2014 sayılı kararı.

23. Kamu İhale Kurulu'nun 19.02.2007 tarih ve 2007/UH.Z-600 sayılı kararı.
24. Kamu İhale Kurulu'nun 22.03.2007 tarih ve 2007/UH.Z-1086 sayılı kararı.
25. Kamu İhale Kurulu Hukuk Müşavirliği'nin 19.07.2003 tarih ve B.62.0.KİK.0.22.00.00/25 sayılı mütalaası.
26. Kamu İhale Kurulu'nun 28.05.2007 tarih ve 2007/UY.Z-1810 sayılı kararı
27. Kamu İhale Kurulu'nun 13.04.2007 tarih ve 2007/UM.Z-1426 sayılı kararı,
28. Kamu İhale Kurulu'nun 14.08.2007 tarih ve 2006/UM.Z-1899 sayılı kararı.
29. Kamu İhale Kurulu'nun 12.3.2007 tarih ve 2007/UM.Z-928 sayılı kararı
30. Kamu İhale Kurulu'nun 17.11.2003 tarih ve 2003 / UK.Z-741 sayılı kararı.
31. Danıştay 13'ncü Dairesi'nin 13.03.2006 tarih ve 2005 / 9088 E, 2006 / 1392 K sayılı kararı
32. Kamu İhale Kurulu'nun 05.06.2007 tarih ve 2007/UM.Z-1907 sayılı kararı.
33. Kamu İhale Kurulu'nun 28.05.2007 tarih ve 2007/UM.Z-1804 sayılı kararı.
34. Kamu İhale Kurulu'nun 07.05.2007 tarih ve 2007/UM.Z-1563 sayılı kararı.
35. Kamu İhale Kurulu'nun 28.05.2007 tarih ve 2007/UM.Z-1793 sayılı kararı.
36. Kamu İhale Kurulu'nun 18.06.2007 tarih ve 2007/UH.Z-2028 sayılı kararı.
37. Kamu İhale Kurulu Hukuk Müşavirliği'nin 21.07.2003 tarih ve B.62.0.KİK.0.22.00.00/12 sayılı mütalaası.
38. Kamu İhale Kurulu'nun 18.06.2007 tarih ve 2007/UM.Z-1996 sayılı kararı.
39. KİK Hukuk Müşavirliği'nin B.62.0.KİK.0.22.00.00/14 sayı ve 17.05.2003 tarihli mütalaası.
40. Kamu İhale Kurulu'nun 18.06.2007 tarih ve 2007/UY.Z-2024 sayılı kararı.
41. Kamu İhale Kurulu'nun, 13.04.2007 tarih ve 2007/DK.D-54 sayılı kararı.
42. Kamu İhale Kurulu'nun 05.07.2004 tarih ve 2004/UK.Z-837 sayılı kararı.
43. Danıştay 13'ncü Dairesi'nin, 03.11.2006 tarih ve 2006 / 533 E, 2006 / 4190 K sayılı kararı.
44. Kamu İhale Kurulu'nun, 22.02.2005 tarih ve 2005 / UH.Z-398 sayılı kararı.
45. Kamu İhale Kurulu'nun, 15.05.2003 tarih ve 2003 / UK.Z – 73 sayılı kararı.
46. Kamu İhale Kurulu'nun 24.02.2004 tarih ve 2004/UK.Z-236 sayılı kararı.

47. Kamu İhale Kurulu'nun 19.10.2004 tarih ve 2004/UY.Z-1386 sayılı kararı.
48. Kamu İhale Kurulu'nun 19.10.2004 tarih ve 2004/UM.Z-1376 sayılı kararı.
49. Kamu İhale Kurulu'nun 11.12.2006 tarih ve 2006/UM.Z-3128 sayılı kararı.
50. Kamu İhale Kurulu'nun 12.07.2004 tarih ve 2004/UK.Z-861 sayılı kararı.
51. Kamu İhale Kurulu'nun 05.03.2007 tarihli ve 2007/UH.Z-855 sayılı kararı.
52. Kamu İhale Kurulu'nun, 18.06.2007 tarih ve 2007/UY.Z-2011 sayılı kararı.

EKLER

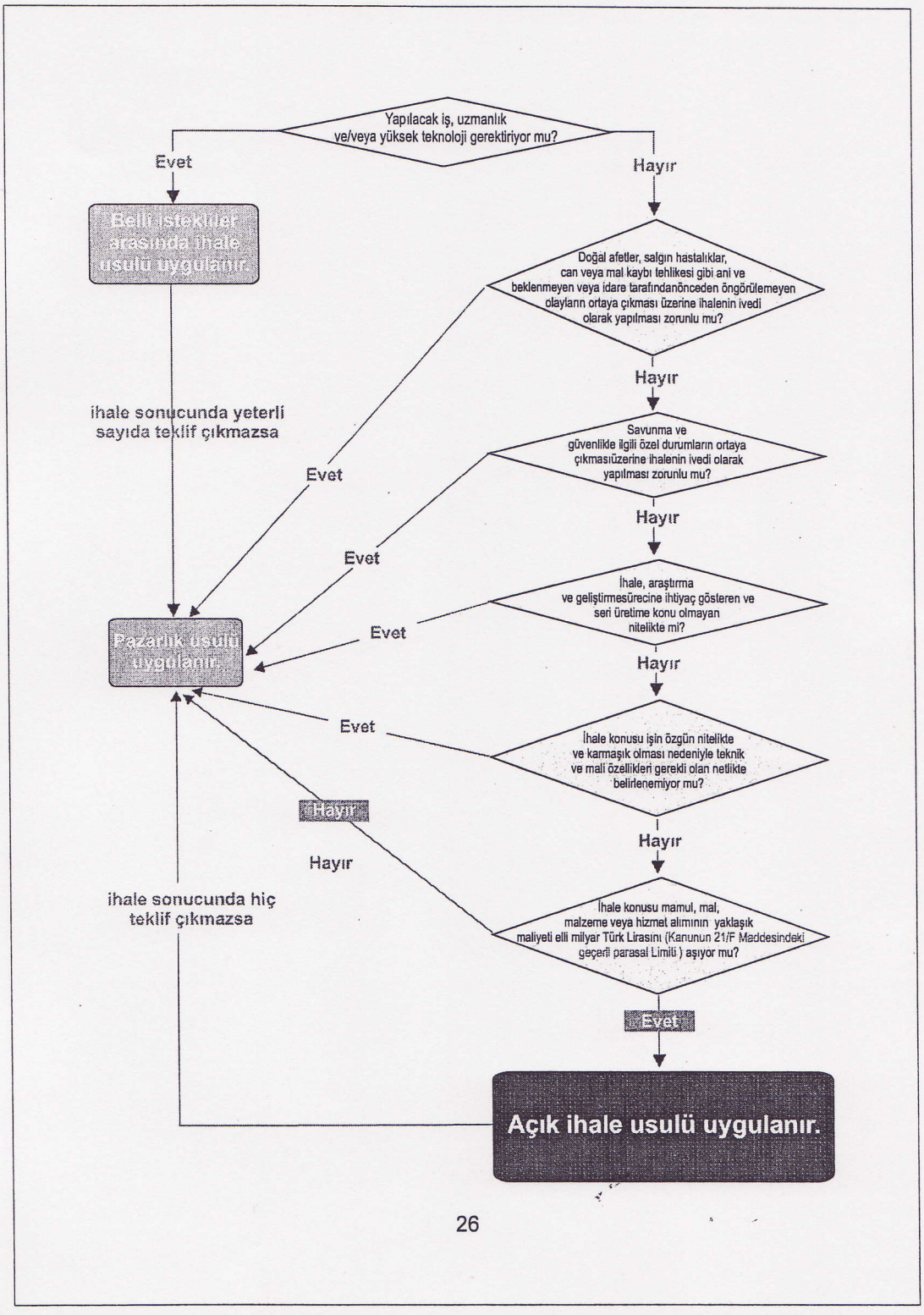

* Kamu İhale Kurumu Kamu Alımlarına İlişkin Uygulamalı Kılavuzu'ndan alınmıştır.

YAPIM İŞLERİ İHALELERİNDE EKONOMİK, MALİ, MESLEKİ VE TEKNİK YETERLİĞİN BELİRLENMESİ İÇİN İSTENİLMESİ ZORUNLU OLAN BELGELER

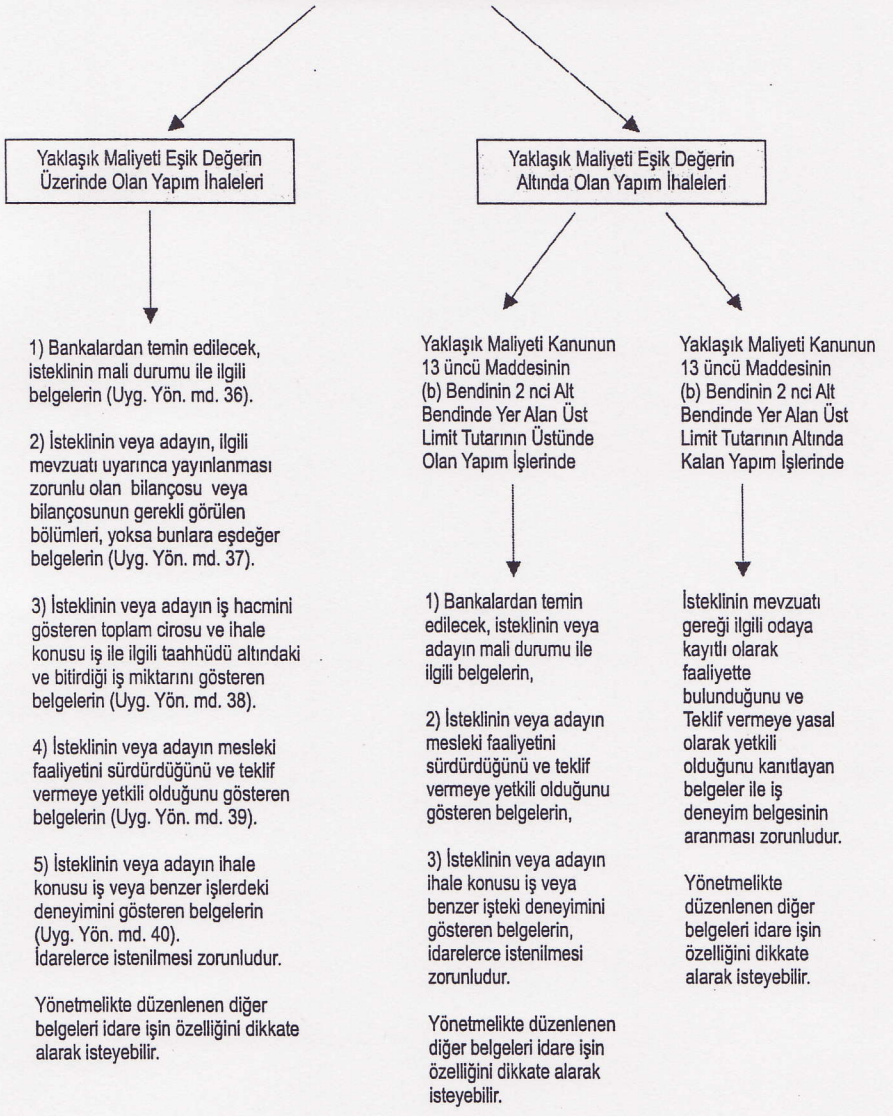

* Kamu İhale Kurumu Kamu Alımlarına İlişkin Uygulamalı Kılavuzu'ndan alınmıştır.

* Kamu İhale Kurumu Kamu Alımlarına İlişkin Uygulamalı Kılavuzu'ndan alınmıştır.

HİZMET ALIMI İHALELEİNDE EKONOMİK, MALİ, MESLEKİ VE TEKNİK YETERLİĞİN BELİRLENMESİ İÇİN İSTENECEK BELGELER

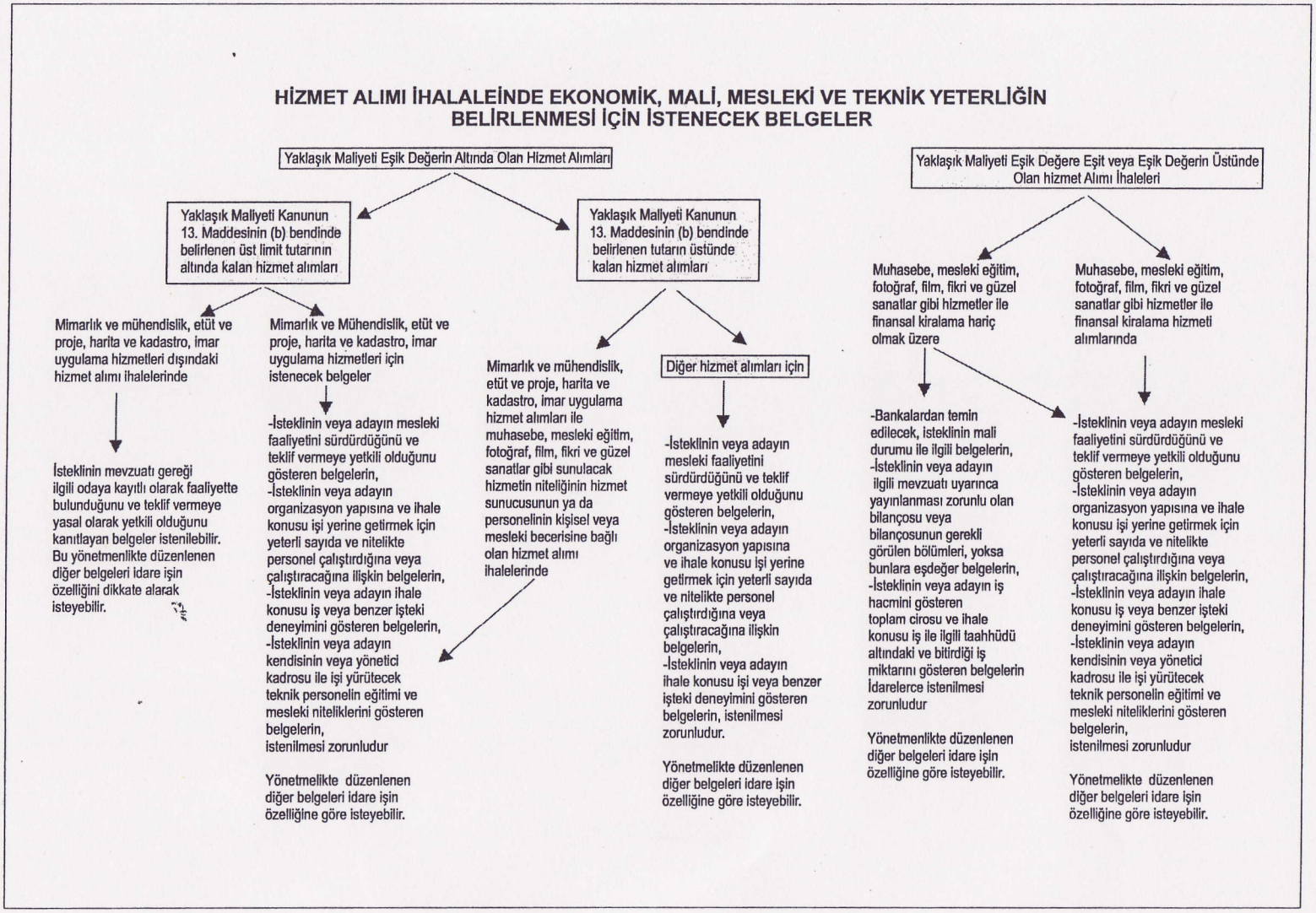

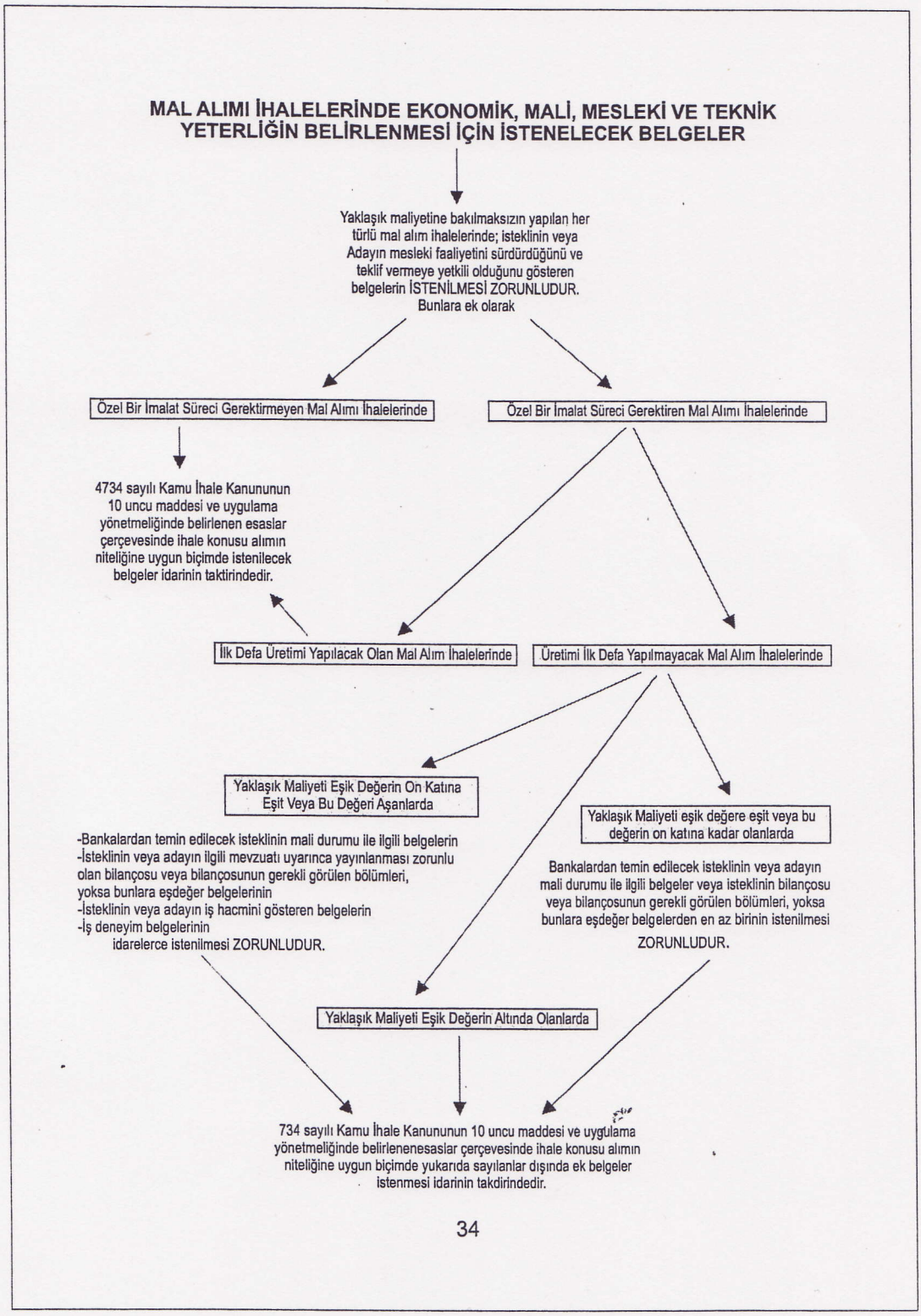

* Kamu İhale Kurumu Kamu Alımlarına İlişkin Uygulamalı Kılavuzu'ndan alınmıştır.

AÇIK İHALE USULÜNE İLİŞKİN AKIŞ ŞEMASI

Sıra	İŞLEM TÜRÜ	STANDART FORM
	İHALE ÖNCESİ İŞLEMLER	
1.	**İlgili birimlerden ihtiyacın temini için talep bildirilmesi**	*Standart Form Yok*
2. *	**İhale öncesi hazırlıklar :** - İhtiyacın toplam miktarının ve kullanım programının kesin olarak planlanması, - Ödeneğin temini, - İhale konusu işin niteliğinin (mal, hizmet, yapım) belirlenmesi, - ÇED Raporunun alınması, - Kamulaştırma (Yapım), - Zemin etüdü (Yapım), - İmar işlemleri (Yapım), Uygulama projesinin hazırlanması (Yapım)	*Standart Form Yok*
3.	**Yaklaşık maliyetin tespiti için personel görevlendirilmesi**	*Standart Form Yok*
4.	**Yaklaşık Maliyetin Tespiti:** - İlgili resmi kurumlara, mesleki kuruluşlara yazılan yazılar - Piyasadan fiyat araştırması (Proforma fatura , teklif isteme) - Son (5) yıl verileri+TEFE (Mal iha.için) - Uzman personelin yapacakları çalışmalar gibi hususları.	**KİK001.1/** Yaklaşık Maliyet İcmal Tablosu
5.	**İhale Onayının Alınması** (EK:Yaklaşık Maliyet İcmal tablosu) - İhale usulünün tespiti (Açık İhale Usulü) - Avans verilip verilmeyeceği - Fiyat farkı verilip verilmeyeceği - İhale dokümanı satış bedeli, - İlanın şekli ve adedi gibi hususların belirlenmesi	**KİK001.0/** İhale Onay Belgesi

* ÖZEK Ali, KAYA Osman; Kamu İhale Rehberi, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu Uygulamaları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Mayıs, 2003.

6.	**İhale dokümanının hazırlanması için personel görevlendirmesi**	*Standart Form Yok*
7.	**İhale ile ilgili olarak;** - Tarih ve saati vs., **-Yeterlik kriterleri,** -Yerli istekli/yabancı isteklilerin katılımı, -Fiyat avantajı ile ilgili hususlar, -İdarece malzeme verilip verilmeyeceği, -Teklif ve sözleşme türü, -Mal alımlarında alternatif teklif verilip verilemeyeceği, -Kısmi teklif verilip verilemeyeceği (Mal ve hizmet alımlarında), -Alt yükleniciler, -Teklif ve ödemelerde geçerli para birimi, -Tekliflerin geçerlilik süresi, -Teklif fiyata dahil olan masraflar, -Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi, -Sözleşmenin yapılmasına ait vergi, resim ve harçlarla diğer sözleşme giderleri, gibi **ilanda** ve/veya **şartnamede** yer alması gereken ayrıntılar için karar verilmesi.	*Standart Form Yok*
8.	**İhale dokümanının hazırlanması** - İdari şartname, - İhtiyaç listesi (Mal alım ihalelerinde) Teknik şartname / Genel teknik şartname / Özel teknik şartname, - Projeler, - Sözleşme tasarısı, - Genel şartname (yapım ve hizmet alım ihalelerinde), - Birim fiyat tarifleri (varsa), - Mahal listeleri, - İdarece verilecek malzeme listesi, - Standart formlar , - Düzenlenirse zeyilnameler ve açıklamalar, - Diğer belgeler	*Standart Form Yok* *(Tip şartname ve sözleşme tasarıları dikkate alınmalıdır)*
9.	**İhale komisyonunun görevlendirilmesi:** *-En az 5 ve tek sayıda üye: İkisi uzman, biri maliye memuru/mali işlerden sorumlu personel, diğerleri i[illegible] erson*	*Standart Form Yok*

	(Başka komisyon olmayacak)	
10.	**İhalenin ilanı:** -Yaklaşık maliyetine göre ilanın süresi ve aracı	**KİK002.0/** İhale İlanı
11.	**İhale işlem dosyasının hazırlanması** -İhale dokümanı (İhaleye girecek isteklilerce alınması zorunlu), Yapım işlerinde yatırım programı, Gerekli hallerde ÇED raporu, Yaklaşık Maliyet hesap tutanağı, İlan metinleri, Onay belgesi, İhale komisyonunun görevlendirme yazıları, İhale ile ilgili bütün yazışmalar, Diğer belgeler	*Standart Form Yok*
12.	**İhale işlem dosyasının bir yazı ekinde ihale komisyonuna verilmesi** **(İlandan sonra 3 gün içinde)**	*Standart Form Yok*
13.	**İhale dokümanın satılması ve satın alanların tutanağa bağlanması** (Satışa ilişkin olarak para makbuzunun yanında ayrıca o ihaleye ilişkin dokümanın satıldığını gösterir ikinci bir alındının da satın alan kişiye verilmesi faydalı olacaktır)	**KİK005.0/** Dokümanı Satın Alanlara İlişkin Form

	TEKLİFLERİN HAZIRLANMASI VE İDAREYE SUNULMASI **(İhalenin türü ve niteliğine göre idare tarafından istenebilecek belgeler)**
14.	**KİK018.0/...** Götürü Bedel Teklif Mektubu veya **KİK019.0/** Birim Fiyat Teklif Mektubu(EK: Fiyat Cetveli)
	KİK029.0/... İhaleye Katılmayacak Olanlar Kapsamında Olunmadığına İlişkin Taahhütname
	KİK029.1/H-Y İş Durumu ve Tutumu İle Beyan Örneği
	KİK030.0/... Ortak Girişim Beyannamesi
	KİK031.0/... Geçici Teminat Mektubu
	KİK033.0/... Avans Teminat Mektubu
	KİK034.0/... Mali Durum Bildirim Formu
	KİK034.1/... Banka Mektubu Örneği

	KİK035.0/... Tasdik Şerhi Belgesi	
	KİK036.0/M-H İş Deneyim Belgesi (Yüklenici İş Bitirme)	
	KİK037.0/H İş Deneyim Belgesi (Yüklenici İş Durum)	
	KİK038.0/H Özgeçmiş Formu	
	KİK036.0/Y Anahtar Personel Listesi	
	KİK037.0/Y Teknik Personele Ait Taahhütname Örneği	
	KİK038.0/Y Teknik Personel Listesi	
	KİK039.0/Y Özgeçmiş Formu	
	KİK040.0/Y Yapı Araçları Taahhütnamesi	
	KİK041.0/Y Yapı Araçları Bildirisi	
	KİK042.0/Y İstenen Asgari Ana Ekipman Listesi	
	KİK043.0/Y İş Deneyim Belgesi (Yüklenici İş Bitirme)	
	KİK044.0/Y İş Deneyim Belgesi (Yüklenici İş Durum)	
	KİK045.0/Y İş Deneyim Belgesi (Alt Yüklenici İş Bitirme)	
	KİK046.0/Y İş Deneyim Belgesi (İş Denetleme)	
	KİK047.0/Y İş Deneyim Belgesi (İş Yönetme)	
	DİĞER BELGELER (Tip idari şartnamelerde belirtilen; ihaleye katılabilmek için tekliflerin kapsamında sunulmaları gereken diğer belgeler)	
15.	**İsteklilerce teklif zarfının İDAREYE teslim edilmesi.** Süresi içinde teslim edilen zarflar için alındı belgesi düzenlenerek zarfı teslim edene verilir. Elden geç teslim edilen zarflar kabul edilmeyerek iade edilir. İade edilen bu zarflar için herhangi bir belge /tutanak düzenlenmesi gerekmemektedir.	**KİK006.0/** İhale Teklif Zarfı Alındı Belgesi

Zarfların Teslim Alınması ve İdare Tarafından Komisyona Teslimi		
16.	**Postada geciken tekliflerin tespiti:** Postayla gönderilen ve idareye geç ulaşan ihale tekliflerinin işleme konulmayarak alınış zamanının tespit edilmesi için tutanak düzenlenir	**KİK008.0/** Postadaki Gecikme Nedeniyle İşleme Konulmayan ihale Teklifinin Alınış Zamanına İlişkin Tutanak
17.	**İhale Teklif Zarflarının İhale Komisyonuna Teslimi** İdare tarafından teslim alınan bütün teklif zarfları, son ***başvuru=ihale*** saatinde tutanak ile topluca ihale komisyonuna teslim edilir	**KİK007.0/** Alınan ihale Teklif Zarflarının İhale Komisyonuna Teslimine Dair Tutanak

İHALE AŞAMASI		
Zarfların Ve Belgelerin Kontrolü **(Açık Oturum)**		
18.	**İhale zarflarının şekil yönünden incelenmesi:** İhale teklif zarfları, hazır olanların önünde incelenerek, usulüne uygun olmayanlar açılmadan değerlendirme dışı bırakılır ve ihale komisyonunca buna ilişkin tutanak düzenlenir (Değerlendirme dışı bırakılan zarflar iade edilmez)	**KİK009.0/** Uygun Olmadığı İçin Değerlendirme Dışı Bırakılan İhale Teklif Zarfına İlişkin İhale Komisyonu Tutanağı
19.	**Teklif zarflarının açılması ve kontrol edilmesi:** Zarflar istekliler huzurunda, alınış sırasına göre açılır ve zarfın içinden çıkan bütün belgeler tutanağa bağlanır	**KİK020.0/** Teklif Zarfı Açma Ve Belge Kontrol Tutanağı
20.	**Uygun bulunmayan belgelerin tespiti:** Belgeleri eksik veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmayan istekliler tutanakla tespit edilir.	**KİK011.0/** Uygun Olmayan Belgelerin Uygun Sayılmama Gerekçelerine İlişkin Tutanak
21.	**Teklif fiyatların açıklanması:** İstekliler ile teklif fiyatları açıklanır. Bu işlemlere ilişkin hazırlanan tutanak ihale komisyonunca imzalanır. Bu aşamada; hiçbir teklifin reddine veya kabulüne karar verilmez, teklifi oluşturan belgeler düzeltilemez ve tamamlanamaz.	**KİK022.0/** Teklif Edilen Fiyatlar Formu
22.	**Komisyonca tekliflerin alınması ve açılması oturumunun kapatılması:** Teklifler ihale komisyonunca hemen değerlendirilmek üzere oturum kapatılır.	*Standart Form Yok*

Tekliflerin Ve Yeterlik Belgelerinin İncelenmesi Ve Değerlendirilmesi (Kapalı Oturum)		
23.	**Belgelerin incelenmesi ve açıklama talebi:** Net olmayan hususlarla ilgili olarak isteklilerden yazılı olarak tekliflerini açıklamaları istenebilir.	*Standart Form Yok*
24.	**Belgelerin şekil yönünden incelenmesi:** Öncelikle belgeleri eksik olduğu veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmadığı ilk oturumda **KİK011.0/** numaralı standart form ile tespit edilen isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilir. Ancak isteklilerden önemsiz eksik belge veya bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir. Belirlenen sürede eksik belge veya bilgileri tamamlamayan istekliler değerlendirme dışı bırakılır.	*Standart Form Yok*
25.	**Yeterlik Değerlendirmesi:** Belgeleri eksiksiz ve teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olan isteklilerin tekliflerinin ayrıntılı değerlendirilmesine geçilir. Bu aşamada, isteklilerin yeterlik kriterlerine (4734/10.madde) ve tekliflerin ihale dokümanında belirtilen şartlara uygun olup olmadığı incelenir. Uygun olmadığı belirlenen isteklilerin teklifleri değerlendirme dışı bırakılır.	**KİK012.0** Yeterlik Değerlendirme Sonuç Tutanağı
26.	**Yeterli yeterli bulunmayan adaylara bildirim yapılması:** Yeterlik değerlendirilmesi sonucunda yeterli bulunmayan adaylara bildirim yapılır	*KİK013.0/ Yeterlik Değerlendirilmesi Sonucu Yeterli Bulunmayan Adaylara Bildirim*
27.	**Aritmetik inceleme/teklifin resen düzeltilmesi:** Teklif edilen fiyatları gösteren teklif mektubu eki cetvel kontrol edilerek, dört işlem hatası bulunması halinde, hatalar ihale komisyonu tarafından re'sen düzeltilir. Yapılan bu düzeltme sonucu bulunan teklif isteklinin esas teklifi olarak kabul edilir. Durum hemen istekliye bir yazı ile bildirilir. İstekli düzeltilmiş teklifi kabul edip etmediğini tebliğ tarihini izleyen **5 gün** içinde yazılı olarak bildirir. İsteklinin düzeltilmiş teklifi kabul etmediğini süresinde bildirmesi veya cevap vermemesi halinde, teklifi değerlendirme dışı bırakılır ve geçici teminatı gelir kaydedilir.	*Standart Form Yok*
28.	**Aşırı düşük teklifler** İhale komisyonu teklif fiyatı aşırı düşük olanları tespit eder. Bu teklifleri reddetmeden önce, belirlediği süre içinde teklif sahiplerinden teklifte önemli olduğunu tespit ettiği bileşenler ile ilgili ayrıntıları yazılı olarak ister.	*Standart Form Yok*
29.	**Teklif fiyatlarının incelenmesi ve ihale komisyonunun kararı:** Yapılan değerlendirme sonucunda ihale, ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren isteklinin üzerinde bırakılır. En avantajlı teklifin seçimi: a. Fiyat yönünden en düşük teklif, b. Fiyat dışındaki unsurların da dikkate alınarak tespit edilen en avantajlı teklif	**KİK023.0/** İhale Komisyonu Karar Tutanağı

İhale Kararının Onaylanması ve Sonucun Bildirilmesi		
30.	**İsteklinin yasaklı olup olmadığının teyid ettirilmesi:** İhale kararları ihale yetkilisince onaylanmadan önce idare, ihale üzerinde kalan isteklinin 58 inci maddeye göre yasaklı olup olmadığını anılan maddeye göre teyit ettirerek buna ilişkin belgeyi ihale kararına eklemek zorundadır	*16 Nisan 2003 Tarihli KİK Tebliği Ekindeki Form*
31.	**İhale kararının onaya sunulması** İhale komisyonu gerekçeli kararını belirleyerek, ihale yetkilisinin onayına sunar. Kararlarda isteklilerin adları veya ticaret unvanları, teklif edilen bedeller, ihalenin tarihi ve hangi istekli üzerine hangi gerekçelerle yapıldığı, ihale yapılmamış ise nedenleri	*Standart Form Yok*

	belirtilir.	
32.	**İhale kararının onaylanması** İhale yetkilisi, karar tarihini izleyen en geç yirmi gün içinde ihale kararını onaylar veya gerekçesini açıkça belirtmek suretiyle iptal eder.	*Standart Form Yok*
33.	**Kesinleşen İhale Kararının Bildirilmesi** İhale sonucu, onay tarihini takip eden **3 gün** içinde,ihaleye teklif veren bütün isteklilere iadeli taahhütlü mektup ile tebligat adresine postalanmak suretiyle bildirilir. Mektubun postaya verilmesini takip eden **14. gün** kararın isteklilere tebliğ tarihi sayılır. Üzerinde ihale kalmayan isteklilere tanınan **5 günlük** itiraz süresinin beklenmesi.	**KİK026.0/** Kesinleşen İhale Kararının Bildirilmesi Formu
34.	**İptal Edilen İhale Kararının Bildirilmesi** İhale kararlarının ihale yetkilisi tarafından iptal edilmesi durumunda da isteklilere aynı şekilde bildirim yapılır.	**KİK027.0/** İptal Edilen İhale Kararının Bildirilmesi Formu

SÖZLEŞMEYE DAVET VE SÖZLEŞMENİN İMZALANMASI		
35.	**İsteklinin Sözleşmeye Davet Edilmesi** İhale üzerinde kalan istekliye, tebliğ tarihini (veya Maliye Bakanlığı'nın vizesi gereken hallerde bu vizenin yapıldığının istekliye bildirilmesini) izleyen **3 gün** içinde, kesin teminatı vermek suretiyle **10 gün** içinde sözleşmeyi imzalaması hususu, tebliğ edilir. Tebligatın şekline göre tebliğ süresi beklenir.	**KİK024.0/** Üzerine İhale Yapılan İsteklinin Sözleşmeye Davet Edilmesine İlişkin Form
36.	**Kesin teminatın alınması:** Sözleşmenin yapılmasından önce ihale üzerinde kalan istekliden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle **% 6** oranında kesin teminat alınır.	**KİK032.0/** Kesin Teminat Mektubu
37.	**SÖZLEŞMENİN İMZALANMASI** Yapılan bütün ihaleler bir sözleşmeye bağlanır. KİK payı kesilir. Sözleşmeler idarece hazırlanır ve ihale yetkilisi ile yüklenici tarafından imzalanarak **notere** onaylattırılır ve tescil ettirilir. Yüklenicinin ortak girişim olması halinde,	*Tip Sözleşmeler Esas Alınır*

	sözleşmeler ortak girişimin bütün ortakları tarafından imzalanır.	
38.	**Geçici teminatın iade edilmesi / Gelir kaydedilmesi:** Sözleşme imzalandıktan hemen sonra geçici teminatlar iade edilir.	*Standart Form Yok*
39.	İsteklinin sözleşmeyi imzalamaması halinde ise geçici teminatı gelir kaydedilerek, uygun görülen ikinci istekli sözleşmeye davet edilir. Bunun usulü, birinci isteklinin sözleşmeyi imzalamaya davet edilmesi usulünün aynısıdır.	
40.	**İhale Sonucunun İlanı** 4734 /47.Maddede belirtilen limitleri aşan ihale sonuçları, sözleşmenin Sayıştay Başkanlığınca tescilinin idareye tebliğ edildiği, bu tescilin gerekli olmadığı durumlarda ise sözleşmenin noter tarafından onaylanıp tescil edildiği tarihi izleyen en geç **15** gün içinde Resmi Gazetede yayımlanmak suretiyle ilân edilir.	**KİK025.0/** İhale Sonuç İlanı
41.	**İstatistik formunun gönderilmesi:** Sözleşmenin taraflarca imzalanmasından sonra hazırlanacak İhale İstatistik Bilgi Formu, imza tarihinden itibaren en geç otuz (30) gün içerisinde Kamu İhale Kurumuna gönderilir.	**KİK028.0/** İhale İstatistik Bilgi Formu

PAZARLIK İHALE USULÜ AKIŞ ŞEMASI

Sıra	İŞLEM TÜRÜ	STANDART FORM
	İHALE ÖNCESİ İŞLEMLER	
1.	**İlgili birimlerden ihtiyacı temini için talep bildirilmesi**	Standart Form Yok
2.	**İhale öncesi hazırlıklar :** - İhtiyacın toplam miktarının ve kullanım programının kesin olarak planlanması, - Ödeneğin temini, - İhale konusu işin niteliğinin (mal, hizmet, yapım) belirlenmesi, - ÇED Raporunun alınması, - Kamulaştırma (Yapım), - Zemin etüdü (Yapım), - İmar işlemleri (Yapım), Uygulama projesinin hazırlanması (Yapım)	*Standart Form Yok*
3.	**Yaklaşık malivetin tespiti için personel görevlendirmesi**	*Standart Form Yok*
4.	**Yaklaşık Malivetin Tespiti:** - İlgili resmi kurumlara, mesleki kuruluşlara yazılan yazılar - Piyasadan fiyat araştırması (Proforma fatura , teklif isteme) - Son (5) yıl verileri+TEFE (Mal iha.için) - Uzman personelin yapacakları çalışmalar	**KİK001.1/** Yaklaşık Maliyet İcmal Tablosu
5.	**İhale Onayının Alınması** (EK:Yaklaşık Maliyet İcmal tablosu) - İhale usulünün tespiti (Pazarlık İhale Usulü) - Avans verilip verilmeyeceği - Fiyat farkı verilip verilmeyeceği - İhale dokümanı satış bedeli, - İlanın şekli ve adedi	**KİK001.0/** İhale Onay Belgesi

	gibi hususların belirlenmesi	
6.	**İhale dokümanının hazırlanması için personel görevlendirmesi**	*Standart Form Yok*
7.	**İhale ile ilgili olarak;** - Tarih ve saati vs., **-Yeterlik kriterleri,** -Yerli istekli/yabancı isteklilerin katılımı, -Fiyat avantajı ile ilgili hususlar, -İdarece malzeme verilip verilmeyeceği, -Teklif ve sözleşme türü, -Mal alımlarında alternatif teklif verilip verilemeyeceği, -Kısmi teklif verilip verilemeyeceği (Mal ve hizmet alımlarında), -Alt yükleniciler, -Teklif ve ödemelerde geçerli para birimi, -Tekliflerin geçerlilik süresi, -Teklif fiyata dahil olan masraflar, -Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi, -Sözleşmenin yapılmasına ait vergi, resim ve harçlarla diğer sözleşme giderleri, gibi **ilanda** ve/veya **şartnamede** yer alması gereken ayrıntılar için karar verilmesi.	*Standart Form Yok*
8.	**İhale dokümanının hazırlanması** -İdari şartname, -İhtiyaç listesi (Mal alım ihalelerinde) -Teknik şartname / Genel teknik şartname / Özel teknik şartname, -Projeler, -Sözleşme tasarısı, -Genel şartname (yapım ve hizmet alım ihalelerinde), -Birim fiyat tarifleri (varsa), -Mahal listeleri, -İdarece verilecek malzeme listesi, -Standart formlar , -Düzenlenirse zeyilnameler ve açıklamalar, - Diğer belgeler	*Standart Form Yok* *(Tip şartname ve sözleşme tasarıları dikkate alınmalıdır)*
9.	**İhale komisyonunun görevlendirilmesi:** *-En az 5 ve tek sayıda üye: İkisi uzman, biri maliye memuru/mali işlerden sorumlu personel, diğerleri idari personel* *(Başka komisyon olmayacak)*	*Standart form yok*
10.	**İhalenin ilanı veya davet.** -Yaklaşık maliyetine göre ilanın süresi ve aracı, (**(b) ve (c)** bentlerinde belirtilen hallerde ilân yapılması zorunlu değildir. Ancak, ilan yapılmayacak hallerde yeterlik başvurusuna **en az üç** istekli davet edilmelidir. **Bu bentler için öngörülen en az üç istekli şartı bundan sonraki aşamalarda aranmayacaktır**.)	**KİK004.0/** Pazarlık Usulünde Uygulanacak İhale İlan Formu
11.	**İhale işlem dosyasının hazırlanması** -İhale dokümanı (İhaleye girecek isteklilerce alınması zorunlu), -Yapım işlerinde yatırım programı, -Gerekli hallerde ÇED raporu, -Yaklaşık Maliyet hesap tutanağı, -İlan metinleri, -Onay belgesi, -İhale komisyonunun görevlendirme yazıları, -İhale ile ilgili bütün yazışmalar, -Diğer belgeler	*Standart form yok*
12.	**İhale işlem dosyasının bir yazı ekinde ihale komisyonuna verilmesi** **(İlandan sonra 3 gün içinde)**	*Standart form yok*
13.	**İhale dokümanın satılması ve satın alanların tutanağa bağlanması** (Satışa ilişkin olarak para makbuzunun yanında, ayrıca o ihaleye ilişkin dokümanın satıldığını gösterir ikinci bir alındının da satın alan kişiye verilmesi faydalı olacaktır)	**KİK005.0/** Dokümanı Satın Alanlara İlişkin Form

YETERLİK BAŞVURULARININ HAZIRLANMASI VE İDAREYE SUNULMASI **(İhalenin Türü Ve Niteliğine Göre İdare Tarafından İstenebilecek Belgeler)**	
	KİK018.1/ Başvuru Mektubu

	KİK029.0/... İhaleye Katılmayacak Olanlar Kapsamında Olunmadığına İlişkin Taahhütname **KİK029.1/H-Y** İş Durumu ve Tutumu İle Beyan Örneği **KİK030.0/...** Ortak Girişim Beyannamesi **KİK034.0/...** Mali Durum Bildirim Formu	
	KİK034.1/... Banka Mektubu Örneği	
	KİK035.0/... Tasdik Şerhi Belgesi	
	KİK036.0/M-H İş Deneyim Belgesi (Yüklenici İş Bitirme)	
	KİK037.0/H İş Deneyim Belgesi (Yüklenici İş Durum)	
	KİK038.0/H Özgeçmiş Formu	
	KİK036.0/Y Anahtar Personel Listesi	
	KİK037.0/Y Teknik Personele Ait Taahhütname Örneği	
	KİK038.0/Y Teknik Personel Listesi	
	KİK039.0/Y Özgeçmiş Formu	
	KİK040.0/Y Yapı Araçları Taahhütnamesi	
	KİK041.0/Y Yapı Araçları Bildirisi	
	KİK042.0/Y İstenen Asgari Ana Ekipman Listesi	
	KİK043.0/Y İş Deneyim Belgesi (Yüklenici İş Bitirme)	
	KİK044.0/Y İş Deneyim Belgesi (Yüklenici İş Durum)	
	KİK045.0/Y İş Deneyim Belgesi (Alt Yüklenici İş Bitirme)	
	KİK046.0/Y İş Deneyim Belgesi (İş Denetleme)	
	KİK047.0/Y İş Deneyim Belgesi (İş Yönetme)	
	Diğer Belgeler (Tip idari şartnamelerde belirtilen; yeterliğe başvurabilmek için sunulması gereken diğer belgeler)	
15.	**İsteklilerce yeterlik zarfının İDAREYE teslim edilmesi.** Süresi içinde teslim edilen zarflar için alındı belgesi düzenlenerek zarfı teslim edene verilir. Elden geç teslim edilen zarflar kabul edilmeyerek iade edilir. İade edilen bu zarflar için herhangi bir belge /tutanak düzenlenmesi gerekmemektedir.	**KİK006.0/** Yeterlik Başvurusu Zarfı Alındı Belgesi

Zarfların Teslim Alınması İdare Tarafından ve Komisyona Teslimi		
16.	**Postada geciken yeterlik başvurularının tespiti:** Postayla gönderilen ve idareye geç ulaşan yeterlik başvurusunun işleme konulmayarak alınış zamanının tespit edilmesi için tutanak düzenlenir	**KİK008.0/** Postadaki Gecikme Nedeniyle İşleme Konulmayan Yeterlik Başvurusunun Alınış Zamanına İlişkin Tutanak

		Tutanak
17.	**Yeterlik Başvuru Zarflarının İhale Komisyonuna Teslimi** İdare tarafından teslim alınan bütün yeterlik başvuru zarfları, ***son başvuru=ihale*** saatinde tutanak ile topluca ihale komisyonuna teslim edilir. Yeterlik için başvuran istekli sayısının; **a,d** ve **e** bentlerine göre yapılan ihalelerde **3'ten az** olması halinde ihale iptal edilir.	**KİK007.0/** Alınan Yeterlik Başvuru Belgelerinin İhale Komisyonuna Teslimine Dair Tutanak

1. AŞAMA :YETERLİK AŞAMASI		
Zarfların Ve Belgelerin Kontrolü (Açık Oturum)		
18.	**Yeterlik Başvurusu zarflarının şekil yönünden incelenmesi:** Yeterlik başvurusu zarfı, hazır olanların önünde incelenerek, usulüne uygun olmayanlar açılmadan değerlendirme dışı bırakılır ve ihale komisyonunca buna ilişkin tutanak düzenlenir (Değerlendirme dışı bırakılan zarflar iade edilmez)	**KİK009.0/** Uygun Olmadığı İçin Değerlendirme Dışı Bırakılan Yeterlik Başvurusu Zarfına İlişkin İhale Komisyonu Tutanağı
19.	**Yeterlik başvuru zarflarının açılması ve kontrol edilmesi:** Zarflar adaylar huzurunda, alınış sırasına göre açılır ve zarfın içinden çıkan belgeler kontrol edilerek adayların belgelerinin eksik olup olmadığı kontrol edilir ve belge kontrol tutanağı düzenlenir.	**KİK010.0/** Pazarlık Usulünde Yeterlik Belge Kontrol Tutanağı
20.	**Uygun bulunmayan belgelerin tespiti:** Belgeleri eksik ve uygun olmayan adaylar tutanakla tespit edilir ve yeterlik değerlendirmesi yapılmak üzere oturum kapatılır.	**KİK011.0/** Uygun Olmayan Belgelerin Uygun Sayılmama Gerekçelerine İlişkin Tutanak

Yeterlik Belgelerinin İncelenmesi Ve Değerlendirilmesi (Kapalı Oturum)		
21.	**Belgelerin incelenmesi ve açıklama talebi:**	*Standart form yok*

	Net olmayan hususlarla ilgili olarak adaylardan yazılı olarak başvurularını açıklamaları istenebilir.	
22.	**Belgelerin şekil yönünden incelenmesi:** Öncelikle belgeleri eksik olduğu veya uygun olmadığı ilk oturumda **KİK011.0/** numaralı standart form ile tespit edilen adayların başvurularının değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilir. **Ancak adaylardan önemsiz eksik belge veya bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir. Belirlenen sürede eksik belge veya bilgileri tamamlamayan adaylar değerlendirme dışı bırakılır.**	*Standart form yok*
23.	**Yeterlik Değerlendirmesi:** Belgeleri eksiksiz olan adayların başvurularının ayrıntılı değerlendirilmesine geçilir. Bu aşamada, adayların yeterlik kriterlerine (4734/10.madde) ve başvuruların yeterlik dokümanında belirtilen şartlara uygun olup olmadığı incelenir. Uygun olmadığı belirlenen adayların başvuruları değerlendirme dışı bırakılır.	**KİK012.0** Yeterlik Değerlendirme Sonuç Tutanağı
24.	**Yeterli bulunmayan adaylara bildirim:** Yeterlik değerlendirilmesi sonucunda yeterli bulunmayan adaylara bildirim yapılır Yeterli bulunan istekli sayısının; **a,d ve e** bentlerine göre yapılan ihalelerde **3'ten az** olması halinde ihale iptal edilerek teknik teklif için davet yapılmaz.	**KİK013.0/** Yeterlik Değerlendirilmesi Sonucu Yeterli Bulunmayan Adaylara Bildirim
25.	**Teknik Teklif Vermeye Davet** Yeterli olduğu tespit edilen bütün adaylara, idarece belirlenecek bir süre içinde teknik tekliflerini hazırlayabilmeleri için davet mektubu gönderilir.	**KİK015.0/** Pazarlık Usulü İhalede Yeterlik Değerlendirilmesi Sonucu Yeterli Bulunan Adaylara Sonucun Bildirimi Ve Teknik Teklif Vermeye Davet Mektubu Formu

Teknik Teklif Zarfının Sunulması ve İDARE Tarafından Komisyona Teslimi		
26.	**İsteklilerce Teknik Teklif zarfının idareye teslim edilmesi:** İstekliler, idarece belirlenen süre içinde, öncelikle ihale konusu işin teknik detayları ve gerçekleştirme yöntemleri gibi hususlarda fiyatı içermeyen teknik tekliflerini sunar. Süresi içinde teslim edilen zarflar için alındı belgesi düzenlenerek zarfı teslim edene verilir. Geç teslim edilen zarflar kabul edilmeyerek iade edilir. Teknik görüşme için başvuran istekli sayısının; **a, d ve e** bentlerine göre yapılan ihalelerde **3'ten az** olması halinde ihale iptal edilir.	**KİK006.0/** *Teknik* Teklif Zarfı Alındı Belgesi
27.	**Postada geciken tekliflerin tespiti:** Postayla gönderildiği için idareye geç ulaşan *Teknik* teklifin işleme konulmayarak alınış zamanının tespit edilmesi için tutanak düzenlenir	**KİK008.0/** Postadaki Gecikme Nedeniyle İşleme Konulmayan *Teknik* Teklifin Alınış Zamanına İlişkin Tutanak
28.	***Teknik* Teklif Zarflarının İhale Komisyonuna Teslimi** İdare tarafından teslim alınan bütün *Teknik* teklif zarfları, topluca ihale komisyonuna teslim edilir	**KİK007.0/** Alınan *Teknik* Teklif Zarflarının İhale Komisyonuna Teslimine Dair Tutanak

2. AŞAMA : TEKNİK GÖRÜŞME AŞAMASI		
29.	***Teknik* teklif zarflarının şekil yönünden incelenmesi:** Teknik teklif zarfları, İhale Komisyonunca hazır olanların önünde incelenerek, usulüne uygun olmayanlar açılmadan değerlendirme dışı bırakılır ve buna ilişkin tutanak düzenlenir (Değerlendirme dışı bırakılan zarflar iade edilmez)	**KİK009.0/** Uygun Olmadığı İçin Değerlendirme Dışı Bırakılan İhale *Teknik* Teklif Zarfına İlişkin İhale Komisyonu Tutanağı
30.	***Teknik* Teklif Zarflarının Açılması:** Zarflar istekliler huzurunda, alınış sırasına göre açılır ve zarfın içinden çıkan bütün belgeler kontrol edilerek tutanağa bağlanır.	**KİK016.0/** Pazarlık Usulünde Uygulanacak Teknik Teklif Zarfı Açma Ve Belge Kontrol tutanağı

	ve zarfın içinden çıkan bütün belgeler kontrol edilerek tutanağa bağlanır	Uygulanacak Teknik Teklif Zarfı Açma Ve Belge Kontrol tutanağı
31.	**Teknik Görüşme:** İdarenin ihtiyaçlarını en uygun şekilde karşılayacak yöntem ve çözümler üzerine ihale komisyonu her bir istekli ile görüşür. Teknik görüşmeler sonucunda şartların netleşmesi üzerine, **teknik şartname** yeniden gözden geçirilerek son şekli verilir. Yeterli bulunan istekli sayısının; **a, d ve e** bentlerine göre yapılan ihalelerde **3'ten az** olması halinde ihale iptal edilerek mali teklif için davet yapılmaz.	*Standart form yok*
32.	**Mali Teklif Vermeye Davet:** Bu şartları karşılayabilecek istekliler, şartları netleştirilmiş teknik şartnameye dayalı olarak fiyat tekliflerini de içerecek şekilde, **idarece belirlenecek sürede** son tekliflerini vermeye -tutanakla- davet edilir	**KİK017.0/** Pazarlık Usulü İhalede İsteklilerin Son Teklif Vermeye Davet Edilmelerine İlişkin Tutanak

33.	**MALİ TEKLİFLERİN HAZIRLANMASI** **(İhalenin türü ve niteliğine göre idare tarafından istenebilecek belgeler)**	
	KİK018.0/... Götürü Bedel Teklif Mektubu veya **KİK019.0/** Birim Fiyat Teklif Mektubu (EK: Fiyat Cetveli)	
	KİK031.0/... Geçici Teminat Mektubu	
	KİK033.0/... Avans Teminat Mektubu	
	DİĞER BELGELER (Tip idari şartnamelerde belirtilen; ihaleye katılabilmek için tekliflerin kapsamında sunulması gereken diğer belgeler)	
Mali Teklif Zarfının Sunulması ve İDARE Tarafından Komisyona Teslimi		
34.	**İsteklilerce teklif zarfının idareye teslim edilmesi.** (Elden geç teslim edilen zarflar kabul edilmeyerek iade edilir. İade edilen bu zarflar için herhangi bir belge /tutanak düzenlenmesi gerekmemektedir.) Mali teklif için başvuran istekli sayısının; **a,d ve e** bentlerine göre yapılan ihalelerde **3'ten az** olması halinde ihale iptal edilir.	**KİK006.0/** İhale Teklif Zarfı Alındı Belgesi

35.	**Postada geciken tekliflerin tespiti:** Postayla gönderilen ve **belirlenen sürede idareye** ulaşmayan mali teklifin işleme konulmayarak alınış zamanının tespit edilmesi için tutanak düzenlenir	**KİK008.0/** Postadaki Gecikme Nedeniyle İşleme Konulmayan ihale Teklifinin Alınış Zamanına İlişkin Tutanak
36.	**İhale Teklif Zarflarının İhale Komisyonuna Teslimi** İdare tarafından teslim alınan bütün teklif zarfları, tutanak ile topluca ihale komisyonuna teslim edilir	**KİK007.0/** Alınan İhale Teklif Zarflarının İhale Komisyonuna Teslimine Dair Tutanak

3. AŞAMA : MALİ TEKLİF (İHALE) AŞAMASI		
Zarfların Ve Belgelerin Kontrolü **(Açık Oturum)**		
37.	**İhale zarflarının şekil yönünden incelenmesi:** İhale teklif zarfları, hazır olanların önünde incelenerek, usulüne uygun olmayanlar açılmadan değerlendirme dışı bırakılır ve ihale komisyonunca buna ilişkin tutanak düzenlenir (Değerlendirme dışı bırakılan zarflar iade edilmez)	**KİK009.0/** Uygun Olmadığı İçin Değerlendirme Dışı Bırakılan İhale Teklif Zarfına İlişkin İhale Komisyonu Tutanağı
38.	***Mali* Teklif Zarflarının Açılması:** *Zarflar istekliler huzurunda, alınış sırasına göre açılır ve zarfın içinden çıkan bütün belgeler kontrol edilerek tutanağa bağlanır.*	**KİK021.0/** Pazarlık Usulünde Uygulanacak Mali Teklif zarfı Açma Ve Belge Kontrol Tutanağı
39.	**Uygun bulunmayan belgelerin tespiti:** Belgeleri eksik veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmayan istekliler tutanakla tespit edilir.	**KİK011.0/** Uygun Olmayan Belgelerin Uygun Sayılmama Gerekçelerine İlişkin Tutanak
40.	**Teklif fiyatların açıklanması:** İstekliler ile teklif fiyatları açıklanır. Bu işlemlere ilişkin hazırlanan tutanak ihale komisyonunca imzalanır. Bu aşamada; hiçbir teklifin reddine veya	**KİK022.0/** Teklif Edilen Fiyatlar Formu

	kabulüne karar verilmez, teklifi oluşturan belgeler düzeltilemez ve tamamlanamaz.	
41.	Teklifler ihale komisyonunca hemen değerlendirilmek üzere oturum kapatılır.	*Standart Form Yok*

Tekliflerin İncelenmesi Ve Değerlendirilmesi (Kapalı Oturum)		
42.	**Belgelerin incelenmesi ve açıklama talebi:** Net olmayan hususlarla ilgili olarak isteklilerden yazılı olarak tekliflerini açıklamaları istenebilir.	*Standart Form Yok*
43.	**Belgelerin şekil yönünden incelenmesi:** Öncelikle belgeleri eksik olduğu veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmadığı ilk oturumda **KİK011.0/** numaralı standart form ile tespit edilen isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilir. Ancak isteklilerden önemsiz eksik belge veya bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir. Belirlenen sürede eksik belge veya bilgileri tamamlamayan istekliler değerlendirme dışı bırakılır.	*Standart Form Yok*
44.	**Aritmetik İnceleme/teklifin düzeltilmesi:** Teklif edilen fiyatları gösteren teklif mektubu eki cetvel kontrol edilerek, dört işlem hatası bulunması halinde, hatalar ihale komisyonu tarafından re'sen düzeltilir. Yapılan bu düzeltme sonucu bulunan teklif isteklinin esas teklifi olarak kabul edilir. Durum hemen istekliye bir yazı ile bildirilir. İstekli düzeltilmiş teklifi kabul edip etmediğini tebliğ tarihini izleyen **5 gün** içinde yazılı olarak bildirir. İsteklinin düzeltilmiş teklifi kabul etmediğini süresinde bildirmesi veya cevap vermemesi halinde, teklifi değerlendirme dışı bırakılır ve geçici teminatı gelir kaydedilir.	*Standart Form Yok*
45.	**Aşırı düşük teklifler** İhale komisyonu teklif fiyatı aşırı düşük olanları tespit eder. Bu teklifleri reddetmeden önce,	*Standart Form Yok*

	belirlediği süre içinde teklif sahiplerinden teklifte önemli olduğunu tespit ettiği bileşenler ile ilgili ayrıntıları yazılı olarak ister.	
46.	**Teklif fiyatlarının incelenmesi ve İhale komisyonunun kararı:** *1) 4734/madde –21/(a), (b) ve (c) bentlerine göre yapılacak ihalelerde, verilen son teklifler üzerinde **fiyat görüşmesi (pazarlık)** yapılarak ihale sonuçlandırılır.* *2) 4734/madde –21/ (d) ve (e) bentlerine göre yapılacak ihalelerde yapılan değerlendirme sonucunda ihale, ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren isteklinin üzerinde bırakılır.* En avantajlı teklifin seçimi: e. Fiyat yönünden en düşük teklif, f. Fiyat dışındaki unsurların da dikkate alınarak tespit edilen en avantajlı teklif	**KİK023.0/** İhale Komisyonu Karar Tutanağı

İhale Kararının Onaylanması ve Sonucun Bildirilmesi		
47.	**İsteklinin yasaklı olup olmadığının teyid ettirilmesi:** İhale kararları ihale yetkilisince onaylanmadan önce idare, ihale üzerinde kalan isteklinin 58 inci maddeye göre yasaklı olup olmadığını anılan maddeye göre teyit ettirerek buna ilişkin belgeyi ihale kararına eklemek zorundadır	*16 Nisan 2003 Tarihli KİK Tebliği Ekindeki Form*
48.	**İhale kararının onaya sunulması** İhale komisyonu gerekçeli kararını belirleyerek, ihale yetkilisinin onayına sunar. Kararlarda isteklilerin adları veya ticaret unvanları, teklif edilen bedeller, ihalenin tarihi ve hangi istekli üzerine hangi gerekçelerle yapıldığı, ihale yapılmamış ise nedenleri belirtilir.	*Standart Form Yok*
49.	**İhale kararının onaylanması** İhale yetkilisi, karar tarihini izleyen en geç yirmi gün içinde ihale kararını onaylar veya gerekçesini açıkça belirtmek suretiyle iptal eder.	*Standart Form Yok*

53.	**Kesinleşen İhale Kararının Bildirilmesi** İhale sonucu, onay tarihini takip eden 3 **gün** içinde,ihaleye teklif veren bütün isteklilere iadeli taahhütlü mektup ile tebligat adresine postalanmak suretiyle bildirilir. Mektubun postaya verilmesini takip eden 14. **gün** kararın isteklilere tebliğ tarihi sayılır. Üzerinde ihale kalmayan isteklilere tanınan 5 **günlük** itiraz süresinin beklenmesi.	**KİK026.0/** Kesinleşen İhale Kararının Bildirilmesi Formu
54.	**İptal Edilen İhale Kararının Bildirilmesi** İhale kararlarının ihale yetkilisi tarafından iptal edilmesi durumunda da isteklilere aynı şekilde bildirim yapılır.	**KİK027.0/** İptal Edilen İhale Kararının Bildirilmesi Formu

SÖZLEŞMEYE DAVET VE SÖZLEŞMENİN İMZALANMASI		
52.	**İsteklinin Sözleşmeye Davet Edilmesi** İhale üzerinde kalan istekliye, tebliğ tarihini (veya Maliye Bakanlığı'nın vizesi gereken hallerde bu vizenin yapıldığının istekliye bildirilmesini) izleyen 3 **gün** içinde, kesin teminatı vermek suretiyle **10 gün** içinde sözleşmeyi imzalaması hususu, tebliğ edilir. Tebligatın şekline göre tebliğ süresi beklenir.	**KİK024.0/** Üzerine İhale Yapılan İsteklinin Sözleşmeye Davet Edilmesine İlişkin Form
53.	**Kesin teminatın alınması:** Sözleşmenin yapılmasından önce ihale üzerinde kalan istekliden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle % 6 oranında kesin teminat alınır.	**KİK032.0/** Kesin Teminat Mektubu
54.	**SÖZLEŞMENİN İMZALANMASI** Yapılan bütün ihaleler bir sözleşmeye bağlanır. KİK payı kesilir. Sözleşmeler idarece hazırlanır ve ihale yetkilisi ile yüklenici tarafından imzalanarak **notere** onaylattırılır ve tescil ettirilir. Yüklenicinin ortak girişim olması halinde, sözleşmeler ortak girişimin bütün ortakları tarafından imzalanır.	*Tip Sözleşmeler Esas Alınır*
55.	**Geçici teminatın iade edilmesi / Gelir aydedilmesi:** Sözleşme imzalandıktan hemen sonra geçici teminatlar iade edilir.	*Standart Form Yok*

56.	İsteklinin sözleşmeyi imzalamaması halinde ise geçici teminatı gelir kaydedilerek, uygun görülen ikinci istekli sözleşmeye davet edilir. Bunun usulü, birinci isteklinin sözleşmeyi imzalamaya davet edilmesi usulünün aynısıdır.	
57.	**İhale Sonucunun İlanı** 4734 /47.Maddede belirtilen limitleri aşan ihale sonuçları, sözleşmenin Sayıştay Başkanlığınca tescilinin idareye tebliğ edildiği, bu tescilin gerekli olmadığı durumlarda ise sözleşmenin noter tarafından onaylanıp tescil edildiği tarihi izleyen en geç **15** gün içinde Resmi Gazetede yayımlanmak suretiyle ilân edilir.	**KİK025.0/** İhale Sonuç İlanı
58.	**İstatistik formunun gönderilmesi:** Sözleşmenin taraflarca imzalanmasından sonra hazırlanacak İhale İstatistik Bilgi Formu, imza tarihinden itibaren en geç otuz (30) gün içerisinde Kamu İhale Kurumuna gönderilir.	**KİK028.0/** İhale İstatistik Bilgi Formu

DOĞRUDAN TEMİN PROSEDÜRÜ AKIŞ ŞEMASI

(22. Maddenin sadece (a), (b), ve (c) bentleri için)

Sıra	İŞLEM TÜRÜ	STANDART FORM
	İHALE ÖNCESİ İŞLEMLER	
1.	**İlgili birimlerden ihtiyacın temini için talep bildirilmesi**	*Standart Form Yok*
2.	**İhale öncesi hazırlıklar :** - İhtiyacın toplam miktarının ve kullanım programının kesin olarak planlanması, - Ödeneğin temini, - İhale konusu işin niteliğinin (mal, hizmet, yapım) belirlenmesi, - ÇED Raporunun alınması, - Kamulaştırma (Yapım), - Zemin etüdü (Yapım), - İmar işlemleri (Yapım), Uygulama projesinin hazırlanması (Yapım)	*Standart Form Yok*
3.	**Yaklaşık maliyetin tespiti için personel görevlendirilmesi**	*Standart Form Yok*
4.	**Yaklaşık Maliyetin Tespiti:** - İlgili resmi kurumlara, mesleki kuruluşlara yazılan yazılar - Piyasadan fiyat araştırması (Proforma fatura , teklif isteme) - Son (5) yıl verileri+TEFE (Mal iha.için) - Uzman personelin yapacakları çalışmalar gibi hususları.	**KİK001.1/** Yaklaşık Maliyet İcmal Tablosu
5.	**İhale Onayının Alınması** (EK:Yaklaşık Maliyet İcmal tablosu) - İhale usulünün tespiti (Doğrudan Temin) - Avans verilip verilmeyeceği - Fiyat farkı verilip verilmeyeceği - İhale dokümanı satış bedeli.	**KİK001.0/** İhale Onay Belgesi

	gibi hususların belirlenmesi	
6.	**İhale dokümanının hazırlanması için personel görevlendirmesi**	*Standart Form Yok*
7.	**İhale ile ilgili olarak;** - Tarih ve saati vs., -İdarece malzeme verilip verilmeyeceği, -Teklif ve sözleşme türü, -Teklif ve ödemelerde geçerli para birimi, -Teklifin geçerlilik süresi, -Teklif fiyata dahil olan masraflar, -Sözleşmenin yapılmasına ait vergi, resim ve harçlarla diğer sözleşme giderleri, gibi **şartnamede** yer alması gereken ayrıntılar için karar verilmesi.	*Standart Form Yok*
8.	**İhale dokümanının hazırlanması** - İdari şartname, - İhtiyaç listesi (Mal alım ihalelerinde) - Teknik şartname, Projeler(varsa) - Sözleşme tasarısı, - Genel şartname (yapım ve hizmet alım ihalelerinde), - Birim fiyat tarifleri (varsa), - Mahal listeleri (varsa),, - İdarece verilecek malzeme listesi (varsa),, - Standart formlar , - Diğer belgeler	*Standart Form Yok* *(Tip şartname ve sözleşme tasarıları dikkate alınmalıdır)*
9.	**İhale komisyonunun görevlendirilmesi:** *-En az 5 ve tek sayıda üye: İkisi uzman, biri maliye memuru/mali işlerden sorumlu personel, diğerleri idari personel* *(Başka komisyon olmayacak)*	*Standart Form Yok*
10.	**İhaleye Davet:** Teknik şartlar ve fiyat üzerinde görüşme yapmak üzere istekli ihaleye davet edilir	*Standart Form Yok*
11.	**İhale işlem dosyasının hazırlanması** -İhale dokümanı (İhaleye girecek istekli tarafından alınması zorunlu),	*Standart Form Yok*
	- Yapım işlerinde yatırım programı, - Gerekli hallerde ÇED raporu, - Yaklaşık Maliyet hesap tutanağı, - İhaleye davet mektubu, - Onay belgesi, - İhale komisyonunun görevlendirme yazıları, - İhale ile ilgili bütün yazışmalar, - (c) bendi için; ilk alımı gösteren belge - Diğer belgeler	
12.	**İhale işlem dosyasının bir yazı ekinde ihale komisyonuna verilmesi**	*Standart Form Yok*
13.	**İhale dokümanın satılması ve tutanağa bağlanması** (Satışa ilişkin olarak para makbuzunun yanında ayrıca o ihaleye ilişkin dokümanın satıldığını gösterir ikinci bir alındının da satın alan kişiye verilmesi faydalı olacaktır)	**KİK005.0/** Dokümanı Satın Alana İlişkin Form

TEKLİFİN HAZIRLANMASI VE İDAREYE SUNULMASI **(İhalenin türü ve niteliğine göre idare tarafından istenebilecek belgeler)**		
14.	**(a) bendi için;** Yed-i Vahit belgesi veya bunun yerine geçebilecek tutanak	
	(b) bendi için; isteklinin özel bir hakka sahip olduğunun belgesi	
	(c) bendi için; isteklinin tek satıcı sıfatının devam ettiğini gösterir belge	
	KİK018.0/... Götürü Bedel Teklif Mektubu veya **KİK019.0/** Birim Fiyat Teklif Mektubu (EK: Fiyat Cetveli)	
	KİK029.0/... İhaleye Katılmayacak Olanlar Kapsamında Olunmadığına İlişkin Taahhütname	
	KİK031.0/... Geçici Teminat Mektubu	
	KİK033.0/... Avans Teminat Mektubu	
	DİĞER BELGELER (İhaleye katılabilmek için teklifin kapsamında sunulması gereken diğer belgeler)	
15.	**İstekli tarafından teklif zarfının İDAREYE teslim edilmesi.**	**KİK006.0/** İhale Teklif Zarfı Alındı Belgesi
16.	**İhale Teklif Zarfının İhale Komisyonuna Teslimi** İdare tarafından teslim alınan teklif zarfı, ***son başvuru=ihale*** saatinde tutanak ile ihale komisyonuna teslim edilir	**KİK007.0/** Alınan ihale Teklif Zarfının İhale Komisyonuna Teslimine Dair Tutanak

İHALE AŞAMASI

17.	**Uygun bulunmayan belgelerin tespiti:** Eksik belgeler veya usulüne uygun olmayan teklif mektubu ile geçici teminatı tutanakla tespit edilir.	**KİK011.0/** Uygun Olmayan Belgelerin Uygun Sayılmama Gerekçelerine İlişkin Tutanak
18.	**Belgelerin incelenmesi ve açıklama talebi:** Net olmayan hususlarla ilgili olarak istekliden yazılı olarak teklifini açıklaması istenebilir. Varsa istekliden önemsiz eksik belge veya bilgilerin tamamlaması yazılı olarak istenir.	*Standart Form Yok*
19.	**Aritmetik inceleme/teklifin resen düzeltilmesi:** Teklif mektubu eki cetvel kontrol edilerek, dört işlem hatası bulunması halinde, hatalar ihale komisyonu tarafından re'sen düzeltilir. Yapılan bu düzeltme sonucu bulunan teklif isteklinin esas teklifi olarak kabul edilir. Durum hemen istekliye bir yazı ile bildirilir. İstekli düzeltilmiş teklifi kabul edip etmediğini tebliğ tarihini izleyen **5 gün** içinde yazılı olarak bildirir. İsteklinin düzeltilmiş teklifi **kabul etmediğini** süresinde bildirmesi veya **cevap vermemesi** halinde, teklifi değerlendirme dışı bırakılır ve geçici teminatı gelir kaydedilerek ihale iptal edilir.	*Standart Form Yok*
20.	**Teklif fiyatın incelenmesi ve komisyonun kararı:** Yapılan değerlendirme sonucunda, **teknik şartlar ve fiyat görüşmesi yapılarak,** teklifin uygun görülmesi halinde ihale isteklinin üzerinde bırakılır.	**KİK023.0/** İhale Komisyonu Karar Tutanağı

İhale Kararının Onaylanması ve Sonucun Bildirilmesi		
21.	**İsteklinin yasaklı olup olmadığının teyid ettirilmesi:** İhale kararı ihale yetkilisince onaylanmadan önce idare, isteklinin 58 inci maddeye göre yasaklı olup olmadığını teyit ettirerek buna ilişkin belgeyi ihale kararına eklemek zorundadır	*16 Nisan 2003 Tarihli KİK Tebliği Ekindeki Form*

22.	**İhale kararının onaya sunulması** İhale komisyonu gerekçeli kararını belirleyerek, ihale yetkilisinin onayına sunar. Kararda isteklinin adları veya ticaret unvanı, teklif edilen bedel, ihalenin tarihi ve hangi gerekçelerle yapıldığı, ihale yapılmamış ise nedenleri belirtilir.	*Standart Form Yok*
23.	**İhale kararının onaylanması** İhale yetkilisi, karar tarihini izleyen en geç yirmi gün içinde ihale kararını onaylar veya gerekçesini açıkça belirtmek suretiyle iptal eder.	*Standart Form Yok*
24.	**Kesinleşen İhale Kararının Bildirilmesi** İhale sonucu, onay tarihini takip eden **3 gün** içinde, istekliye iadeli taahhütlü mektup ile tebligat adresine postalanmak suretiyle bildirilir. Mektubun postaya verilmesini takip eden **14. gün** kararın istekliye tebliğ tarihi sayılır.	**KİK026.0/** Kesinleşen İhale Kararının Bildirilmesi Formu
25.	**İptal Edilen İhale Kararının Bildirilmesi** İhale kararının ihale yetkilisi tarafından iptal edilmesi durumunda da istekliye aynı şekilde bildirim yapılır.	**KİK027.0/** İptal Edilen İhale Kararının Bildirilmesi Formu

SÖZLEŞMEYE DAVET VE SÖZLEŞMENİN İMZALANMASI		
26.	**İsteklinin Sözleşmeye Davet Edilmesi** İstekliye, tebliğ tarihini (veya Maliye Bakanlığı'nın vizesi gereken hallerde bu vizenin yapıldığının istekliye bildirilmesini) izleyen **3 gün** içinde, kesin teminatı vermek suretiyle **10 gün** içinde sözleşmeyi imzalaması hususu, tebliğ edilir. Tebligatın şekline göre tebliğ süresi beklenir.	**KİK024.0/** Üzerine İhale Yapılan İsteklinin Sözleşmeye Davet Edilmesine İlişkin Form
27.	**Kesin teminatın alınması:** Sözleşmenin yapılmasından önce istekliden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle **% 6** oranında kesin teminat alınır.	**KİK032.0/** Kesin Teminat Mektubu
28.	**SÖZLEŞMENİN İMZALANMASI**	*4735 sayılı Kanunun 7.Maddesinde belirtilen*

	İhale bir sözleşmeye bağlanır ve KİK payı kesilir. Sözleşme idarece hazırlanır ve ihale yetkilisi ile yüklenici tarafından imzalanarak **notere** onaylattırılır ve tescil ettirilir.	*hususlar dikkate alınarak sözleşme düzenlenir.*
29.	**Geçici teminatın iade edilmesi / Gelir kaydedilmesi** Sözleşme imzalandıktan hemen sonra geçici teminat iade edilir. İsteklinin sözleşmeyi imzalamaması halinde ise geçici teminatı gelir kaydedilir.	*Standart Form Yok*
30.	**İhale Sonucunun İlanı** 4734 /47.Maddede belirtilen limitleri aşan ihale sonuçları, sözleşmenin Sayıştay Başkanlığınca tescilinin idareye tebliğ edildiği, bu tescilin gerekli olmadığı durumlarda ise sözleşmenin noter tarafından onaylanıp tescil edildiği tarihi izleyen en geç **15** gün içinde Resmi Gazetede yayımlanmak suretiyle ilân edilir.	**KİK025.0/** İhale Sonuç İlanı
31.	Sözleşmenin taraflarca imzalanmasından sonra hazırlanacak İhale İstatistik Bilgi Formu, imza tarihinden itibaren en geç otuz (30) gün içerisinde Kamu İhale Kurumuna gönderilir.	**KİK028.0/** İhale İstatistik Bilgi Formu

DOĞRUDAN TEMİN PROSEDÜRÜ AKIŞ ŞEMASI

(22. Maddenin sadece (d) ve (e) bentleri için)

SIRA	İŞLEM TÜRÜ	DÜZENLENECEK FORM
1.	**İlgili birimlerden ihtiyacın temini için talep bildirilmesi**	Standart Form Yok
2.	**İhale öncesi hazırlıklar :** - İhtiyacın toplam miktarının ve kullanım programının kesin olarak planlanması, - Ödeneğin temini, - İhale konusu işin niteliğinin (mal, hizmet, yapım, gayrı menkul temini) belirlenmesi,	Standart Form Yok
3.	**Yaklaşık Maliyetin Tespiti**	**Form Yok**
4.	**İhale Onayının Alınması** ((e) bendinin uygulandığı durumlarda)	**Standart Form — KİK001.0:** İhale Onay Belgesi
	İhale Onayının Alınması ((d) bendinin uygulandığı durumlarda)	**Önerilen EK-1** (İhale Onay Ve Personel Görevlendirme Belgesi)
5.	**İhale Dokümanının Hazırlanması** - Standart formlar, **Teknik şartname,** - Sözleşme tasarısı Genel Şartname, vb.	**Gerekli olanlar.**
6.	**İhale Komisyonunun görevlendirilmesi** ((e) bendinin uygulandığı durumlarda)	**Form Yok**
	Fiyat araştırması yapmak için personel görevlendirilmesi ((d) bendinin uygulandığı durumlarda)	**Önerilen EK-1** (İhale Onay Ve Personel Görevlendirme Belgesi)
7.	**İhale işlem dosyasının bir yazı ekinde ihale komisyonuna verilmesi**	Standart Form Yok

	((c) bendinin uygulandığı durumlarda)	
8.	**Piyasa Araştırması Yapıldıktan sonra uygun görülen isteklinden teklifin hazırlanmasının istenilmesi** ((c) bendinin uygulandığı durumlarda)	**Form Yok**
Yaklaşık maliyetin türü ve niteliğine göre idare tarafından istenebilecek belgeler ((c) bendinin uygulandığı durumlarda)		
9.	KİK018.0/... Götürü Bedel Teklif Mektubu veya KİK019.0/ Birim Fiyat Teklif Mektubu (EK: Fiyat Cetveli) KİK031.0/... Geçici Teminat Mektubu KİK033.0/... Avans Teminat Mektubu DİĞER BELGELER (İhaleye katılabilmek için teklifin kapsamında sunulması gereken diğer belgeler)	
10.	**Piyasa Araştırmasının Tutanağa bağlanması** ((d) bendinin uygulandığı durumlarda)	**Önerilen EK-2** Piyasa Fiyat Araştırması Tutanağı
11.	**İhalenin Onaylanması**	**Form Yok**
12.	**Kesinleşen İhale Kararlarının Bildirilmesi** ((c) bendinin uygulandığı durumlarda)	**Standart Form — KİK026.0:** Kesinleşen İhale Kararının Bildirilmesi Formu
13.	**Sözleşmeye Davet** ((c) bendinin uygulandığı durumlarda)	**Standart Form — KİK024.0:** İsteklinin Sözleşmeye Davet Edilmesine İlişkin Form
14.	**Kesin Teminatın Alınması** ((c) bendinin uygulandığı durumlarda)	**Standart Form — KİK032.0:** Kesin Teminat Mektubu
15.	**Sözleşmenin imzalanması**	**Form Yok**
16.	**Geçici teminatın iade edilmesi / Gelir kaydedilmesi:** Sözleşme imzalandıktan hemen sonra geçici teminat iade edilir. İsteklinin sözleşmeyi imzalamaması halinde ise geçici teminatı gelir kaydedilir.	Standart Form Yok

	((c) bendinin uygulandığı durumlarda)	
17.	**Sözleşmenin Vize Ve Tescili:** ((c) bendinin uygulandığı durumlarda)	**Form Yok**
18.	**İhale Sonucunun İlânı** ((c) bendinin uygulandığı durumlarda)	Standart Form — KİK025.0: İhale Sonucu İlan Formu
19.	**İstatistik formunun gönderilmesi:** Sözleşmenin taraflarca imzalanmasından sonra hazırlanacak İhale İstatistik Bilgi Formu, imza tarihinden itibaren en geç otuz (30) gün içerisinde Kamu İhale Kurumuna gönderilir.	**KİK028.0/** İhale İstatistik Bilgi Formu

BELLİ İSTEKLİLER ARASINDA İHALE USULÜ AKIŞ ŞEMASI

Sıra	İŞLEM TÜRÜ	STANDART FORM
	İHALE ÖNCESİ İŞLEMLER	
1.	**İlgili birimlerden ihtiyacı temini için talep bildirilmesi**	**Standart Form Yok**
2.	**İhale öncesi hazırlıklar :** – İhtiyacın toplam miktarının ve kullanım programının kesin olarak planlanması, – Ödeneğin temini, – İhale konusu işin niteliğinin (mal, hizmet, danışmanlık, yapım) belirlenmesi, – ÇED Raporunun alınması, – Kamulaştırma (Yapım), – Zemin etüdü (Yapım), – İmar işlemleri (Yapım), Uygulama projesinin hazırlanması (Yapım)	**Standart Form Yok**
3.	**Yaklaşık maliyetin tespiti için personel görevlendirmesi**	**Standart Form Yok**
4.	**Yaklaşık Maliyetin Tespiti:** - İlgili resmi kurumlara, mesleki kuruluşlara yazılan yazılar - Piyasadan fiyat araştırması (Proforma fatura , teklif isteme) - Son (5) yıl verileri+TEFE (Mal iha.için) - Uzman personelin yapacakları çalışmalar	**KİK001.1/** Yaklaşık Maliyet İcmal Tablosu
5.	**İhale Onayının Alınması** (EK:Yaklaşık Maliyet İcmal tablosu) - İhale usulünün tespiti (Belli İstekliler Arasında İhale Usulü) - Avans verilip verilmeyeceği - Fiyat farkı verilip verilmeyeceği - İhale dokümanı satış bedeli, - İlanın şekli ve adedi gibi hususların belirlenmesi	**KİK001.0/** İhale Onay Belgesi
6.	**İhale dokümanının hazırlanması için personel görevlendirmesi**	Standart Form Yok
7.	**İhale ile ilgili olarak;** - Tarih ve saati vs., **-Ön yeterlik kriterleri,** -Yerli istekli/yabancı isteklilerin katılımı, -Fiyat avantajı ile ilgili hususlar, -İdarece malzeme verilip verilmeyeceği, -Teklif ve sözleşme türü, -Mal alımlarında alternatif teklif verilip verilemeyeceği, -Kısmi teklif verilip verilemeyeceği (Mal ve hizmet alımlarında), -Alt yükleniciler, -Teklif ve ödemelerde geçerli para birimi, -Tekliflerin geçerlilik süresi, -Teklif fiyata dahil olan masraflar, -Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi, -Sözleşmenin yapılmasına ait vergi, resim ve harçlarla diğer sözleşme giderleri, gibi **ön yeterlik ilanında** ve/veya **ön yeterlik/yeterlik şartnamesinde** yer alması gereken ayrıntılar için karar verilmesi.	*Standart Form Yok*
8.	**a) Ön yeterlik dokümanının hazırlanması** - Ön yeterlik Şartnamesi, - Standart Formlar - Düzenlenirse zeyilnameler ve açıklamalar, - Diğer belgeler **b) İhale dokümanının hazırlanması** - İdari şartname, - İhtiyaç listesi (Mal alım ihalelerinde) - Teknik şartname / Genel teknik şartname / Özel teknik şartname, - Projeler, - Sözleşme tasarısı, - Genel şartname (yapım ve hizmet alım ihalelerinde), - Birim fiyat tarifleri (varsa), - Mahal listeleri, - İdarece verilecek malzeme listesi,	*Standart Form Yok* *(Tip şartname ve sözleşme tasarıları dikkate alınmalıdır)*

	- Standart formlar , - Düzenlenirse zeyilnameler ve açıklamalar, a. Diğer belgeler	
9.	**İhale komisyonunun görevlendirilmesi:** *-En az 5 ve tek sayıda üye: İkisi uzman, biri maliye memuru/mali işlerden sorumlu personel, diğerleri idari personel* *(Başka komisyon olmayacak)*	***Standart Form Yok***
10.	**Ön yeterliğin ilanı**	**KİK003.0/** İhale İlanı
11.	**İhale işlem dosyasının hazırlanması** -Ön yeterlik ve İhale dokümanı (İhaleye girecek isteklilerce alınması zorunlu), -Yapım işlerinde yatırım programı, -Gerekli hallerde ÇED raporu, -Yaklaşık Maliyet hesap tutanağı, -Ön yeterlik İlan metinleri, -Onay belgesi, -İhale komisyonunun görevlendirme yazıları, -İhale ile ilgili bütün yazışmalar, -Diğer belgeler	***Standart Form Yok***
12.	**Ön yeterlik ve ihale dokümanının hazırlanması için personel görevlendirmesi**	***Standart Form Yok***
13.	**Ön yeterlik ve ihale dokümanın satılması ve satın alanların tutanağa bağlanması** (Satışa ilişkin olarak para makbuzunun yanında ayrıca o ihaleye ilişkin dokümanın satıldığını gösterir ikinci bir alındının da satın alan kişiye verilmesi faydalı olacaktır) Son başvuru saatine kadar ön yeterlik dokümanını satın alan aday sayısının **5'ten az** olması halinde ihale iptal edilir.	**KİK005.0/** Dokümanı Satın Alanlara İlişkin Form

ÖN YETERLİK BAŞVURULARININ HAZIRLANMASI VE İDAREYE SUNULMASI **(İhalenin Türü Ve Niteliğine Göre İdare Tarafından İstenebilecek Belgeler)**		
14.	**KİK018.1/** Başvuru Mektubu	
	KİK029.0/... İhaleye Katılmayacak Olanlar Kapsamında Olunmadığına İlişkin Taahhütname	
	KİK029.1/H-Y İş Durumu ve Tutumu İle Beyan Örneği	
	KİK030.0/... Ortak Girişim Beyannamesi	
	KİK031.0/... Geçici Teminat Mektubu	
	KİK033.0/... Avans Teminat Mektubu	
	KİK034.0/... Mali Durum Bildirim Formu	
	KİK034.1/... Banka Mektubu Örneği	
	KİK035.0/... Tasdik Şerhi Belgesi	
	KİK036.0/M-H İş Deneyim Belgesi (Yüklenici İş Bitirme)	
	KİK037.0/H İş Deneyim Belgesi (Yüklenici İş Durum)	
	KİK038.0/H Özgeçmiş Formu	
	KİK036.0/Y Anahtar Personel Listesi	
	KİK037.0/Y Teknik Personele Ait Taahhütname Örneği	
	KİK038.0/Y Teknik Personel Listesi	
	KİK039.0/Y Özgeçmiş Formu	
	KİK040.0/Y Yapı Araçları Taahhütnamesi	
	KİK041.0/Y Yapı Araçları Bildirisi	
	KİK042.0/Y İstenen Asgari Ana Ekipman Listesi	
	KİK043.0/Y İş Deneyim Belgesi (Yüklenici İş Bitirme)	
	KİK044.0/Y İş Deneyim Belgesi (Yüklenici İş Durum)	
	KİK045.0/Y İş Deneyim Belgesi (Alt Yüklenici İş Bitirme)	
	KİK046.0/Y İş Deneyim Belgesi (İş Denetleme)	
	KİK047.0/Y İş Deneyim Belgesi (İş Yönetme)	
	Diğer Belgeler (Tip ön yeterlik şartnamelerinde belirtilen; ön yeterliğe başvurabilmek için sunulması gereken diğer belgeler)	
15.	**Adaylarca ön yeterlik zarfının İDAREYE teslim edilmesi.** Süresi içinde teslim edilen zarflar için alındı belgesi düzenlenerek zarfı teslim edene verilir. Elden geç teslim edilen zarflar kabul edilmeyerek iade edilir. İade edilen bu zarflar için herhangi bir belge /tutanak düzenlenmesi gerekmemektedir. Ön yeterlik için başvuran aday sayısının **5'ten az** olması halinde ihale iptal edilir.	**KİK006.0/** Ön Yeterlik Başvurusu Zarfı Alındı Belgesi

Zarfların Teslim Alınması İdare Tarafından ve Komisyona Teslimi		
16.	**Postada geciken ön yeterlik başvurularının tespiti:** Postayla gönderildiği için idareye geç ulaşan Ön Yeterlik Başvurusunun İşleme Konulmayarak Alınış Zamanının tespit edilmesi için Tutanak düzenlenir	**KİK008.0/** Postadaki Gecikme Nedeniyle İşleme Konulmayan Ön Yeterlik Başvurusunun Alınış Zamanına İlişkin Tutanak
17.	**Ön Yeterlik Başvuru Zarflarının İhale Komisyonuna Teslimi** İdare tarafından teslim alınan bütün Ön Yeterlik Başvuru zarfları, ***son başvuru=ön yeterlik*** saatinde topluca ihale komisyonuna teslim edilir.	**KİK007.0/** Alınan Ön Yeterlik Başvuru Belgelerinin İhale Komisyonuna Teslimine Dair Tutanak

ÖN YETERLİK AŞAMASI		
Zarfların Ve Belgelerin Kontrolü (Açık Oturum)		
18.	**Ön Yeterlik Başvuru zarflarının şekil yönünden incelenmesi:** Ön yeterlik başvuru zarfı, hazır olanların önünde incelenerek, usulüne uygun olmayanlar açılmadan değerlendirme dışı bırakılır ve ihale komisyonunca buna ilişkin tutanak düzenlenir (Değerlendirme dışı bırakılan zarflar iade edilmez)	**KİK009.0/** Uygun Olmadığı İçin Değerlendirme Dışı Bırakılan Ön Yeterlik Başvurusu Zarfına İlişkin İhale Komisyonu Tutanağı
19.	**Yeterlik başvuru zarflarının açılması ve ön yeterlik belgelerinin kontrol edilmesi:** Zarflar adaylar huzurunda, alınış sırasına göre açılır ve zarfın içinden çıkan belgeler kontrol edilerek adayların belgelerinin eksik olup olmadığı kontrol edilir ve belge kontrol tutanağı düzenlenir.	**KİK010.0/** Belli İstekliler Arasında İhale Ön Yeterlik Belge Kontrol Tutanağı
20.	**Uygun bulunmayan belgelerin tespiti:** Belgeleri eksik ve uygun olmayan adaylar tutanakla tespit edilir ve ön yeterlik değerlendirmesi yapılmak üzere oturum kapatılır.	**KİK011.0/** Uygun Olmayan Belgelerin Uygun Sayılmama Gerekçelerine İlişkin Tutanak
	üzere oturum kapatılır.	Tutanak

Ön Yeterlik Belgelerinin İncelenmesi Ve Değerlendirilmesi (Kapalı Oturum)		
21.	**Belgelerin incelenmesi ve açıklama talebi:** Net olmayan hususlarla ilgili olarak adaylardan yazılı olarak başvurularını açıklamaları istenebilir.	*Standart form yok*
22.	**Belgelerin şekil yönünden incelenmesi:** Öncelikle belgeleri eksik olduğu veya uygun olmadığı ilk oturumda **KİK011.0/** numaralı standart form ile tespit edilen adayların başvurularının değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilir. Ancak adaylardan önemsiz eksik belge veya bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir. Belirlenen sürede eksik belge veya bilgileri tamamlamayan adaylar değerlendirme dışı bırakılır.	*Standart form yok*
23.	**Ön Yeterlik Değerlendirmesi:** Belgeleri eksiksiz olan adayların başvurularının ayrıntılı değerlendirilmesine geçilir. Bu aşamada, adayların ön yeterlik kriterlerine (4734/10.madde) ve başvuruların ön yeterlik dokümanında belirtilen şartlara uygun olup olmadığı incelenir. Uygun olmadığı belirlenen adayların başvuruları değerlendirme dışı bırakılır.	**KİK012.0** Ön Yeterlik Değerlendirme Sonuç Tutanağı
24.	**Yeterli bulunmayan adaylara bildirim:** Ön yeterlik değerlendirilmesi sonucunda yeterli bulunmayan adaylara bildirim yapılır. Yeterli bulunan aday sayısının **5' ten az** olması halinde ihale iptal edilir. Bu durumda ihaleye davet yapılmaz.	**KİK013.0/** Ön Yeterlik Değerlendirilmesi Sonucu Yeterli Bulunmayan Adaylara Bildirim
25.	**İhaleye davet** Yeterli olduğu tespit edilen bütün adaylara tekliflerini hazırlayabilmeleri için **en az 40 gün** süre verilerek ihaleye davet mektubu gönderilir.	**KİK014.0/** Ön Yeterlik Değerlendirmesi Sonucu Yeterli Bulunan Adaylara Sonucun Bildirimi ve Teklif Vermeye Davet Mektubu Formu

26.	**TEKLİFLERİN HAZIRLANMASI VE İDAREYE SUNULMASI** **(İhalenin türü ve niteliğine göre idare tarafından istenebilecek belgeler)**	
	KİK018.0/... Götürü Bedel Teklif Mektubu veya **KİK019.0/** Birim Fiyat Teklif Mektubu (EK: Fiyat Cetveli)	
	KİK031.0/... Geçici Teminat Mektubu	
	KİK033.0/... Avans Teminat Mektubu	
	DİĞER BELGELER (Tip idari şartnamelerde belirtilen; ihaleye katılabilmek için tekliflerin kapsamında sunulması gereken diğer belgeler)	
	AÇIKLAMA: Ön yeterlik aşamasında istenilmiş olan başvuru kapsamındaki belgeler ile yeterliğe ilişkin belgelerden idarece güncelleştirilmesi istenilenler yeniden istenilecek ve bunlara ilişkin belgeler ve/veya standart formlar tekliflerin hazırlanmasında dikkate alınacaktır.	
Teklif Zarfının Sunulması ve İDARE Tarafından Komisyona Teslimi		
27.	**İsteklilerce teklif zarfının idareye teslim edilmesi.** (Elden geç teslim edilen zarflar kabul edilmeyerek iade edilir. İade edilen bu zarflar için herhangi bir belge /tutanak düzenlenmesi gerekmemektedir.)	**KİK006.0/** İhale Teklif Zarfı Alındı Belgesi
28.	**Postada geciken tekliflerin tespiti:** Postayla gönderilen ve idareye geç ulaşan ihale teklifinin işleme konulmayarak alınış zamanının tespit edilmesi için tutanak düzenlenir	**KİK008.0/** Postadaki Gecikme Nedeniyle İşleme Konulmayan ihale Teklifinin Alınış Zamanına İlişkin Tutanak
	İhale Teklif Zarflarının İhale Komisyonuna Teslimi İdare tarafından teslim alınan bütün teklif zarfları, son ***başvuru=ihale*** saatinde tutanak ile topluca ihale komisyonuna teslim edilir. İhaleye davet sonucunda teklif veren istekli sayısının **3'ten az** olması halinde ihale iptal edilir.	**KİK007.0/** Alınan ihale Teklif Zarflarının İhale Komisyonuna Teslimine Dair Tutanak

İHALE AŞAMASI		
Zarfların Ve Belgelerin Kontrolü **(Açık Oturum)**		
29.	**İhale zarflarının şekil yönünden incelenmesi:** İhale teklif zarfları, hazır olanların önünde incelenerek, usulüne uygun olmayanlar açılmadan değerlendirme dışı bırakılır ve ihale komisyonunca buna ilişkin tutanak düzenlenir (Değerlendirme dışı bırakılan zarflar iade edilmez)	**KİK009.0/** Uygun Olmadığı İçin Değerlendirme Dışı Bırakılan İhale Teklif Zarfına İlişkin İhale Komisyonu Tutanağı
30.	**Teklif Zarflarının Açılması:** Zarflar istekliler huzurunda, alınış sırasına göre açılır ve zarfın içinden çıkan bütün belgeler tutanağa bağlanır	**KİK020.0/** Teklif Zarfı Açma Ve Belge Kontrol Tutanağı
32.	**Uygun bulunmayan belgelerin tespiti:** Belgeleri eksik veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmayan istekliler tutanakla tespit edilir.	**KİK011.0/** Uygun Olmayan Belgelerin Uygun Sayılmama Gerekçelerine İlişkin Tutanak
33.	**Teklif fiyatların açıklanması:** İstekliler ile teklif fiyatları açıklanır. Bu işlemlere ilişkin hazırlanan tutanak ihale komisyonunca imzalanır. Bu aşamada; hiçbir teklifin reddine veya kabulüne karar verilmez, teklifi oluşturan belgeler düzeltilemez ve tamamlanamaz.	**KİK022.0/** Teklif Edilen Fiyatlar Formu
34.	Teklifler ihale komisyonunca hemen değerlendirilmek üzere oturum kapatılır.	*Standart Form Yok*

Tekliflerin Ve Güncellenmesi İstenen Yeterlik Belgelerinin İncelenmesi Ve Değerlendirilmesi (Kapalı Oturum)		
35.	**Belgelerin incelenmesi ve açıklama talebi:** Net olmayan hususlarla ilgili olarak isteklilerden yazılı olarak tekliflerini açıklamaları istenebilir.	*Standart Form Yok*
36.	**Belgelerin şekil yönünden incelenmesi:** Öncelikle belgeleri eksik olduğu veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmadığı ilk oturumda **KİK011.0/** numaralı standart form ile tespit edilen isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilir. Ancak isteklilerden önemsiz eksik belge veya bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir. Belirlenen sürede eksik belge veya bilgileri tamamlamayan istekliler değerlendirme dışı bırakılır.	*Standart Form Yok*
37.	**Yeterlik Değerlendirmesi:** Belgeleri eksiksiz ve teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olan isteklilerin tekliflerinin ayrıntılı değerlendirilmesine geçilir. Bu aşamada, isteklilerin yeterlik kriterlerine (4734/10.madde) ve tekliflerin ihale dokümanında belirtilen şartlara uygun olup olmadığı incelenir. Uygun olmadığı belirlenen isteklilerin teklifleri değerlendirme dışı bırakılır.	**KİK012.0** Yeterlik Değerlendirme Sonuç Tutanağı
38.	**Yeterli yeterli bulunmayan adaylara bildirim yapılması:** Yeterlik değerlendirilmesi sonucunda yeterli bulunmayan adaylara bildirim yapılır.	*KİK013.0/ Yeterlik Değerlendirilmesi Sonucu Yeterli Bulunmayan Adaylara Bildirim*
39.	**Aritmetik inceleme/teklifin resen düzeltilmesi:** Teklif edilen fiyatları gösteren teklif mektubu eki cetvel kontrol edilerek, dört işlem hatası bulunması halinde, hatalar ihale komisyonu tarafından re'sen düzeltilir. Yapılan bu düzeltme sonucu bulunan teklif isteklinin esas teklifi olarak kabul edilir. Durum hemen istekliye bir yazı ile bildirilir.	*Standart Form Yok*
	İstekli düzeltilmiş teklifi kabul edip etmediğini tebliğ tarihini izleyen **5 gün** içinde yazılı olarak bildirir. İsteklinin düzeltilmiş teklifi kabul etmediğini süresinde bildirmesi veya cevap vermemesi halinde, teklifi değerlendirme dışı bırakılır ve geçici teminatı gelir kaydedilir.	
40.	**Aşırı düşük teklifler** İhale komisyonu teklif fiyatı aşırı düşük olanları tespit eder. Bu teklifleri reddetmeden önce, belirlediği süre içinde teklif sahiplerinden teklifte önemli olduğunu tespit ettiği bileşenler ile ilgili ayrıntıları yazılı olarak ister.	*Standart Form Yok*
41.	**Teklif fiyatlarının incelenmesi ve ihale komisyonunun kararı:** Yapılan değerlendirme sonucunda ihale, ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren isteklinin üzerinde bırakılır. En avantajlı teklifin seçimi: c. Fiyat yönünden en düşük teklif, d. Fiyat dışındaki unsurların da dikkate alınarak tespit edilen en avantajlı teklif	**KİK023.0/** İhale Komisyonu Karar Tutanağı

İhale Kararının Onaylanması ve Sonucun Bildirilmesi		
42.	**İsteklinin yasaklı olup olmadığının teyid ettirilmesi:** İhale kararları ihale yetkilisince onaylanmadan önce idare, ihale üzerinde kalan isteklinin 58 inci maddeye göre yasaklı olup olmadığını anılan maddeye göre teyit ettirerek buna ilişkin belgeyi ihale kararına eklemek zorundadır	*16 Nisan 2003 Tarihli KİK Tebliği Ekindeki Form*
43.	**İhale kararının onaya sunulması** İhale komisyonu gerekçeli kararını belirleyerek, ihale yetkilisinin onayına sunar. Kararlarda isteklilerin adları veya ticaret unvanları, teklif edilen bedeller, ihalenin tarihi ve hangi istekli üzerine hangi gerekçelerle yapıldığı, ihale yapılmamış ise nedenleri belirtilir.	*Standart Form Yok*

44.	**İhale kararının onaylanması** İhale yetkilisi, karar tarihini izleyen en geç yirmi gün içinde ihale kararını onaylar veya gerekçesini açıkça belirtmek suretiyle iptal eder.	*Standart Form Yok*
45.	**Kesinleşen İhale Kararının Bildirilmesi** İhale sonucu, onay tarihini takip eden **3 gün** içinde,ihaleye teklif veren bütün isteklilere iadeli taahhütlü mektup ile tebligat adresine postalanmak suretiyle bildirilir. Mektubun postaya verilmesini takip eden **14. gün** kararın isteklilere tebliğ tarihi sayılır. Üzerinde ihale kalmayan isteklilere tanınan **5 günlük** itiraz süresinin beklenmesi.	**KİK026.0/** Kesinleşen İhale Kararının Bildirilmesi Formu
46.	**İptal Edilen İhale Kararının Bildirilmesi** İhale kararlarının ihale yetkilisi tarafından iptal edilmesi durumunda da isteklilere aynı şekilde bildirim yapılır.	**KİK027.0/** İptal Edilen İhale Kararının Bildirilmesi Formu

SÖZLEŞMEYE DAVET VE SÖZLEŞMENİN İMZALANMASI		
47.	**İsteklinin Sözleşmeye Davet Edilmesi** İhale üzerinde kalan istekliye, tebliğ tarihini (veya Maliye Bakanlığı'nın vizesi gereken hallerde bu vizenin yapıldığının istekliye bildirilmesini) izleyen **3 gün** içinde, kesin teminatı vermek suretiyle **10 gün** içinde sözleşmeyi imzalaması hususu, tebliğ edilir. Tebligatın şekline göre tebliğ süresi beklenir.	**KİK024.0/** Üzerine İhale Yapılan İsteklinin Sözleşmeye Davet Edilmesine İlişkin Form
48.	**Kesin teminatın alınması:** Sözleşmenin yapılmasından önce ihale üzerinde kalan istekliden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle % **6** oranında kesin teminat alınır.	**KİK032.0/** Kesin Teminat Mektubu
49.	**SÖZLEŞMENİN İMZALANMASI** Yapılan bütün ihaleler bir sözleşmeye bağlanır. KİK payı kesilir. Sözleşmeler idarece hazırlanır ve ihale yetkilisi ile yüklenici tarafından imzalanarak **notere** onaylattırılır ve tescil ettirilir. Yüklenicinin ortak girişim olması halinde, sözleşmeler ortak girişimin bütün ortakları imzalanır.	*Tip Sözleşmeler Esas Alınır*

50.	**Geçici teminatın iade edilmesi / Gelir kaydedilmesi:** Sözleşme imzalandıktan hemen sonra geçici teminatlar iade edilir.	*Standart Form Yok*
51.	İsteklinin sözleşmeyi imzalamaması halinde ise geçici teminatı gelir kaydedilerek, uygun görülen ikinci istekli sözleşmeye davet edilir. Bunun usulü, birinci isteklinin sözleşmeyi imzalamaya davet edilmesi usulünün aynısıdır.	
52.	**İhale Sonucunun İlanı** 4734 /47.Maddede belirtilen limitleri aşan ihale sonuçları, sözleşmenin Sayıştay Başkanlığınca tescilinin idareye tebliğ edildiği, bu tescilin gerekli olmadığı durumlarda ise sözleşmenin noter tarafından onaylanıp tescil edildiği tarihi izleyen en geç **15** gün içinde Resmi Gazetede yayımlanmak suretiyle ilân edilir.	**KİK025.0/** İhale Sonuç İlanı
53.	**İstatistik formunun gönderilmesi:** Sözleşmenin taraflarca imzalanmasından sonra hazırlanacak İhale İstatistik Bilgi Formu, imza tarihinden itibaren en geç otuz (30) gün içerisinde Kamu İhale Kurumuna gönderilir.	**KİK028.0/** İhale İstatistik Bilgi Formu

44.	**İhale kararının onaylanması** İhale yetkilisi, karar tarihini izleyen en geç yirmi gün içinde ihale kararını onaylar veya gerekçesini açıkça belirtmek suretiyle iptal eder.	*Standart Form Yok*
45.	**Kesinleşen İhale Kararının Bildirilmesi** İhale sonucu, onay tarihini takip eden **3 gün** içinde,ihaleye teklif veren bütün isteklilere iadeli taahhütlü mektup ile tebligat adresine postalanmak suretiyle bildirilir. Mektubun postaya verilmesini takip eden **14. gün** kararın isteklilere tebliğ tarihi sayılır. Üzerinde ihale kalmayan isteklilere tanınan **5 günlük** itiraz süresinin beklenmesi.	**KİK026.0/** Kesinleşen İhale Kararının Bildirilmesi Formu
46.	**İptal Edilen İhale Kararının Bildirilmesi** İhale kararlarının ihale yetkilisi tarafından iptal edilmesi durumunda da isteklilere aynı şekilde bildirim yapılır.	**KİK027.0/** İptal Edilen İhale Kararının Bildirilmesi Formu

SÖZLEŞMEYE DAVET VE SÖZLEŞMENİN İMZALANMASI		
47.	**İsteklinin Sözleşmeye Davet Edilmesi** İhale üzerinde kalan istekliye, tebliğ tarihini (veya Maliye Bakanlığı'nın vizesi gereken hallerde bu vizenin yapıldığının istekliye bildirilmesini) izleyen **3 gün** içinde, kesin teminatı vermek suretiyle **10 gün** içinde sözleşmeyi imzalaması hususu, tebliğ edilir. Tebligatın şekline göre tebliğ süresi beklenir.	**KİK024.0/** Üzerine İhale Yapılan İsteklinin Sözleşmeye Davet Edilmesine İlişkin Form
48.	**Kesin teminatın alınması:** Sözleşmenin yapılmasından önce ihale üzerinde kalan istekliden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle % 6 oranında kesin teminat alınır.	**KİK032.0/** Kesin Teminat Mektubu
49.	**SÖZLEŞMENİN İMZALANMASI** Yapılan bütün ihaleler bir sözleşmeye bağlanır. KİK payı kesilir. Sözleşmeler idarece hazırlanır ve ihale yetkilisi ile yüklenici tarafından imzalanarak **notere** onaylattırılır ve tescil ettirilir. Yüklenicinin ortak girişim olması halinde, sözleşmeler ortak girişimin bütün ortakları imzalanır.	*Tip Sözleşmeler Esas Alınır*

50.	**Geçici teminatın iade edilmesi / Gelir kaydedilmesi:** Sözleşme imzalandıktan hemen sonra geçici teminatlar iade edilir.	*Standart Form Yok*
51.	İsteklinin sözleşmeyi imzalamaması halinde ise geçici teminatı gelir kaydedilerek, uygun görülen ikinci istekli sözleşmeye davet edilir. Bunun usulü, birinci isteklinin sözleşmeyi imzalamaya davet edilmesi usulünün aynısıdır.	
52.	**İhale Sonucunun İlanı** 4734 /47.Maddede belirtilen limitleri aşan ihale sonuçları, sözleşmenin Sayıştay Başkanlığınca tescilinin idareye tebliğ edildiği, bu tescilin gerekli olmadığı durumlarda ise sözleşmenin noter tarafından onaylanıp tescil edildiği tarihi izleyen en geç **15** gün içinde Resmi Gazetede yayımlanmak suretiyle ilân edilir.	**KİK025.0/** İhale Sonuç İlanı
53.	**İstatistik formunun gönderilmesi:** Sözleşmenin taraflarca imzalanmasından sonra hazırlanacak İhale İstatistik Bilgi Formu, imza tarihinden itibaren en geç otuz (30) gün içerisinde Kamu İhale Kurumuna gönderilir.	**KİK028.0/** İhale İstatistik Bilgi Formu